

Մարդու իրավունքները Իսլամում

حقوق الإنسان في الإسلام والنصريات الخاطئة
التشريعة باللغة العربية

Հեղինակ

Դոկտոր Աբդուլ-Ռահման Էլ-Շիհա

د. عبد الرحمن بن عبد الكريم الشبلي

Թարգմանությունը

المركز الأوروبي للأبحاث الإسلامية

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Արմեն Նալբանդյան

Մարդու իրավունքները Իսլամում

Դոկտոր Աբդուլ-Ռահման Էլ-Շիհա

Թարգմանությունը
EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Արմեն Նալբանդյան

Ստուգող հանձնաժողով

Աննա Ռ. Հակոբ

Աբու Առամ

© Copyright (Հոգեբանական իրավունքները)

Դոկտոր Աբդուլ-Ռահման Էլ-Շիհա

<http://www.islamland.com>

Ներածություն

- Նախաբան
- Բսլամն ու մարդկային կարիքների հիմունքները
- Հավասարությունը Բսլամում
- Բսլամն ու կյանքի հինգ հիմնական կարիքների հոգալը
 1. Աստվածային կրոնի պահպանումը
 2. Ինքնապահպանությունը
 3. Մտքի պահպանումը
 4. Պատվի, ընտանիքի և ծագման պահպանումը
 5. Հարստության պահպանումը
- Իրավունքներն ու պարտականությունները Բսլամում
 1. Ալլահի իրավունքները
 2. Մարգարե Մուհամմեդի (խ.Ա.ռ.ն.) իրավունքները
 3. Այլ մարգարեների և առաքյալների իրավունքները
 4. Ծնողների իրավունքները
 5. Տղամարդու իրավունքները կնոջ վերաբերյալ
 6. Կնոջ իրավունքները տղամարդու վերաբերյալ
 7. Երեխաների իրավունքները
 8. Բարեկամների իրավունքները
- Խոսք պետական իրավունքների և պարտականությունների մասին
 1. Կառավարչի իրավունքները
 2. Ժողովրդի իրավունքները կառավարչի վերաբերյալ
 3. Հարևանների իրավունքները
 4. Ընկերների իրավունքները
 5. Հյուրերի իրավունքները
 6. Աղքատների իրավունքները
 7. Աշխատողների իրավունքները
 8. Գործատուների իրավունքները
 9. Կենդանիների իրավունքները
 10. Բույսերի և ծառերի իրավունքները
 11. Այլ իրավունքներ
- Դատական համակարգը Բսլամում
- Հիսբա
- Մարդկային իրավունքների իսլամական դեկլարացիան

- Իսլամում մարդկանց իրավունքների մասին սխալ պատկերացումները
 1. Շարիաթի (իսլամական իրավունք) մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը
 2. Ոչ մուսուլմանների մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը
 3. Պատժի (խուդուդ) մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը
 4. Զիչոդականության մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը
 5. Ոչ մուսուլմանների հետ ամուսնության մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը
 6. Ստրկության մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը
- Եզրակացություն

Նախաբան

Ողջ փառքը Ալլահին, և թող Ալլահը մեծարի Իր մարգարեի մասին հիշատակը և պարզևի նրա ընտանիքին, հետևորդներին ամեն չարիքից և թող պահպանի նրանց Հարության Օրը:

Ամեն հասարակություն պետք է ապահովի իր քաղաքացիների իրավունքները, որոնք երաշխավորում են նրանց հիմնական պահանջներն ու պաշտպանությունը, և տա հնարավորություն զգալ իրենց ընդգրկված մեծ սոցիալական խմբերում: Մարդիկ պետք է իրենց անվտանգության մեջ զգան և իրենց մասնակցությունը դրանում, որպեսզի բավարար կերպով կատարեն իրենց խնդիրներն ու պարտականությունները:

Այժմ մեր գլոբալ հասարակությունում նկատելի են երեք տարբեր ուղղություններ: Առաջին ուղղությունը տալիս է մարդկանց իրավունքներին գերակայություններ հասարակության իրավունքների նկատմամբ: Այդ ուղղությունը մարդուն տալիս է լիակատար ազատություն իր գործողություններում, գրեթե չսահմանափակելով դրանք: Դժբախտաբար դա ստեղծում է Քաոսային սոցիալական իրավիճակ, քանի որ, երբ մարդուն տրվում է անսահմանափակ ազատություն, ապա գերակայում են էսասիրական ցանկությունները, որն էլ բերում է հակասական արդյունքների: Ողջ հասարակությունը տառապում է ազահությունից ու էսասիրությունից: Այդ ուղղությունը նկարագրում է լիբերալական, ժողովրդավարական և կապիտալիստական հասարակություններին:

Երկրորդ ուղղությունը, ի տարբերություն առաջինին, պաշտպանում է հասարակության իրավունքները մարդու իրավունքների նկատմամբ: Մարդը զրկված է անձնական իրավունքներից: Հասանելի են միայն այն իրավունքները, որոնք ծառայում են կառավարող ռեժիմին, համաձայն կառավարող դասի կամ խմբի տիրող գաղափարախոսություններին: Այդ ուղղությունը տարածված է կոմունիստական և տոտալիտար հասարակություններում:

Երրորդ ուղղությունը, լիակատարությունում, չի տալիս որևէ նախապատվություն մարդու իրավունքներին հասարակության իրավունքների հանդեպ կամ՝ հակառակը: Յուրաքանչյուրին տրված են,

համակարգին համաձայն, արժանի իրավունքներ: Իրավունքներն ու պարտականությունները կարգավորվում և վերահսկվում են խիստ կանոններով և պայմաններով: Համաձայն այդ ուղղությանը հասարակական շահերը գերակայում են անձնական շահերին միայն լուրջ կոնֆլիկտների դեպքերում:

Այս գրքույկում մենք կնկարագրենք մարդու իրավունքները Իսլամական իրավունքի իդեալական կերպով հավասարակշռված համակարգի ներքո: Այդ իրավունքը հիմնված է մուսուլմանների Աստվածային Գրքի հայտնությունների, սուրբ Ղուրանի և սուննայի՝ Ալլահի առաքյալի պրակտիկայի վրա՝ երկու հիմնական աղբյուրներից, որոնք տալիս են պատասխաններ կապված իսլամական կյանքին ու իրավագիտությանը: Ե՛վ սուրբ Ղուրանը, և՛ Սուննան նպատակաուղղված են իդեալական անձի և հասարակության ստեղծմանը, որոնք փոխազդում են միմյանց հետ, որպեսզի ձեռք բերվի մարդու և Ալլահի, այլ մարդկանց, հասարակության ամբողջությամբ և այլ հասարակությունների մեջ հարմոնիա:

Մենք հստակորեն հավատում ենք, որ երրորդ ուղղության և սոցիալական հիմունքների անձնական գործածումը, որը ղեկավարվում է Ալլահի կողմից լիակատար կերպով Ղուրանում և Սուննայում հայտնությամբ, առանց խոսքի, մարդկությանը կանի երջանիկ և բարգավաճող: Այդ հիմունքները գործածումը հասարակությանը թույլ կտա հասնել խաղաղության և անվտանգության: Այդ սոցիալական իրավունքներն ու սկզբունքները չեն հանդիսանում սոցիալական իդեոլոգիաների, ժամանակավոր և անհետաձգելի կարիքների կամ քաղաքական հետապնդումների ու պատճառների նախկին փորձի արդյունք, այլ գալիս են Աստծուց և դրված են հանուն մարդու վերելքի, այս կյանքի երջանկության և հաջորդ կյանքում հոգու փրկության:

Մեր ամուր հավատը դեպի իսլամական իրավունքների ճշմարտությունն ու արդարությունը և հիմունքներին գալիս է Ալլահի ներողամիտ, մարդու միակ արարիչը լինելու մասին հայտնությունից: Նա լավ է ճանաչում, թե ինչ է հարկավոր Նրա արարածին բոլոր ժամանակներում, ինչն է օգտական ու վնասակար մարդու համար, ինչն է նրան երջանկացնում կամ տխրեցնում, ինչն է նրան հաջողություն կամ անհաջողություն բերում: Իր գիտելիքներով և բարեգործություններով Նա օրենսդրությունով հիմնավորեց այն, ինչ ավելի լավ է բավարարում Նրա

բոլոր արարածների հիմնական կարիքները, և հաջողություն, անվտանգություն ու ուրախություն է պարգևում նրանց:

Սուրբ Ղուրանը, որը ուղարկված էր Մուհամմեդին (խ.Ա.ո.ն.), հանդիսանում է մշտական հրաշք և պարունակում է ընդհանուր կանոնների հիմքերը: Մուննան դա Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) պրակտիկան է, որը հանդիսանում է մուսուլմանական իրավունքի երկրորդ աղբյուրը և պարունակում է մանրամասն ուղղորդումներ: Այդ իրավունքներն ու հիմունքները շարադրված են եղել Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) կողմից մոտ տասնչորս դար առաջ, լավագույն տեսքով և դասավորվածությամբ, և մնում են անփոփոխ: Եվ սուրբ Ղուրանը, և Մուննան հարգում են մարդուն և անձի իրավունքները հասարակությունում: Մուսուլմանական իրավունքի այդ աղբյուրները հաշվի են առել կարիքները, հասարակության իրավունքներն ու ընդհանուր շահերը: Իրականում Ալլահը Ղուրանում ասում է.

«Մենք գնահատեցինք Ադամի որդիներին և թույլատրեցինք շարժվել երկրով և ջրով, բարիքներով օժտեցինք նրանց և ակնհայտ առավելություն տվեցինք մյուս արարածների նկատմամբ»: (17:70)

Մարդը ձեռք է բերում այնդիսի պատիվ և առավելություններ միայն, երբ կատարում է իր պարտականությունները և հարգում է մյուսների իրավունքները:

Որպեսզի զբաղեցվի այդ հասուկ տեղը երկրի վրա, որոշակի անձինք պետք է լուծեն որոշ խնդիրներ: Այդ խնդիրների հավաքածուն գրված է սուրբ Ղուրանում.

«Այդ Նա է, ով դարձրել է ձեզ իր ժառանգները և վկաները երկրի վրա: Նա բարձրացրել է ձեզ աստիճաններում, որոշներին բարձր մյուսներից, որ Նա փորձի ձեզ պարգևներում, որը Նա տվել է: Այդ այն պատճառով է, որ, քո Աստվածը արագ է պատժում: Ճշմարիտ, Մինչ Նա ներողամիտ և գթասիրտ է»: (7:167)

Որոշ երկներ ու միջազգային կազմակերպություններ բարձրաձայն կոչ են անում հիմունքների, որոնք ձգտում են երաշխավորել մարդու իրավունքները: Իսլամը իր հայտնի Շարիաթի (օրենք և դատական պրակտիկա) սահմաններում դրեց մարդու այդ իրավունքներից շատերը, դեռ տասնչորս դար առաջ: Ժամանակակից կազմակերպությունների կողմից շարադրված իրավունքները լիովին կատարման համար անհնար են, գործածման անարդարության պատճառով: Դրանք ենթակա են

քաղաքական ծրագրերի, տնտեսական ճնշման և կանխորոշված կարծիքների: Դրանք պարունակում են իմպերիալիզմի և գաղութացման մնացորդներ: Նման իրավունքները հաճախ տրվում են ոչ բոլորի շահերի համար, այլ ավելի շուտ, որոշ կազմակերպությունների և հզորների համար, որոնք ունեն հատուկ շահեր: Դա ավելի ակնհայտ է դառնում, երբ տեսնում ենք, թե ինչպես շատ մարդիկ դառնում են սարսափելի գազանությունների զոհեր և չկա ոչ մի կազմակերպություն որը իսկապես պաշտպանի աղքատներին ու թուլյերին: Գոչող անհավասարությունն ու ազգերի միջև ու երկրների ներքին չարաշահումները շատանում են և ավելի են մեծացնում անհավասարությունները, ասես դրա համար էլ նախատեսված լինեն:

Շատ հնարավոր է, որ որոշ մարդասիրական կազմակերպություններ չեն կարողանում օգնության հասնել որոշ ճնշված անձանց ելնելով քաղաքական և տնտեսական պատճառներից: Որոշ կազմակերպություններ, որոնք անկեղծությամբ փորձում էին օգնել, հեռացվեցին նման միջոցառումներից, այնժամ, երբ մյուսների համար թույլատրված էր, քանի որ վերջիններս համագործակցում էին որոշ հզորների ծրագրերի կայացման մեջ: Որոշ կազմակերպություններ տարածում են «այլ երկրների ներքին գործերին չխառնվել» կամ «մենք պետք է մնանք քաղաքական իրականության սահմաններում» և այլ կարգախոսները: Իսլամը կոչ է անում աշխարհի ազգերի պաշտպանությանն ու օգնությանը ճնշման և շահագործմանը վերջ տալու ճանապարհով: Իսլամական օրենքը կառուցված է այնպես, որ կանխվի ամեն տեսակի ճնշում ու շահագործում համաձայն կանոնների, որոնք պարտադրում են իրավունքները հարգելը, անհավատությունը արգելելը, և պայքար Ալլահի ճանապարհին:

Ալլահը Ղուրանում հաստատում է.

«Եվ ինչու՞ չպայքարեք Ալլահի ճանապարհին, հանուն թույլ տղամարդկանց, կանանց և երեխաների, որոնք ասում են. «Աստված մեր, դուրս հանիր մեզ այս քաղաքից, որի բնակիչները անօրեններ են: Մեզ քեզանից պահապան նշանակիր և մեզ համար քեզանից օգնական նշանակիր»»: (4:75)

Կարևոր է նշել, որ այն օրենքների պահպանումը, որոնք վերաբերվում են մարդու իրավունքներին հասարակությունում, անկասկած կապված է իսլամական օրենքների և հիմունքների գործածման հետ: Որոշ մարդիկ հետևում են միայն այն օրենքներին, որոնք համապատասխանում են նրանց սեփական շահերին: Մյուսները կարող են ձևացնել, թե կատարում

են որոշ իսլամական դասեր կամ հիմունքներ, սակայն իրականում ձգտում են վերացնել կամ այլայլել ու շահարկել Իսլամը մեջից, և միայն խանգարում են իսլամական օրենքների իրականացմանը: Այդ մարդիկ Իսլամում չեն հանդիսանում մարդու իրավունքների պահպանման օրինակ: Այսպիսով մենք այստեղ պարտականություններ ենք նշանակում Իսլամը օրյեկտիվորեն ուսումնասիրողներին՝ դուք պետք է անեք դա ուսումնասիրելով հիմնայնությամբ, ինչպես լիովին կատարված համակարգ, այլ ոչ թե կախված լինել որոշ մարդկանց անօրինական գործողություններից, որոնք պնդում են, թե իրենք մուսուլմաններ են: Որոշ անձանց, խմբերի կամ կառավարությունների վայրի վարքն ու արարքները չպետք է ազդեն մարդու վերջնական դատողության վրա: Իսլամական հիմունքների ու իրավունքի իրականացումը վավերացվում է կախված լինելով Իսլամին պատկանելուց և դրանք տվյալ պայմաններում կատարելու կատարողական կարողությունից: Նույնիսկ եթե համակարգը լավն է, միևնույնն է գոյություն ունեն բացթողումներ ու սխալներ ընկալման և գործածման մեջ: Եթե մենք օրինակի համար սուտ, խաբեբայություն, պայմանագրի խախտում, խաբեություն և կոռուպցիա ենք նկատում, ապա չպետք է մեղադրենք համակարգը: Քանի որ Իսլամը խստորեն պատժում է այդ չարիքը, պետք է մեղադրել մարդուն, նրա հանցագործությունների համար, այլ ոչ թե համակարգը: Մենք պետք է մանրամասնորեն ուսումնասիրենք համակարգը և հաշվի առնենք բոլոր ասպեկտներով: Դասական օրինակ կարող է ծառայել հետևյալը. եթե մարդը հացի կարիք ունի, նա կգնա խանութ կամ ծայրահեղ դեպքում հացի որևէ վաճառքի կետ: Եթե մարդը հացի կարիք ունի, սակայն գնում է մսավաճառի կամ մրգավաճառի մոտ, ապա նա այնտեղ չի կարող հաց գտնել: Սուրբ Ղուրանում կա հաստատում, որը բացատրում է այդպիսի դեպքը: Այլահը Ղուրանում ասում է.

«Եթե դու վստահես երկրի վրա գտնվողների մեծամասնությանը, նրանք քեզ Ալլահի ճանապարհից կշեղեն: Նրանք ընդամենը հետևում են նախադրություններին ու ընդամենը հորինում են»: (6:116)

Դժբախտաբար, մենք տեսնում ենք, որ աշխարհում շատերը Իսլամի իրական ներկայացուցիչներ չեն, քանի որ նրանք մեծ սխալներ են գործում, և շատ անկատարություններ կան նրանց հավատքում ու գործերում: Նշենք այդ տեսակ դրությունը, որպեսզի զգուշացնենք Իսլամ ուսումնասիրողներին, որ նրանք նրանք խաբնված չլինեն Իսլամը աղավաղողների վերաբերմունքից ու արարքներից: Ձգտող աշակերտները չպետք է հուսահատվեն, այլ պետք է ուղղվեն դեպի ողջախոհ

մուսուլմանները և Իսլամի հիմնական դասը: Մենք կոչ ենք անում պահպանել հավատքի լավագույն պրակտիկաներն ու ճիշտ գործածումը կյանքի բոլոր պարագաներում: Մենք ոչ մուսուլմաններին կոչ ենք անում ուսումնասիրել Իսլամը և դրա հիմունքների առանց նախահամոզումների

Կա հայտնի պատմություն Իսլամ նոր ընդունածի մասին, որը իսլամական երկիր այցելելուց հետո ցնցված էր, լինելով մուսուլմանների անմխիթար վիճակում գտնվելու վկա այդ հասարակություններով, նկատելով թե նրանք ինչքան հեռու էին Իսլամի հիմունքներից ու կատարյալ ուսուցումից: Նա ասաց. «Ես շնորհակալ եմ Ալլահից, որ Նա ինձ թույլ տվեց ընդունել Իսլամը մինչ այս երկիր այցելելս: Եթե ես սկզբից հայտնվեի այստեղ, ապա երբեք չէի մտածի մուսուլման դառնալու մասին»: Նա արտահայտեց դա, քանի որ սեփական աչքերով տեսավ որոշ մուսուլմանների տարածված հանցավոր գործողությունները: Դա իսկապես շատ տխուր դրություն է, որը մենք ձգտում ենք ուղղել: Տեղեկատվությունն ու ուսուցումը հանդիսանում են շտկման առաջին քայլերը:

Իսլամն ու կյանքի հինգ հիմնական կարիքների հոգալը

Իսլամը որպես Ալլահի վերջին և կատարյալ ուղերձ ուղարկված մարդկությանը, ուղղված է իր իրավական ունեցվածքի հիմունքների և էթիկայի օգնությամբ ստեղծել մարդկանց և հասարակությունների իրավունքների պաշտպանության մթնոլորտ: Այդ նպատակին հասնելու միջոցներից մեկն է հիմնական կարիքները հոգալու ապահովումը առանց որևէ վնաս հասցնելով հասարակությանը: Եթե հասարակության բոլոր անդամները օգտվում են խաղաղություն, հանգիստ, ազատություն և հիմնական կարիքները հոգալու իրավունքից, ապա կարող են ապրել համերաշխ և հաճույք ստանալ դրանից:

Կյանքի այդ հաճույքի մասին է խոսում Ալլահի առաքյալը (ի.Ա.ո.ն.).

«Յուրաքանչյուրը, երբ արթնանում է, զգալով, որ անվտանգության մեջ է գտնվում իր համայնքում, որ ազատ է անհանգստություններից ու

հիվանդություններից իր մարմնում և մի օրվա համար բավարար սնունդ ունի, իրեն աշխարհի տեր է զգում»:¹

Իսլամը իրավունքների և պարտավորությունների հատուկ համակարգ է որոշել, ապահովում և պահպանում է մարդու գոյության հետևյալ հինգ կարիքները.

1. Աստվածային կրոնի պահպանումը
2. Սեփական հոգու պահպանումը
3. Մտքի պահպանումը
4. Արմատների և ընտանիքի պատվի պահպանումը
5. Հարստության պահպանումը

Բոլոր մարդկային հասարակությունները զարգացրել են սեփական համակարգերը, որ ներկայացնելու մարդու այս հիմնական կարիքները, և մենք կնշենք Իսլամական համակարգի յուրահատուկ ասպեկտները: Մինչ մանրամասորեն քննարկենք այդ հիմնական կարիքները, կուսումնասիրենք «հավասարությունը» հասկացության սխալ ընկալումը :

Հավասարությունը Իսլամում

Տղամարդիկ և կանայք հավասար են ստեղծված և ունեն ընդհանուր աղբյուր՝ Ալլահի արարածի արժանիք և գերազանցություն այլ արարածների նկատմամբ: Ռասայական, սեռային, մաշկի գույնի, ծագման, դասի, տարածաշրջանի կամ լեզվի խտրականությունը խստորեն արգելված է Իսլամում որպեսզի վերացվեն արյան տարբերությունների պատճառով արհեստականորեն ստեղծվող արգելքները մարդկանց միջև: Հավասարություն չի նշանակում, որ բոլորը միատեսակ են, քանի որ չի կարելի արհամարհել բնական տարբերությունները: Երկու սեռերը լրացնում են մեկը մյուսին: Ալլահն ասում է Փառահեղ Ղուրանում .

¹ Հադորդված է Տիրմիզիից , հ. 2946 և որակված է որպես , լավ.

«Ով մարդի՛կ: Վախեցե՛ք ձեր Աստծուց, որ ստեղծել է ձեզ մի ոգուց և ստեղծել երկրորդին առաջինի նման, իսկ նրանցից՝ այլ տղամարդկանց և կանանց ու բնակեցրել նրանց: Վախեցե՛ք Ալլահից, որի անունով դուք դիմում եք մեկդ մյուսիդ ու պահպանում եք բարեկամական կապերը: Ճշմարիտ, Ալլահը հետևում է ձեզ»: (4:1)

Ալլահի առաքյալն ասել է.

«Ով մարդիկ, ձեր Աստվածը մեկն է: Ձեր հայրը նույնպես մեկն է: Բոլորդ էլ Ադամի որդիներն եք, և Ադամը հողից է ստեղծվել: Ճշմարիտ, Ալլահի դիմաց ամենաճշմարիտ և համակրելի մարդը դա ամենաաստվածավախն է: Արաբները ոչ արաբներին չեն գերազանցում: Ոչ արաբները չեն գերազանցում արաբներին : Կարմիր ռասսայի մարդը չի գերազանցում սպիտակամորթին և սպիտակամորթը չի գերազանցում կարմրամորթին բացի աստվածավախության չափից»: (Ահմադ)

Ողջ մարդկությունը, բոլոր ռասսաները, համաձայն Իսլամին, ունեն մի ծագում: Այդ ժամանակ ինչպե՞ս որոշ մարդիկ կարող են ճնշել այլերին, հատուկ արտոնություններ պահանջելով: Իսլամը սուտ հպարտություն թույլ չի տալիս, ծագման կամ սոցիալական մակարդակի համար: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ալլահի արմատահան է արել սուտ հպարտությունը, որ կար մինչիսլամական ժամանակաշրջանում, երբ մարդիկ սխալ թույլ տալով հպարտանում էին իրենց նախնիներով: Ողջ մարդկությունը առաջացել է Ադամից: Եվ Ադամը ստեղծված էր հողից»: (Աբու Դաուդ)

Ռասսայի և մակարդակի հետ կապված հպարտությունը տարածված է որոշ հասարակություններում: Օրինակ՝ որոշ հրեաներ ու քրիստոնյաներ իրենց համարում են այնպիսի մարդիկ, որոնք բարձր են ստատուսով, ծագմամբ, ռասսայով ու մակարդակով: Ալլահը բացում է այդ սխալի մասին ճշմարտությունը: Նա Ղուրանում ասում է.

«Հրեաներն ու քրիստոնյաներն ասացին. «Մենք Ալլահի որդիներն ենք և Նրա սիրելիները»: Ասա. «Ինչու՞ են Նա պատժում ձեզ ձեր մեղքերի համար: Օ ոչ, դուք ընդամենը մարդիկ եք, որ Նա է ստեղծել: Նա ներում է ում ցանկանում է և պատժում է ում ցանկանում է: Ալլահին է պատկանում իշխանությունը երկինքների վրա, երկրի վրա և նրանց մեջ ընկած տեղում, և Նրա մոտ է լինելու վերադարձը»»: (5:18)

Իսլամի օրենքները արմատահան են անում ռասիզմի բոլոր հիմքերը: Օրինակ՝ Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ն.ն.) հետևորդներից մեկը՝ Աբու Ջառը մի անգամ սև ստրուկին ասաց. «Ով սև կնոջ որդի»: Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.) լսելով դա դիմեց Աբու Ջառին, ասելով.

«Դուք վիրավորո՞ւմ եք այդ մարդուն, խոսելով նրա մոր մասին: Ճշմարիտ, դուք գոեհիկության (մինչիսլամական) ժամանակաշրջանը նկարագրող մասեր ունեք: Այդ ժամանակն անցել է: Չկա առավելություն, որ ունի սպիտակամորթ զավակը սևամորթի նկատմամբ, բացի բարեպաշտությունից կամ լավ գործերից ու արարքներից»: (Ահմադ)

Տեղեկացվում է, որ Աբու Ջառը լսելով մարգարեի (խ.Ա.ն.ն.) նկատողությունը, փորձեց քավել իր մեղքը, դնելով գլուխը գետնին և ցանկանալով, որ ստրուկը գա ու ոտքը դնի նրա գլխին, չնայելով, որ մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) նրան թույլ չէր տալիս անել դա: Աբու Ջառը ցանկանում էր կարգի բերել իրեն ինքնավերացումով, որպեսզի ապագայում երբեք նման մեղք չգործի:

Իսլամում Ալլահին երկրպագելու տարբեր գործողություններում բոլոր մարդիկ լիովին հավասար են: Հարուստներն ու աղքատները, ղեկավարներն ու ենթակաները, սպիտակամորթներն ու սևամորթները, մեծ և փոքր հնարավորություններ ունեցողները լիովին հավասար են Ալլահի դիմաց: Գոհ մարդիկ դա ամենաողջախոհ և անկեղծ, բարեգործություններում և երկրպագությունում հաստատուն մարդիկ են: Մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Ալլահը չի նայում ձեր մարմիններին ու գույներին, այլ ձեր գործերին ու ձեր սրտերին (արտաքինքին գործերին, ներքին մտադրություններին և անկեղծությանը)» (Մուսլիմ)

Բոլոր հրամանները, պարտավորությունները վերաբերվում են բոլորին, անկախ նրանց մաշկի գույնին, ծագմանը, ռասային և այլն: Ամենաբարձրյալ Ալլահը Ղուրանում ասում է.

«Ով ճշմարիտ է գործում, ապա անում է դա իր օգտին: Իսկ ով չարիք է գործում, նա գործում է ի վնաս իրեն: Քո Աստվածը անարդար չի Իր ստրուկների նկատմամբ»: (41:46)

Ալլահի համար մարդկանց տարբերությունը միայն նրանց աստվածավախության չափի, բարեպաշտության և արդարության մեջ է: Ալլահը Ղուրանում ասում է.

«Ով մարդիկ: Մենք ձեզ ստեղծեցինք տղամարդուց և կնոջից և ազգեր ու ցեղեր արեցինք ձեզ, որպեսզի դուք ճանաչեք միմյանց և ձեզանից Ալլահի ամենահարգելին դա ամենաստվածավախն է Ավելացրած, Ալլահը ունի լիարժեք Գիտություն և լավատեղյակ է ամենին»: (49:13)

Իսլամական օրենքի դիմաց բոլոր մարդիկ հավասար են: Դատական որոշումներն ու տուգանքները վերաբերվում են բոլոր ռասաներին ու դասերին, առանց որևէ տարբերությունների ու անձնական առանձնահատկությունների: Այստեղ մենք կտեսնենք մի հայտնի օրինակ: Աիշան հայտնեց, որ քուրայշները անհանգստացած էին, երբ Մահգում ընտանիքից մի ազնվական կին գողություն էր արել, իսկ Ալլահի առաքյալը (Խ.Ա.Ն.Ն.) ցանկանում էր պատժել նրան, կտրելով նրա ձեռքը: Քուրայշները խորհրդակցեցին միմյանց հետ և ասացին. «Ավելի լավ է, որ մարգարեի հետ այդ կնոջ մասին խոսի Ուսամա իբն Ջաիդը նրա ամենասիրելի ուղեկցորդը»: Նրանք ուղարկեցին Ուսամային, որ խոսի մարգարեի (Խ.Ա.Ն.Ն.) հետ և պաշտպանի այդ կնոջը: Մարգարեն (Խ.Ա.Ն.Ն.) Ուսամային լսելուց հետո ասաց.

«Ով Ուսամա, դու եկել ես, որ խնդրես Ալլահի կողմից նշանակված պատիժներից մեկի իրականացումը կանխել լ»: Ալլահի առաքյալը ոտքի կանգնեց խոսակցությունից հետո և դիմեց մարդկանց. «Ճշմարիտ, Նա վերացրեց ձեզանից առաջ ապրողներին, երբ նրանց մեջ հարուստները գողություն էին անում, նրանք ոչինչ չէին անում, իսկ երբ թույլն էր անում, ապա այդ դեպքում պատժի էին ենթարկում: Եվ երդվում եմ Ալլահով, եթե Մուհամմեդի դուստր Ֆաթիման որևէ բան գողանար, ապա ես պարտադիր նրա ձեռքը կկտրեի»: Բուխարի

Ոչ ոք Մենաշնորհի, չարաշահման կամ երկրի ռեսուրսներում սեփական շահերը պաշտպանելու իրավունք չունի: Ազգի բոլոր անդամները իրավունք ունեն օգտագործել երկրի ռեսուրսները, համաձայն արդար և հավասար իրավունքներին ու պարտականություններին: Այն ու ամենայնիվ նրանք հավասար չեն լինելու աշխատանքի կատարման և օգուտի ժամկետներում, որը տալիս են հասարակությանը: Իսլամական կառավարությունը անում է ամեն ինչ, որ ապահովի աշխատանքային

տեղեր մարդկանց համար և կազմակերպի ազգային ռեսուրսների օգտագործումը:

Իսլամը մարդկանց հավասար է հայտարարում, մարդկային ունակությունների աշխարհայացքից, սակայն մարդը պարզևատրված կլինի դատելով նրանից, թե ինչ է տվել հասարակությանը: Մարդկանց մեջ միակ տարբերությունը նրանց օգտակարությունն է: Օրինակ՝ աշխատասեր ու ավարկոտ մարդիկ ստանալու են տարբեր վճարներ ու պարգևներ: Ալլահն ասում է.

«Բոլորի համար աստիճաններ են լինելու, համապատասխան նրանց արածներին: Քո Աստվածը նրանց արարքների վերաբերյալ անտեղյակության մեջ չի»: (6:132)

Իսլամն ու կյանքի հինգ հիմնական կարիքների հոգումը

Այժմ մենք կանցնենք մարդու հիմնական կարիքների ստույգացմանը, որը երաշխավորում է Իսլամը իր աստվածային և յուրահատուկ համակարգում:

Աստվածային կրոնի պահպանումը

Իսլամը հանդիսանում է Ալլահի միանգամայն աստվածային հայտնությունը մարդկանց համար, մարդկանց փրկության ու բարգավաճման համար: Բոլոր նախորդ մարգարեները, ինչպիսիք են Նոյը, Աբրահամը, Մովսեսն ու Հիսուսը, եղել են մուսուլմաններ, որոնք ուղարկված էին իրենց ազգերին Իսլամի կրոնով՝ Ալլահին երկրպագելու առանց Նրան գործընկերներ տալու, և օրենքներով, որ համապատասխանում էին իրենց ազգերին:

Ալլահն ասում է.

«Եվ Մենք ոչ մի աստաքյալ չենք ուղարկել, առանց նրան ասելու. «Չկա աստված, բացի Ինձանից: Ուրեմն երկրպագեք Ինձ»»: (21:25)

Մուհամմեդ իբն Աբդուլլան (ի.Ա.ռ.ն.) հանդիսանում է Ալլահի վերջին առաքյալն ու մարգարեն: Նա ուղարկված էր ողջ մարդկությանը, օրենքի իսլամական ձևակերպումով, որ տվել էր իմաստուն և ամենագետ Ալլահը:

Ալլահն ասում է.

«Եվ Մուհամմեդը ձեզանից ոչ մի տղամարդու հայրը չէր, այլ Ալլահի առաքյալն ու վերջին մարգարեն» (33:40)

Նան ասում է.

«Այդ օրը ես կատարյալ եմ դարձրել ձեր կրոնը ձեր համար և ավարտել եմ իմ լավությունը ձեզ և ընտրել եմ ձեզ համար ալ-Իսլամ ինչպես ձեր կրոն»: (5:30)

Նան ասում է.

«Ճշմարիտ, Ալլահի առաջ կրոնը Իսլամն է»: (3:19)

Նան ասում է.

«Իսկ ով ցանկանում է ունենալ ուրիշ կրոն՝ բացի Իսլամից, չի ընդունվի Ալլահի կողմից և ապագա կյանքում պարտավածներից կլինի» (3:85)

Ալլահի առաքյալը (ի.Ա.ռ.ն.) բացատրելով իր նմանությունը նախորդ մարգարեների հետ, ասաց.

«Ես ու ինձ նախորդող մարգարեները նման ենք մի մարդու, որը մի տուն է կառուցել: Տունը գեղեցիկ էր և հոյակապ, բացառությամբ անկյունում գտնվող մի տեղից, որտեղ մի քար էր բացակայում: Տունը տեսնող մարդիկ զարմանում էին, սակայն հետաքրքրվում էին, թե ինչո՞ւ տանտերը չի դրել այդ պակասող քարը: Ես էլ կամ այդ քարը, որ բացակայում էր: Ես վերջին առաքյալն եմ (Երկրի մարդկության համար)»: Բուխարի

Ողջ մարդկությունը կհամաձայնվի ընդհանուր հիմունքի հետ, որ ճշմարտությունը, արդարությունն ու բարին պետք է պահպանվեն ու պաշտպանվեն ստի, բռնակալության ու չարիքի ուժի հարձակումից: Մուսուլմանները լրջորեն են վերաբերվում այդ պարտականությանն ու ձգտում են տարածել ճշմարտությունը, արդարությունն ու բարիքը բոլոր հասանելի օրինական միջոցներով: Աշխարհիկ հասարակության համար կրոնը համարվում է միայն անձնական գործ: Օրենքով հասարակական կյանքը պետք է ղեկավարվի աշխարհիկ հիմունքներով և գիտություններով, և ոչ մի դեպքում կրոնով կամ կրոնական օրենքներով:

Մենք պետք է հիշենք, որ աշխարհիկ կրթության համար պայքարի թեժացումը ինքն իրենով եղել է Եվրոպայի տարբեր թագավորների ու միապետների և քրիստոնեական եկեղեցիների միջև պայքարի ավելորդության հակազդումը:

Դա բերում է «Ջիխադի» (պայքար, ջանք) բարդ թեմային, որը աշխարհում շատերը սխալ են հասկանում: Ղուրանի հետևյալ այսաթը ընդհանուր կոնտեքստով պարզեցնում է ջիխադի ընդհանուր կանոնը.

«Պայքարեք Ալլահի ճանապարհին նրանց հետ՝ ովքեր պայքարում են ձեր դեմ, սակայն ձեզ թույլատրվածի սահմանները մի անցեք (այսինքն՝ մի սպանեք անգեն քաղաքացիներին, կանանց, ծերերին, երեխաներին, կենդանիներին, ծառերին և այլն) (կամ դուք մի եղեք առաջին հարձակվողները), քանի որ Ալլահը հարձակվողներին չի սիրում»: (2:190)

Ջիխադը կայանում է նրանում, որ մուսուլմանները պայքարեն ազրեսիայի, ճնշման ու շահագործման դեմ, պաշտպանության մարտական գործողություններով, ընդ որում դրանում արգելված են ամեն տեսակի հանցագործությունները: «Ջիխադ» արաբական արմատը նշանակում է ձգտում, և այն իր մեջ պարունակում է ոչ միայն ճնշողների և բռնակալների դեմ, այլ նաև մի ընդհանուր պայքար բարին չարից պաշտպանելու համար: Իսլամական կրոնը պաշտպանվում է ջիխադով, նրա վերջնական ճշմարտությամբ՝ արդարությամբ ու բարությամբ, և ինքները պաշտպանվում իրենց են վնասել ցանկացողներից: Բոլորի պարտավորությունն է հանդիսանում հավատալ և անել ջիխադը հատուկ չափով՝ ավելի կարևոր պարտականություններ կան մեծ հնարավորություններ ունեցողների համար, սակայն նույնիսկ աղքատներն ու հաշմանդամները պետք է կամայականորեն աջակցեն և աղոթեն հաղթանակի համար:

Ջիխադը նաև կիրառվում էր նախորդ կրոններում, քանի որ չարիքը կա ողջ աշխարհում և մարդկության ամբողջ պատմության ընթացքում: Ջիխադն ուղղված է բռնակալությունն ու անարդարությունը կանգնեցնելուն: Այն նաև մարդկանց արգելում է երկրպագել կեղծ աստվածներին ու կիսաստվածներին, և կոչ է անում երկրպագել Ալլահին, որ չունի որդի և Իրեն հավասարին: Ջիխադը օրենսդրորեն վերացնում է անարդարությունն ու մարդուն բերում է գթասրտության, արդարության ու խաղաղության, դեպի Իսլամը, որպես կենսակերպ, որը հետաքրքրված

Է մարդկանց բարգավաճմամբ այլ ոչ թե առանձին խմբերի շահերի համար, քանի որ Իսլամը ունիվերսալ կրոն է, և գոյություն չունեն աշխարհագրական սահմաններ դրա ուսումնասիրման համար: Ավանդույթը հաստատում է, որ Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Օգնեք ձեր եղբորը, լինի նա ճնշող թե ճնշվող»: Մի մարդ հարցրեց. «Ով Ալլահի առաքյալ, ես օգնում եմ նրան, երբ նա ճնշվում է, սակայն ինչպե՞ս կարող եմ օգնել նրան, երբ նա է ճնշողը»: Նա (խ.Ա.ո.ն.) ասաց. «Դու կարող ես նրան ետ քաշել նրան ճնշելուց: Դա է քո օգնությունը»: Բուխարի

Իսլամի ուղերձը հանդիսանում է միջազգային և ունիվերսալ ողջ մարդկության համար, համոզմունքների ամեն ինչ ներառող սկզբունքներով՝ կամայինություն և էթիկա բոլոր կյանքի բնագավառներում: Իսլամով դրված են արդարադատության, արդարության, հավասարության, ազատության, բարգավաճման, հաջողությունների և անկեղծության հիմունքները մարդու համար: Ջիխադը մարդկանց օրենքով չի ստիպում իրենց կամքին հակառակ միանալ Իսլամին, այլ հանդիսանում է խաղաղության պահպանման մեխանիզմի գործիք, թույլատրում է խաղաղ տարածումը: Այն բանից հետո, երբ մարդ ստանում է ուղերձը, այդ դառնում է նրա գործը ընդունել Իսլամ, թե ոչ: Ջիհադի հիմնական ուղին է խաղաղ գաղափարախոսություն մարդկանց: Ալլահն ասում է.

«Չկա ստիպողականություն կրոնում: Հարթ ճանապարհն արդեն տարբերվել է մոլորությունից: Ով չի հավատում տագուտին, այլ հավատում է Ալլահին, նա բռնվել է ամենա հուսալի բռնիչից, որը երբեք չի կոտրվի: Ալլահը լսող և իմացող է»: (2:256)

Ղեկավարությունների և ժպղովորդների միջև կապն ամրացնող սկզբունքը հիմնված է արդարության և խաղաղության վրա, քանի որ առանց արդարության չի կարող լինել ամուր խաղաղություն: Ջիխադը չի հանդիսանում «սուրբ պատերազմ», ինչպես նկարագրված է արևմտյան ՋԼՄ-ներում, սակայն դա հարգելի «պայքար» է ընդդեմ ճնշողներին և Ալլահի Խոսքի ու Իսլամի խաղաղ տարածմանը խանգարողներին: «Պատերազմի» պատճառ հիմնականում հանդիսանում են անձնական կամ ազգային շահերը, որոնք վերաբերվում են հողին, ռեսուրսներին, կամ այլ քաղաքական կամ տնտեսական պատճառներին: Իսլամն արգելում է

նմանատիպ «պատերազմը» և թույլատրում է ջիխադը երեք դեպքերում, որոնք են.

1) Կյանքի, ունեցվածքի և սահմանների պաշտպանությունը, առանց օրինախախտության:

Ալլահին ասում է.

«Պայքարեք Ալլահի ճանապարհին նրանց հետ՝ ովքեր պայքարում են ձեր դեմ, սակայն ձեզ թույլատրվածի սահմանները մի անցեք (այսինքն՝ մի սպանեք անզեն քաղաքացիներին, կանանց, ծերերին, երեխաներին, կենդանիներին, ծառերին և այլն) (կամ դուք մի եղեք առաջին հարձակվողները), քանի որ Ալլահը հարձակվողներին չի սիրում»: (2:190)

2) Ճնշման չեզաքացում և ճնշվածների իրավունքների պաշտպանություն:

Ճնշման և բռնատիրության դեմ պայքարի պարտավորվածությունը նշված է Ղուրանում: Ալլահին ասում է.

«Ինչո՞ւ չմարտնչեք Ալլահի ճանապարհին և հանուն թույլ տղամարդկանց, կանանց և երեխաների, որոնք ասում են. «Աստված մեր, դուրս հանիր մեզ այս քաղաքից, որի օրենք չեն ճանաչում: Մեզանից աջակից և օգնական նշանակիր մեր համար»»: (4:75)

Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Լավագույն ջիխադը դա ճշմարտության խոսքն է բռնակալ ու անարդար դեկավարության դիմաց»:Ահմեդ

3) Հավատքի և կրոնի պաշտպանությունը:

Ալլահին ասում է Փառահեղ Ղուրանում

«Պայքարեք նրանց դեմ մինչ վերանա գայթակղությունն ու մինչ կրոնն ամբողջությամբ նվիրված լինի Ալլահին: Եթե նրանք կանգ առնեն, ապա չէ որ Ալլահը տեսնում է նրանց արարքները»: (8:39)

«Մուջախեդը» (Ալլահի գործի համար պայքարող մուսուլման) պետք է ձգտի Ալլահի գոհությանը: Նա պետք է ունենա մաքուր հասկացություն, որ ջիխադը նշանակված է միայն հետևյալ դեպքերի համար. որ պաշտպանի Իսլամն ու մուսուլմաններին, և Իսլամի ու Ալլահի Խոսքի տարածման համար: Եթե Իսլամի թշնամիները, որոնք պայքարում են

մուսուլմանների դեմ, դադարում են գրոհել և ընդունում են արդար խաղաղության պայմանները, ապա մուսուլմանները պարտավոր են դադարեցնել պայքարը նրանց դեմ: Ալլահը նույնպես ասաց.

«Եթե նրանք ձգտում են խաղաղության, ապա դու էլ ձգտիր խաղաղության և վատահիր Ալլահին: Ճշմարիտ, Նա լսող և իմացող է»: (8:61)

Եվ Ալլահն ասել է.

«Եթե նրանք նահանջում են առանց ձեր դեմ մարտի մեջ մտնելու և խաղաղություն կառաջարկեն, ապա ձեզ չի թույլատրվում մարտնչել նրանց դեմ, քանի որ չկա առիթ դրա համար»: (4:90)

Իսլամը թույլատրում է պայքարը միայն վերոնշյալ պայմաններում և խիստ պայմաններ է նշանակել «պատերազմի» համար: «Պատերազմի» համար բոլոր այլ պատճառները լիովին արգելված են Իսլամում, օրինակ՝ պատերազմ հողի համար, գաղութային շահերի և վրեժխնդրության համար, և այլն: Իսլամը չի թույլատրում մարտիկներին սպանել քաղաքացիների, ուժեր չեն պայքարում, այլ թույլատրում է սպանել միայն զինձառայողներին և նրանց անմիջականորեն աջակցողներին: Իսլամը չի թույլատրում կամ արդարացնում տարիքավորների, երեխաների, կանանց, հիվանդների, բժիշկների, վանականների սպանությունը: Իսլամն արգելում է տանջարաններն ու մահացածների մարմինները վնասելը: Իսլամը նաև արգելում է թշնամիների խոշոր եղջերավորների և այլ կենդանիների սպանությունը, տները քանդելն ու խմելու ջրերն աղտոտելը, այդ թվում նաև գետերը, լճերը, ջրի աղբյուրները: Այս ամենն ասված է Ղուրանի շատ այաթներում, ինչպես նաև հետևյալում.

«Ալլահի կողմից քեզ պարգևվածով ձգտիր դեպի Վերջին Կացարանը, սակայն մի մոռացիր այս աշխարհում քո բաժնի մասին: Բարիք գործիր, ինչպես Ալլահն է գործել քո համար, և մի ձգտիր տարածել անարդարությունը աշխարհում, քանի որ Նա չի սիրում անարդարություն տարածողներին»: (28:77)

Դրանք նաև հաճախ հանդիպում են Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) ասածներում.

«Պայքարեք հանուն Ալլահի, Նրա գործի Ալլահին չհավատացողների դեմ: Պայքարեք նրանց դեմ, սակայն մի խախտեք ձեր

պայմանավորվածությունները կամ խաղաղությունը, մի վնասեք, մի սպանեք նորածիններին...»: Մուսլիմ

Նան ասել է.

«Մի սպանեք կնոջը կամ ստրուկին»: Աբու Դաուդ Իբն Մաջա

Դա նան վերաբերվում է առաջին խալիֆ Աբու Բակրի նշանակումներին նրա հրամանատարների համար: Փոխանցված է եղել, որ նա ասել է. **«Լսեք և ենթարկվեք հետևյալ տաս հրամաններին.**

Մի դավաճանեք ոչ մեկին: Մի գողացեք զինվորական ավարից: Մի խախտեք ձեր հավատարմության երդումը: Մի վնասեք թշնամի սպանվածների կամ մահացածների մարմինները: Մի սպանեք երեխաներին կամ անչափահասներին: Մի սպանեք ծեր կանանց կամ տղամարդկանց : Մի սպանեք կանանց : Արմատախիլ մի արեք որևէ արմավենի կամ այլ ծառ մի վնասեք և մի այրեք: Մի կտրեք ոչինչ և մի վնասեք բերքը: Մի սպանեք ոչխարներին, եթե չեք ուտելու: Դուք, իհարկե անցնելու եք այնպիսի մարդկանց մոտով, որոնք առանձնացել են Ալլահին երերպագելու համար՝ վանականների և այլերի մոտով, հանգիստ թողեք նրանց և մի խանգարեք: Դուք անցնելու եք մարդկանց մոտով, որոնք ձեզ սնունդ են տալու: Ուտելուց ամեն անգամ տվեք Ալլահի անունը: Դուք անցնելու եք այնպիսի մարդկանց մոտով, ովքեր սափրում են իրենց գլուխների կենտրոնները և երկարացնում են կողքերի մազերը՝ ձեզ թույլատրվում է մարտնչել նրանց դեմ, քանի որ նրանք ձեր թշնամիներն են հանդիսանում և սուր են բարձրացնում ձեր վրա: Գնացեք առաջ Ալլահի անունով»:

Գերիները տանջանքների, ծեծի և վիրավորանքների չեն տրվում: Նրանք չպետք է փակված լինեն նեղ բանտախցիկներում առանց բավարար սննդի ու ջրի, և թողնվեն մահանալու: Ղուրանում ասվում է.

«Նրանք սնունդ են տալիս հանուն Ալլահի խեղճերին, որբերին ու գերիներին, Նրանք ասում են. «Մենք կերակրում ենք ձեզ միայն հանուն Ալլահի, և չենք ակնկալում ձեզանից ոչ պարգև, ոչ էլ շնորհակալություն»: (76:8-9)

Իսլամական կառավարությունը իրավունք ունի կամ ազատել գերիների մի մասին, կամ գումար պահանջել նրանց համար, կամ փոխանակել նրանց մուսուլման գերիների հետ: Դա ասված է Ղուրանում.

«Երբ դուք հանդիպում եք անհավատներին մարտի դաշտում, ապա կապեք նրանց պարանոցները: Երբ թուլացնեք նրանց, ապա պնդացրեք շղթաները: Իսկ հետո կամ ներեք նրանց, կամ գումար պահանջեք նրանց ազատելու դիմաց, մինչ պատերազմն ավարտվի: Ահա այդպե՞ս: Եթե Ալլահը ցանկանար, ապա Ինքը վրեջխնդիր կլիներ նրանց, սակայն Նա ցանկացավ փորձել ձեզանից որոշներին մյուսների միջոցով: Նրանք ովքեր հաստատուն են Նրա ճանապարհին, Նա երբեք չի թողնի այդ մարդկանց գործերը կորչեն»: (47:4)

Գերված ժողովուրդները, ովքեր ընդունում են Իսլամական կառավարությունը, նրանց ունեցվածքը, պաշտպանվում են իսլամական օրենքով ամեն տեսակի խախտումներից: Ոչ ոք իրավունք չունի առգրավել ոչ մուսուլմանների ունեցվածքը կամ հարստությունը, նվաստացնել նրանց, վնասել նրանց պատիվը: Ոչ ոք իրավունք չունի անարդարորեն հարձակվել նրանց վրա: Ոչ մուսուլմանների հավատն ու կրոնական կիրառությունը իսլամական երկրում պահպանվում է սահմանների օրինական սահմաններով: Ալլահն ասում է Փառահեղ Ղուրանում

«Եթե նրանց իշխանություն տանք երկրի վրա, նրանք կսկսեն նամազ անել, զաքյաթ վճարել, հրամայել անել թույլատրվածն ու արգելել անել արգելվածը: Բոլոր գործերի վերջն Ալլահի մոտ է»: (22:41)

Իսլամական երկրի ոչ մուսուլման բնակիչները պարտավոր են վճարել ցածրագույն հարկ, որը կոչվում է «Ջիզա» և վերցվում է Իսլամ չընդունող անձանցից, որոնք ցանկանում են պահպանել իրենց կրոնը, ապրելով իսլամական երկրում և ենթարկվելով իսլամական ղեկավարությունը: Օրինակ՝ հին իսլամական պետություններում, այնժամ, երբ հարուստ մուսուլմանները վճարում էին հավաքված հարստության 2,5 տոկոսը, ոչ մուսուլման բնակիչները վճարում էին երեք կարգով՝ հարուստները՝ տարեկան 48 դիրհամ², տարեկան առևտրականներն ու ֆերմերները՝ տարեկան 24 դիրհամ, իսկ աշխատող դասակարգը՝ տարեկան 12 դիրհամ: Ջիզան հավաքվում է իսլամական երկրում ապրող ոչ մուսուլմանների անձանց և ունեցվածքի պաշտպանության դիմաց:

² Դիրհամը իսլամական մարադրամ է, որը համարժեք է 2.28 գրամ արծաթի: Դիրհամ բառը մինչ օրս օգտագործվում է որոշ Իսլամական և արաբական երկրներում, սակայն ժամանակակից տարադրամը չունի նույն արժեքը:

Մուսուլման առաջատար ու գորավար Խալիդ բին ալ-Վալիդը երդում տվեց իսլամական պետությունում ապրող ոչ մուսուլման բնակիչներին ասելով. «Ես ձեզ իմ հավատարմության երդումն եմ առաջարկում և պաշտպանելու եմ ձեզ հարկի դիմաց: Եթե մենք ապահովում ենք անհրաժեշտ պաշտպանությունը, մենք իրավունք ունենք հարկ հավաքելու: Հակառակ դեպքում դուք պարտավոր չեք այն վճարել»:

Հետո, երբ մուսուլմանների գորքը պետք է լքեր մարտի դաշտը, նրանք վերադարձրեցին ջիզան, որ հավաքում էին, քանի որ ի վիճակի չէին կատարել խոստումը:³

Ջիզան չի վերաբերվում մուսուլմանական պետությունում բնակվող բոլոր ոչ մուսուլմաններին, այլ վերցվում է նրանցից, ովքեր աշխատում են: Քաղաքացիների շատ կարգեր ազատվում են ջիզա վճարելուց, այդ թվում նաև աղքատները, անչափահասները, կանայք, վանականները, կույրերն ու ֆիզիկական սահմանափակ հնարավորություններ ունեցողները: Իսլամի համաձայն, իսլամական ղեկավարությունը պարտավոր է ապահովել նրանց անվտանգությունն ու օգնել նրանց կյանքը ապահովելուն: Իրականում գորավան Խալիդ ալ-Վալիդի տված երդումը Իրաքում գտնվող Հիրա քաղաքի բնակիչներին հաստատում էր հետևյալը.

«Տարիքավոր մարդը, վնասված աշխատողը, անբուժելի հիվանդ մարդը կամ հարուստ մարդը, որը սնանկացել է և դրա հիման վրա կրոնական ընկերների օգնությանն է արժանի, պարտավոր չեն հարկ վճարել: Բացի դրանից, նրանցից յուրաքանչյուրը իրավունք կունենա օգնություն ստանալ իսլամական ֆինանսներից իր և նրա աջակցության տակ եղածների համար»: Աբու Յուսեֆ ալ- Բարաջ

Այլ օրինակ է, երբ երկրորդ իսալիֆ Օմար իբն Ալ-Հաթթաբը անցավ մի ակնոր հրեայի կողքով, որը ողորմություն էր խնդրում: Օմարը հարցրեց նրա մասին և նրան հայտնեցին, որ նա իսլամական պետության ոչ մուսուլման բնակիչ էր: Օմարն անմիջապես ասաց. «Մենք արդար չենք եղել ձեր հանդեպ: Մենք ձեզանից հարկ էինք հավաքում, երբ դուք երիտասարդ էիք և չօգնեցինք ձեզ ծերության ժամանակ: Օմարը

³ Այս Իսլամի պատմության մեջ հայտնի դեպք է, որպես օրինակ կարելի է ընթերցել Բալադթուրի, Ֆուտուհ ալ- Բուլդանի գրվածները կապված Շեմի, Մեծ Սիրիայի հետ :

ծերունուն տարավ իր տուն և առաջարկեց նրան ինչ ունեի հագուստից ու սնունդից: Հետո նա մարդկանց, ովքեր գանձարանի պատասխանատուներն էին, ասաց.

«Հետևե՛ք, հսկե՛ք և նայե՛ք հետևյալ դրություններին: Նման մարդկանց առաջարկեք նրանց ու նրանց ընտանիքների անդամների համար բավարար իսլամական ֆինանսներ»

Ալլահն ասում է Փառահեղ Ղուրանում.

«Ողորմությունը նախատեսված է կարիքավորների և աղքատների համար»: (9:60)

Ինքնապահպանություն

(Մարդկային հոգու պաշտպանությունը)

- **Ֆիզիկական անվտանգությունն ու պաշտպանությունը**

Մարդկային կյանքը սուրբ է և պարգևված է Ալլահի, Արարչի կողմից: Կյանքի պաշտպանության համար Իսլամն օրինականացրել է մատերիալական և մարմնային պատիժներ: Սպանությունը դասակարգվում է երեք կարգի. մտածված կամ կազմակերպված սպանություն, չմտածված սպանություն, և սպանություն սխալմամբ: Իսլամը հրամայում է պատժել անմեղ մարդկանց մտածված սպանություն անողներին, ձգտելով գործածել վախեցնելու ամենահզոր միջոցը և դրա միջոցով կանխարգելել նման դեպքերը: Չմտածված ու սխալմամբ կատարված սպանությունները հանդիսանում են առանձին կարգեր, առանձին նվազագույն պատիժներով, և զոհի բարեկամներից վճարվում են արյան գումարներ: Սպանվածի ընտանիքը կամ երեխաները ստանում են Դիահ (արյան գումար), եթե նրանք պատրաստ են ներել մեղավորին: Մեղավորը պետք է մեղանչի Ալլահի դիմաց և մաքրվի մուսուլմանական ստրուկների ազատման միջոցով, իսկ եթե դա հնարավոր չէ, ապա նա պետք է պահք պահի երկու ամիս անընդմեջ: Այդպիսինն են կյանքի պահպանման տուգանքները: Ոչ ոք իրավունք չունի խառնվել մյուսների կյանքին ու դիպչել նրանց ունեցվածքին առանց օրինական հիմքեր ունենալու: Անհրաժեշտ է կասեցնել անարդար սպանությունները կամ

Իսլամական հասարակության անմեղ անդամներին հետևելը, և այդ խիստ պատիժները պետք է հասկանալի լինեն բոլոր բռնակալների ու ճնշողների համար: Եթե վրեժն անհամապատասխան է կատարված հանցագործությանը, ապա հանցագործներն ավելի համարձակ են դառնում իրենց գործերում: Բոլոր նմացած մարմնային պատիժներն ունեն նույն հիմնավորումները, համաձայն որին, պատիժը չափվում է հանցագործության ծանրության համապատասխան և վրեժը պետք է դադարեցնի բոլոր վեճերն ու շփոթմունքը: Բոլոր պատիժները ստեղծված են իսլամական հասարակությունում մարդկային կյանքի և ունեցվածքի պահպանման համար: Ալլահն, Ամենաբարձրյալը ասում է Փառահեղ Ղուրանում

«Եվ կա փրկում ձեզ համար ալ- Բիսասում , ով մտքի տերեր: Գուցե դուք աստվածավախ լինեք»: (2:179)

Չմեղանչած մտածված սպանության համար պատիժ հաջորդ կյանքում լինելու է Ալլահի զայրույթը: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է Փառահեղ Ղուրանում

«Եթե մարդ սպանում է հավատացյալի մտադրված, նրա պատիժը դժոխքն է, բնակվելու այնտեղ հավերժ և Ալլահի անեծքն ու երդումը նրա վրա է և սարսափելի պատիժ է պատրաստված նրա համար:» (4:9)

Իսլամն ամեն մեկին տալիս է հատուկ պարտականություններ, որոնք վերաբերվում են մարդկային կյանքի պահպանմանը: Ստորև մեջբերված են այդ կանոններից որոշները:

1. Մարդուն չի պատկանում մարմինը կամ հոգին, այն, սրբություն է որը ժամանակավորապես վստահված է: Ոչ մեկին չեն թույլատրվում մտածված տանջանքները, վնասելն ու ամեն տեսակի վնասակար գործողություններ կատարելը, որոնք տանում են դեպի մահը: Կյանքը տրված է միայն զոհաբերել հանուն Ալլահի: Ալլահն, Ամենաբարձրյալը ասում է Փառահեղ Ղուրանում

«Ով հավատացյալներ, անօրինականորեն մի խժոռեք ձեր ունեցվածքը ձեր մեջ, այլ միայն առևտրի միջոցով՝ ձեր միջև համաձայնությունով: Մի սպանեք ինքներդ ձեզ (իրար), քանի որ Ալլահը գթասիրտ է ձեր նկատմամբ»: (4:19)

2. Մարդը պետք է համապատասխան սնվի, որպեսզի բավարարի առողջության պահպանման համար սննդի նվազագույն պահանջը: Նա իրավունք չունի ինքն իրեն զրկի սննդից, ջրից, հագուստից, ամուսնությունից և պահանջվող հոգատարությունից, եթե դրանք նրան վնաս չի պատճառում: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է Փառահեղ Ղուրանում.

«Ասա. «Ո՞վ է արգելել Ալլահի զարդն ու հոյակապ գործը, որ Նա պարգևել է Իր ստրուկներին»: Ասա. «Աշխարհիկ կյանքում դրանք տրված են հավատացյալներին, իսկ Վերջին Օրը դրանք կտրվեն բացառապես նրանց համար»: Այդպես ենք մենք պարգեցնում նշանները իմացող մարդկանց համար»: (7:32)

Ալլահը, Ամենաբարձրյալը դժգոհ էր Մուհամմեդից (խ.Ա.ո.ն.), երբ նա իրեն զրկեց մեղրից, որ թողի դա իր կանանցից մեկին, և դա բոլոր մուսուլմանների համար եղավ մշտական դաս: Ալլահն ասում է Փառահեղ Ղուրանում

«Ով Մարգարե՛: Ինչու՞ ես արգելում այն՝ ինչ քեզ թույլատրել է Ալլահը, ձգտելով քո կանանց գոհունակությանը, և Ալլահը ներողամիտ ու ողորմած է»: (66:1)

Զափավորությունը գտնվում է ազահության և վատնումի միջև: Մարդը կարող է օգտվել օրինական առատաձեռնություններից, որ տվել է Ալլահը իսլամական օրենքների սահմանափակումով ու առանց կորստի: Ալլահն, Ամենաբարձրյալը ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով Ադամի որդիներ՝ Կրեք ձեր զարդերը ամեն մզկիթում: Կրեք և խմեք, սակայն մի, վատնեք քանի որ Նա չի սիրում վատնողներին » (7:31):

Չի կարելի չափազանցացնել ֆիզիկական պահանջները և անզուշորեն վնասվել դրանից կամ զրկել նվազագույնից: Ալլահն , Ամենաբարձրյալը ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ալլահը մարդուն չի հրամայում նրա հնարավորությունները գերազանց մի բան: Նրան մնում է այն, ինչ ձեռք է բերել, և նրա դեմ կլինի այն, ինչ նա ձեռք է բերել»: (2:286)

Հայտնել են, որ Անաս բին Մալիկը պատմել է, որ երեք տղամարդ եկան մարգարեի (խ.Ա.ո.ն.) կնոջ մոտ, որ իմանան, թե մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ինչպես է երկրպագում Ալլահին: Երբ նրանց պատմեցին, նրանք մտածեցին, թե իրենց երկրպագություններն աննշան են, և ասացին. «Ո՞ր

ենք գտնվում մարգարեի համեմատ, և Ալլահը ներել է նրա նախկին և ապագա մեղքերը»: Նրանցից մեկն ասաց. «Ինչ վերաբերվում է ինձ, ապա ես աղոթելու եմ ողջ գիշերը»: Մյուսն ասաց. «Ես անդադար պահք եմ պահելու »: Երրորդն ասաց. «Ես հեռու կմնամ կանանցից և երբեք չեմ ամուսնանա»: Մարգարեն եկավ նրանց մոտ և հարցրեց.

«Դուք եք այն մարդիկ, որ ասել եք այդ բանե՛րը: Երդվում եմ Ալլահով, ես վախենում եմ Ալլահից ավելի շատ քան դուք, և ես ձեզանից ամենալսողն ու ենթարկվողն եմ, սակայն պահք եմ պահում և դադարում եմ դա, աղոթում և քնում եմ գիշերը, և ես ամուսնացած եմ: Այդպիսով, ով հերքում է իմ Սուննան, նա իմ հետ չի»: (Բուխարի և Մուսլիմ)

Խաղաղություն և անվտանգություն

Մարդու և նրա ընտանիքի պաշտպանության և անվտանգության իրավունքը հանդիսանում է մարդու հիմնական իրավունք: Բոլոր քաղաքացիները հասարակությունում չպետք է վախեցած լինեն, նրանց չպետք է սպառնան խոսքերով, գործողություններով կամ զենքով: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Անթույլատրելի է մուսուլմանին ուրիշի ,մուսուլմանի վախեցնել»: Աբու Դաուդ և Ահմեդ

Անվտանգության զգացումը հասարակությունում մարդկանց թույլ է տալիս տեղաշարժի ազատություն, որպեսզի աշխատեն և հայթայթեն իրենց օրական հացը արդար քրտնքով: Մարմնական և մատերիալական պատիժները նախատեսված են նրանց համար, ովքեր փորձում են խախտել խաղաղությունը, անվտանգությունը ու կայունությունը մուսուլման հասարակությունում: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) իր հրաժեշտի խոսքում հայտնեց.

«Ձեր ունեցվածքը, արյունն ու պատիվը անձեռնամխելի են մեկդ մյուսիդ համար, ինչպես ձեր այս օրը (Հաջի ժամանակաշրջանի Առաջա օրը), այս ամիսը (ուղտագնացության ամիսը), և ձեր այս քաղաքը (Մեքքան)»: Բուխարի

Մնունդն ու խմիչքը կյանքի համար անհրաժեշտ և օգտակար են բոլորի համար

Առողջ սնունդը պետք է հասանելի լինի բոլոր մարդկանց համար իսլամական հասարակությունում, մարդկանց աշխատելու հնարավորություն ընձեռելու միջոցով: Համապատասխան հնարավորությունների առկայությունը առևտրի և աշխատանքի համար

շատ կարևոր են մարդկանց համար, հիմնական կարիքները հոգալու նպատակում: Ուլքեր չեն կարող աշխատել ծերության, հաշմանդամության, խրոնիկական հիվանդությունների, կամ տանը աշխատուժ չունեցողները, ստանում են իսլամական հանրապետության պետական օգնություն ստանալու իրավունք: Չաքյաթը (պարտադիր գթասրտություն և բարեգործություն), որը տրամադրվում է հասարակությունում եղած հարուստների կողմից, պետք է հասանելի լինի կարիքավորների համար, որոնք կարող են ստանալ պարկեշտ օրինական եկամուտ: Չաքյաթը հանդիսանում է պարտադիր բարեգործություն, որը վերցվում է հարուստներից և տրվում է հասարակության հատուկ կարգերին: Դա հիմնավորված է Ալլահի առաքյալի (ի.Ա.ն.ն.) խորհրդի վրա վերջինիս ընկեր Մուադբին Չաբալին, երբ ուղարկվում էր ուղերձի, որ կոչ անի դեպի Իսլամ Եմենում.

«Եմենի ժողովրդին ասա, որ Ալլահը հրամայել է հարուստներին տալ իրենց հարստության մասը որպես Չաքյաթ և բաժանել աղքատներին ու կարիքավորներին»: Մուսլիմ

Այլ կամավոր գոհաբերությունները, ընծաները, ֆինանսական պարտավորությունները, և այլն, հանդիսանում են լավ միջոց Ալլահին գոհացնելու և հասարակության աղքատ ու կարիքավոր անդամներին օգնելու համար: Դա նաև մեջբերված է շատ գրություններում, ներառյալ Ալլահի առաքյալի (ի.Ա.ն.ն.) մասին հադիսներում

«Անհավատ հանդիսանում է նա, ով հոգում է յուր կարիքները, այնժամ, երբ նրա հարևանը քաղցած է»: Բուխարի

Այդ աղքատ և կարիքավոր մարդիկ նույնպես կարիք ունեն իսլամական հարստությունների արդար բախշման: Դա նաև ասված է Ալլահի առաքյալի (ի.Ա.ն.ն.) հադիսում.

«Ժառանգությունը (հարստությունն ու ունեցվածքը), որը մարդը թողնում է իրենից հետո, օրենքով պատկանում է նրա ժառանգներին: Եթե մարդը ոչինչ չի թողնում իր ընտանիքի աղքատներին ու կարիքավորներին, ապա Ալլահն ու Նրա առաքյալը հոգ են տանում նրանց մասին»: Բուխարի

Ճիշտ և աղեկվատ բժշկական ծառայություն

Իսլամն արգելում է ամեն ինչը, որը կարող է վնաս հասցնել հասարակության առողջությանը: Իսլամն արգելում է բոլոր տեսակի վնասակար թմրանյութերը և բթացնող նյութերը: Իսլամն արգելում է սննդի մեջ օգտագործել արյուն, դիակ, ոչ մաքուր կենդանիներ, ինչպիսիք

են խոզը, և այլն: Իսլամն արգելում է բոլոր ոչ կամային արարքները, ինչպիսիք են պոռնկությունը, դավաճանությունը ու համասեռականությունը: Իսլամի համաձայն պարտադիր է հանդիսանում կարանտինը ժանտախտի ընթացքում, որպեսզի համոզվեն, որ ոչ մի համաճարակ կամ վտանգավոր հիվանդություններ չեն տարածվում հասարակությունում: Ալլահի առաքյալն ասել է.

«Եթե լսել եք որևէ երկրում համաճարակի մասին, մի մեկնեք այնտեղ, իսկ եթե դուք գտնվում եք այնպիսի վայրում, որտեղ համաճարակային հիվանդություն է տարածված, ապա մի մեկնեք այդտեղից»: Ահմեդ Նաս ասել է.

«Հիվանդ մարդը չպետք է այցելի որևէ մեկին, որը բուժվել է»: Բուխարի

Մտքի Պահպանումը

Միտքը հանդիսանում է բոլոր նշանակալի ու պատասխանատու քայլերի հիմքը, և Իսլամը արգելում է այնպիսի նյութերը, որոնք վնասում են ուղեղի գործունեությանը և բերում են մարու հետադիմումի (դեգեներացիա): Արաբերենում ակոհոլային խմիչքը նկարագրող բառը դա «խամր»ն է, որը նշանակում է ուղեղի «ծածկող»: Ալկոհոլն ու այլ թմրանյութերը հանդիսանում են սոսկալի հանցագործությունների պատճառներից մեկը, որը հասարակությունում ունի աղետալի հետևանքներ: Իսլամական օրենքում հասարակությունում ակոհոլ տարածելը դա ծեծն է թերությունը արմատախիլ անելու համար և մյուսներին զգուշացնելու համար: Ալլահն, Ամենաբարձրյալը ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով դուք, որ հավատում եք: Ճշմարիտ, Ալկոհոլը, վիճակահանական խաղերը, Ալ-Անսարները (Քաաբայի մոտ գտնվող քարերը, որ բազմաստվածները սուրբ էին համարում և նրանց մոտ կենդանիներ էին զոհաբերում) և Ալ-Ալգամը (գուշակության երեք աղեղներից քաշելը հետագայի համար, որոշում ընդունելու համար) Սատանայի գործի նոխկալի մեղքեր են: Այդպիսով հեռու մնացեք դրանցից, գուցե և հաջողվեք: Ճշմարիտ, սատանան արբեցնող խմիչքների և մոլախաղերի օգնությամբ ձգտում է ձեր մեջ թշնամություն և ատելություն սերմանել և շեղել ձեզ Ալլահին հիշատակելուց ու աղոթքից: Մի թե դուք չեք դադարի»: (5:90-91)

Իսլամն արգելում է բոլոր տեսակի ակոհոլային խմիչքների ու ուղեղ մլագնող նյութերի արտադրությունն ու վաճառքը: Այն նաև խոչընդոտում է այնպիսի ակոհոլային ըմպելիքների տարածումը հասարակությունում, որից չի օգտվում վաճառողը: Այդ արգելումը մեջբերվում է Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) հետևյալ հադիսում.

«Ալլահն անիծեց գինու և ակոհոլի հետ կապված տասին՝ այդ ծառը տնկողին, այգեպանին, ծառին հետևողին, գինեգործին, գինի խմողին, գինի լցնողին, տեղափոխողին, ստացողին, գնորդին, վաճառողին, և վերջապես, դրա համար գումար ստացողին»:Աբու Դաուդ, Տիրմիզի, Հակիմ, Իբն Մաջահ

(Նախնական կրթությունը) բոլորի համար է.

Ալլահը, Ամենաբարձրյալ ասում է փառահեղ Ղուրանում

" Ասա. Հավասար են արդյոք նրանք, ովքեր գիտեն և նրանք, ովքեր չգիտեն :Նրանք, ովքեր օժտված են հասկացությամբ, ստանում են խրախուսանք :" **39:9**

Նա նույնպես ասաց.

«Ով հավատացյալն է՝ Երբ ձեզ հրամայում են կանգնել, ապա կանգնեք: Ալլահը մակարդակներով բարձրացնում է ձեզանից նրանց ովքեր հավատում են և ում գիտելիք է ընծայված: Ալլահը տեղյակ է այն մասին՝ ինչ դուք անում եք» (58:11):

Իսլամական հասարակությունում կրթությունը բոլորի իրավունքն է, և յուրաքանչյուր ընդունակ մարդու կամային պարտավորությունը: Բոլոր ընդունակ, իսլամի և որակավորված մասնագետները իսլամական հասարակությունում պետք է դաստիարակվեն նրանց կրոնի հիմքի վրա: Կառավարությունն իր հնարավորությունների չափով պետք է միջոցներ տրամադրի, որոնք նպաստում են հարկին կրթություն ստանալուն: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Գիտելիքների որոնումները պարտադիր են յուրաքանչյուր մուսուլմանի համար (կին թե տղամարդ)»: Իբն Մաջահ

Նաև ասել է.

«Ով գնացել է գիտելիքների որոնման, ապա նա համարվում է մի մարդ, ով պայքարում է ջիհադում հանուն Ալլահի, մինչ տուն վերադառնալը»:
Տիրմիզի

Նրան է պատկանում նաև հետևյալ խոսքը.

«Ով գնում է Ալլահի գիտելիքի ճանապարհով, իրեն ճանապարհ է բացում դեպի դրախտ»:
Աբու Դաուդ, Տիրմիզի

Ինչպես ասել է Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն), գիտնականը չպետք է թաքցնի օգտակար գիտելիքները.

«Գիտելիքներ թաքցնողի վրա Դատաստանի Օրը կրակից քուղ կհագցնեն»:
Իբն Հիբան

Պատվի, ընտանիքի և ծագման պահպանումը

Ընտանիքը հանդիսանում է առողջ հասարակության հիմքը, որը հնարավոր է միայն ամուսնության սրբության հաստատումով: Հասարակությունում բոլոր տղամարդկանց և կանանց կամային զգացմունքների պահպանման համար Իսլամը խստորեն արգելում է շնությունը, պոռնկությունն ու համասեռամոլությունը: Իսլամը համաձայն է նախորդ աստվածային կրոնների հետ այդ արգելումում, սակայն ավելի է խորանում՝ արգելելով շատ այնպիսի գործողություններ, որոնք կարող են բերել մեղքերի իրագործմանը, ինչպիսիք են ոչ համեստ հագուստ կրելը և երկու սեռերի ազատորեն գտնվելը հասարակական կամ մասնավոր շինություններում: Այս նախազգուշական միջոցները ուղղված են գայթակղությունը կոտրելուն : Ալլահին, Ամենաբարձրյալը ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Եվ չմոտենաս անօրինական սեռական հարաբերության քանի որ այն էձ մեղք ու տհաճ արարք է և մի ամոթալի ճանապարհ » (17:32)

Նաև ասում է.

«Ասա. «Եկեք ձեզ կարդամ այն, ինչ արգելել է ձեզ ձեր Տերը. Մի՛ կապեք Նրան ոչնչի հետ, վերաբերվեք ձեր ծնողներին լավագույն կերպով՝ լի բարությանբ, մի սպանեք ձեր երեխաներին, վախենալով աղքատությունից, քանի որ Մենք կապահովենք ձեր և ձեր երեխաներին

սննդով: Մի մոտեցեք Ալ-Ֆաուախիսին (նոխկալի արարքներին), ոչ բացահայտ, ոչ էլ թաքուն, մի սպանեք ոչ մի հոգի (բացի այն դեպքից, երբ դա մի անհավատ է և հարձակում է մուսուլմանների վրա), եթե դրա իրավունքը չունեք (եթե չի պահանջում արդարությունը): Դա ձեզ պարտադրել է Ալլահը, միգուցե դուք հասկանաք»: (6:151)

Աբդուլլա իբն Մասուդը պատմել է, որ նա հարցրեց. «Ով Ալլահի առաքյալ, ի՞նչն է Ալլահի դիմաց ծանր մեղք»: Նա ասաց. «Ալլահին հավասար տալը, չնայած նա միայնակ է արարել քեզ»: Այդ ժամանակ ես հարցրեցի. «Իսկ հետո՞ ինչը»: Նա ասաց. «Սեփական երեխային սպանելը, վախենալով, որ նա ուտելու է ձեր հետ միասին»: Այդ ժամանակ ես հարցրեցի. «Իսկ հետո՞»: Նա ասաց. «Պոռնկությունը կամ հարևանի կնոջ հետ շնանալը»: Այդ ժամանակ Ալլահի առաքյալը (ի.Ա.ո.ն.) կարդաց Ղուրանից հետևյալ այբերը.

«Նրանք բացի Ալլահից ուրիշ աստծո չեն կոչում, մարդկանց չեն սպանում չնայելով Ալլահի արգելմանը, եթե դրա իրավունքը չեն ունենում, և չեն շնանում: Իսկ այդպես անողը պատիժ կստանա: Տանջանքը կբազմապատկվի Դատաստանի Օրը, և նա ընդմիշտ կմնա դրանց մեջ ցածրեցված: Դա չի վերաբերվում նրանց, ովքեր մեղանչել են, հավատացել ու ճիշտ են գործել: Նրանց չար արարքները Ալլահը կփոխարինի բարիքներով, քանի որ Ալլահը ներողամիտ և գթասիրտ է»: (25:68-70) Հաղորդված Բուխարիից և Մուսլիմից

Ծեծով պատիժը օրենսդրորեն վերաբերվում է միայն չամուսնացածներին, որոնք շնություն են արել: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Շնացած տղամարդուն և կնոջը մտրակահարեք հարյուր անգամ: Թող ձեզ գթասրտությունը չտիրի այդ ժամանակ հանուն Ալլահի կրոնի, եթե դուք հավատում եք Ալլահին և Դատաստանի Օրվանը: Իսկ նրանց պատժի վկա թող լինի հավատացյալների մի խումբ»: (24:2)

Ինչ վերաբերվում է ամուսնացած տղամարդկանց և կանանց, որոնք շնանում են ամուսնության ժամանակ կամ բաժանվելուց հետո իրենց ամուսնու հետ, ապա նման հանցագործության համար տուգանքն է մինչ մահը քարկոծելը: Այդ պատիժն իրագործելու համար դատավորը պետք է կամ ունենա լիովին խոստովանությունը, կամ չորս հուսալի վկաների վկայությունը, որոնք կվկայեն, որ պարզորեն տեսել են սեռական գործողությունը :

Մեղքերի խոստովանումը նշանակում է, որ հանցագործները բացահայտորեն խոստովանում են, որ արել են այդ արարքը: Խոստովանությունը պետք է կրկնվի չորս անգամ, որպեսզի որևէ կասկած չլինի դրա իսկության վերաբերյալ: Վկայության դեպքում չորս հուսալի, առողջ և արդար մարդիկ պետք է մուսուլմանական կառավարությանը կամ դատավորին ներկայացնեն ապացույցը, որի համաձայն նրանք տեսել են նրանց սեռական գործողություն կատարելուց, սակայն դա լինում է շատ հազվադեպ:

Իսլամի հին պատմությունում գրանցվել են մի քանի դեպք, երբ շնությունը խոստովանվել է, երբ անձինք բացահայտորեն խոստովանել են սեփական հանցագործությունը, քանի որ նրանց Ալլահին անկեղծորեն հավատը բերել է այդ քայլին անկեղծորեն մեղանշելու և մաքրվելու համար: Ինչպես սովորույթը պարզորեն բացատրում է, Ալլահը որևէ մեկին կրկնակի անգամ չի պատժում մի նույն մեղքի համար, և նրանք ուզում էին պաշտպանված լինել պատժից հաջորդ կյանքում: Պետք է նշել, որ համբուրվելու, փաթաթվելու կամ շոշափելու համար ոչ մի պատիժ նախատեսված չի:

Միսլ մեղադրանք ներկայացնողների համար որպես պատիժ նախատեսված է 80 մտրակի հարված և դրանից հետո նրանց վկայությունները չեն ընդունվում: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Նրանց, ովքեր կմեղադրեն ողջամիտ կանանց եւ չեն բերի չորս վկաներ, մտրակահարեք ութսուն անգամ եւ երբեք մի ընդունեք նրանց վկայությունը, քանզի նրանք անազնիվ են»: [Ղուրան 24:4]

Ծաղրանքը, վիրավորական խոսքերն ու արարքները, որոնք վնասում են պատվին, արժանապատվությանն ու հասարակության անդամների կողմից հարգանքը, խստորեն արգելված են, քանի որ Ալլահն ասում է.

«Ով հավատացյալներ, թող մարդկանց մի խումբ չծիծաղի մի այլ խմբի վրա, քանի որ նրանք կարող են ավելի լավը լինել: Եվ թող որոշ կանայք չծիծաղեն այլերի վրա, քանի որ նրանք կարող են ավելի լավը լինել: Մի նեղացրեք ինքներդ ձեզ (մեկդ մյուսիդ) և իրար վիրավորող մականուններով մի կոչեք: Պղծալի է անպատիվ կոչվել հավատալուց հետո: Իսկ չփոշմանողները անօրեններ կլինեն: Ով հավատացյալներ, հեռու մնացեք ամեն տեսակի ենթադրություններից, քանի որ որոշ ենթադրություններ մեղսալի կլինեն: Մի հետևեք իրար և մի բամբասեք

իրար հետևից: Մի՞թե ձեզանից որևէ մեկին դուրեկան կլինի ուտել սեփական հանգուցյալ եղբոր միսը, եթե դուք զգվանք եք զգում դրանկատամբ: Վախեցե՛ք Ալլահից: Ճշմարիտ, Ալլահը մեղանչություն ընդունող և գթասիրտ է»: (49:11-12)

Նաև ասել է.

«Եվ ով որևէ կեղծավոր կամ ամոթալի արարք է արել, իսկ հետո անմեղի է մեղադրել դրանում, ապա իր վրա մեծ մեղք ու չարախոսություն է բերել»: (4:112)

Իսլամը երաշխավորում է երկրի վրա մարդկանց պահպանման համար վերարտադրության սրբությունը: Մարդկային ցեղին վստահված է ամբողջ երկրի պահպանությունը, և նա ներկայացնում է աստվածային իմաստությունը, որը ծառայում է Ամենաբարձրյալ Ալլահին, երկրի վրա:

Համաձայն Իսլամին բազմանալու միջոցների վերացումը բոլոր միջոցներով կամ դրանց ինքնակամ փոփոխությունը, առանց օրինական հիմնավորումների, հանդիսանում է անօրինություն: Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Իսկ երբ նա շրջվում է, ապա շտապում է անպատվություն տարածել երկրի վրա, ցանք ու ժառանգներ ոչնչացնել: Սակայն Ալլահը չի սիրում անարդարներին»: (2:205)

Իսլամը հղիության միտումնավոր արհեստական ընդհատումը հղիության չորրորդ ամսից հետո ընդունում է որպես միտումնավոր սպանություն, որը հավասարազոր է երեխայի սպանությանը, և իրավունք է տալիս պատժել դրա բոլոր մասնակիցներին: հղիության ոչ միտումնավոր արհեստական ընդհատումները կարող են ներվել արյան գումար վճարելով կամ երկու ամիս անընդմեջ պահք պահելով:

Հաղիսներից շատերը խորհուրդ են տալիս մուսուլմաններին ամուսնանալ և հետնորդներ ունենալ: Ալլահի առաքյալն (ի.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Ամուսնացեք կնոջ հետ, որը սիրում է և կարող է բազում զավակներ ունենալ, քանի որ Ճշմարիտ, ես ցույց կտամ, որ Դատաստանի Օրը դուք կգերազանցեք մյուս ժողովուրդներին քանակով (քանի որ շատ հետնորդներ կունենան)»: Աբու Դաուդ

Իսլամը հատուկ նշանակություն է տալիս ամուր ընտանեկան կապերին և բարեկամների միջև լավ հարաբերություններին: Քանի որ ընտանիքը հանդիսանում է հասարակության հիմքը, շատ իրավունքներ կարող են պաշտպանել նման ընտանիքին փլուզումից: Բարեկամներն ունեն իրավունքներ ու պարտականություններ: Հարկավոր է ընդունել հարազատների ու մտերիմների իրավունքները, և հետևաբար բավարարել ամեն բարեկամի իրավունքները հարկին կերպով:

Մի ընտանիքի անդամներ հանդիսացող կանանց և տղամարդկանց համատեղումը, որոնց թույլատրված է օրինական ամուսնանալ իրար հետ, կարող է բերել ընտանեկան շատ սոցիալական խնդիրների: Դա կանխելու համար Իսլամը պահանջում է ընտանիքի այնպիսի իգական և արական սեռի անդամների առանձնացում, որոնց թույլատրված է ամուսնանալ իրար հետ: Կինն իրավունք ունի հայտնվել առանց վերնազգեստի միայն հոր, հորեղբոր կամ քեռու, պապու, զավակների և սկեսրայրի դիմաց:

Ջիխալիայի (մինչև Իսլամի գոլուստը) ժամանակ ընտանեկան համակարգը անկում էր ապրել: Իսլամը նախաձեռնեց վերաձևավորումներ և վերացրեց առկա հանցային գործողությունները: Իսլամի կողմից արգելված որոշ գործողություններ կմեջբերվեն որպես օրինակներ:

Իսլամը արգելում է օրինական որդեգրումը, որտեղ երեխան վերցնում է ընտանեկան անունը և հավասարվում է արյամբ երեխայի իրավունքներին և պարտականություններին: Իհարկե, որք և մերժված երեխայի խնամքը խրախուսվում է և հանդիսանում է որպես բարեգործություն: Փառահեղ Ղուրանի տարբերակն ասում է.

«Ալլահը մարդուն երկու սիրտ չի տվել մի մարմնում: Նա ձեզ մայր չի արել ձեր այն կանանց, որոնց դուք արգելված էք հայտարարում ձեր համար, և ձեր որդեգրած որդիներին ձեր որդիներ չի արել: Դրանք ընդամենը բառեր են ձեր բերանից: Ալլահը ճշմարտությունն է ասում և ուղղում է դեպի հարթ ճանապարհ: Կոչեք նրանց (որդեգրվածներին) նրանց հայրերի անուններով: Դա ավելի արդար է Ալլահի դիմաց: Եթե չեք ճանաչում նրանց հայրերին, ապա նրանք չեն հանդիսանում ձեր եղբայրները հավատքի մեջ և ձեր մտերիմները: Ձեր վրա մեղք չի լինի, եթե դուք

սխալվեք, եթե դուք չեք մտադրվել անել դա սրտում: Ալլահը ներողամիտ և զթասիրտ է»: (33:4-5)

Իսլամը չի թույլատրում երեխային հորը վերագրել, եթե հայրը չի ընդունում հայրությունը, քանի որ նման պահանջը վտանգում է ամուսնական հարաբերություններն, ինչպես նաև ընտանեկան կյանքը: Կինը պետք է պաշտպանված լինի պատվին և արժանապատվությանը վերաբերվող սխալ մեղադրանքներից: Բացի դրանից նման պնդումը կարող է վնասել ընտանիքին: Օրինական ճանապարհով ծնված ամեն երեխա, կապված է հոր հետ առանց որևէ լրացուցիչ ապացույցների: Կնոջ ամուսինը չպետք է հայտարարի, որ երեխան նրան է պատկանում: Դա հիմնավորված է Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ռ.ն.) հետևյալ խոսքից.

«Երեխան (օրինական ամուսնության արդյունքում ծնված) պատկանում է նրա հորը»: Բուխարի և Մուսլիմ

Այդ կանոնի միակ բացառությունն է հանդիսանում այն դեպքը, երբ ապացուցված կլինի, որ կինը առանց որևէ կասկածի դավաճանել է ամուսնուն և հղիացել է այլ մեկից: Նման դեպքում կիրառվում են ամուսնալուծության հատուկ կանոններ: Ամուսնալուծությունից հետո, նա ամուսնու համար կողմնակի անձ է դառնում: Դա նշանակում է, որ եթե հրաժարվում են աղջկանից, այդ աղջիկը պետք է նրա դիմաց միշտ լինի հագնված, ինչպես հարկն է, չի կարող ճամփորդել նրա հետ, ապրել կամ շփվել նրա հետ:

Մուսուլման կինը իսլամական օրենքին համաձայն ամուսնանալուց հետո պահպանում է իր ազգանունը: Իսլամական օրենքներին և հիմունքներին համաձայն, կնոջ համար անօրինական է ամուսնանալուց հետո կրել ամուսնու ազգանունը: Ուշադրությամբ գննելով դա կարելի է տեսնել մեծ պատիվ, արժանապատվություն և հարգանք, որ տրվում է կնոջը Իսլամում: Այդ կիրառությունը պահպանում է մուսուլման տղամարդկանց և կանանց իրավունքների հավասարությունը և թույլ է տալիս անհատական անկախ անուն, մանավանդ ամուսնալուծության դեպքում:

□ ***Թույլերի և հաշմանդամների իրավունքների պաշտպանությունը***

Իսլամը հարգում է հասարակության տարիքավոր անդամներին և ապահովում է նրանց օգնությամբ: Ալլահի առաքյալն ասել է.

«Մուսուլման չի համարվում մեր երիտասարդությանը հարգանք չցուցաբերողն ու տարիքավորներին չհարգողը»: Աբու Դաուդ Իսլամական օրենքը պարտավորում է օգնել որբերին, քանի որ Ալլահը Ղուրանում ասում է.

«Այդ պատճառով մի՛ նեղացրու որբին»: (93:9)

Նաև ասում է.

«Մի՛ մոտեցեք որբի ունեցվածքին, եթե նրա օգտի համար չեք անում, մինչ նրա չափահասությունը: Եվ հավատարիմ եղեք ձեր խոստումներին, քանի որ խոստումների համար ձեզ պատասխանատվության են կոչելու»: (17:34)

Նաև ասում է.

«Ճշմարիտ, որբերի ունեցվածքը անարդարորեն խժոռոները լցնում են իրենց փորերը կրակով ու այրվելու են Բոցավառվող Կրակում» (4:10):

Ալլահը կոչ է անում անմեղ երեխաների իրավունքների պաշտպանությանը, քանի որ նրանց ծնողները կարող են հանցանքներ գործել նրանց դեմ աղքատության և անբարոյության պատճառով սպանելով նրանց: Ալլահն ասում է.

«Ասա.Օ, Մուհամեդ «Եկեք ձեզ կարդամ այն, ինչ արգելել է ձեզ ձեր Տերը. Մի՛ կապեք Նրան ոչնչի հետ, վերաբերվեք ձեր ծնողներին լավագու՛յն կերպով՝ լի բարությանբ, մի սպանեք ձեր երեխաներին, վախենալով աղքատությունից, քանի որ Մենք կապահովենք ձեր և ձեր երեխաներին սննդով: Մի մոտեցեք Ալ-Ֆաուախիսին (լոխկալի արարքներին), ոչ բացահայտ, ոչ էլ թաքուն, մի սպանեք ոչ մի հոգի (բացի այն դեպքից, երբ դա մի անհավատ է և հարձակում է մուսուլմանների վրա), եթե դրա իրավունքը չունեք (եթե չի պահանջում արդարությունը): Դա ձեզ պարտադրել է Ալլահը, միգուցե դուք սովորեք իմաստություն:» (6:151)

Այս խոսքերում մենք տեսնում ենք հսկայական հարգանք ու պաշտպանություն, որը տրվում է իսլամական հասարակության թույլ, աղքատ և հիվանդ անդամներին:

Հարստության պահպանումը

Անձնական հարստությունն ու ունեցվածքը հանդիսանում է հասարակության անդամների գոյության և տնտեսության հիմքը: Իսլամը պահպանում է անձնական հարստություններն ու շատ խիստ պատժամիջոցներ է կիրառում հանցագործությունների դեմ: Խաբեբայությունը, գողությունը, մենաշնորհը և այլ շատ վնասաբեր գործերն արգելված են: Դա արվում է հասարակության բոլոր անդամների ունեցվածքի պաշտպանության նպատակով: Իսլամական օրենքը նախատեսում է մարմնական պատիժներ՝ գողի ձեռքը հատել, որը լինում է հատուկ կերպով: Ալլահն ասում է.

«Գողին ու թալանչուն կտրեք աջ ձեռքը մինչ դաստակը , լինի դա տղամարդ թե կին ,որպես պատասխան նրա, որ նա արել է: Այդպիսին է պատիժը Ալլահի, քանի որ Ալլահը Ամենագոր է, Իմաստուն»: (Ղուրան 5:38):

Հարկ է նշել, որ ձեռք կտրելու գործողությունը կատարվում է միայն խոստ պայմաններում և ներառում է իր մեջ հետևյալները.

- Գողունը պետք է պահպանվի պաշտպանվող տեղում, այդպիսով գողը ներխուժում է սեփականության տարածք: Եթե գողը գողանում է որևէ իր, որը չի գտնվում նման վայրում և չի պահպանվում, ապա պատիժ չի լինի: Գողը նման դեպքում չի կարող պատժվել ձեռքի հատումով, սակայն իշխանությունը կորոշի համապատասխան պատիժ կամ «Տազիր»:
- Սովի պատճառով գողացված սնունդի չի կարելի գողություն համարել: Երկորոդ խալիֆ Օմար իբն Հաթթաբը չէր պատժում քաղցի պատճառով եղած գողության համար:
- Գողունի գինը պետք է բարձր լինի:

Այդ պատիժները իրականանալու են միայն անվիճելի ապացուցիչների առկայության դեպքում, համաձայն իսլամական օրենքին:

Իսլամական օրենքը որոշ անգամներ փոխարինում է մարմնական պատիժը այլ պատժամիջոցներով: Կարգապահական պատիժը որպես կանոն ավելի ցածր է մարմնայինից և որոշվում է կատարված հանցանքի ծանրությունից, ձևից, և այլն: Այդ պատժամիջոցը կարող է լինել բանտարկումը, հանրային վայրերում ծեծելը, տուգանքը:

Բացի գողություններից Իսլամն արգելում է անձնական ունեցվածքի դեմ կատարվող ցանկացած օրինախախտություն: Դա ցուցադրված է հետևյալում.

«Եվ անարդարորեն մի խժոռք ուրիշի ունեցվածքը և մի օգտագործեք դա, որ կաշառեք կառավարիչներին կամ դատավորներին, որպեսզի խժոռք մարդկանց ունեցվածքի որևէ մասը, մտածված և անարդար կերպով»: (2:188)

Այդպիսով օրինախախտը մեծ և խիստ պատժվի կենթարկվի Դատաստանի Օրը: Դա հաստատվում է Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) հետևյալ խոսքում.

«Յուրաքանչյուրին, ով անօրեն կվերցնի այլ մուսուլմանի ունեցվածքը, Ալլահը զայրացած կդիմավորի»: Ահմեդ

Մեկ այլ խոսքում ասվում է.

«Յուրաքանչյուրին, ով հողի թիզ է զավթում, Ալլահը յոթ հող կկախի (նրա վզից) Դատաստանի Օրը»: Իբիդ

Իսլամական օրենքը պահանջում է, որ ճնշողը վերադարձնի իսլամը, կամ արդար վճար առաջարկի դրա դիմաց: Բացի դրանից նրան կարող են պատժել դատավորի որոշածին համաձայն: Իսլամը տուժողին իրավունք է տալիս պաշտպանել իր ունեցվածքը, նույնիսկ սպանել հարձակվողին, եթե դա պաշտպանության միակ միջոցն է: Եթե հարձակվողը սպանվում է, ապա տուժողը չպետք է պատժվի սպանության համար, եթե նա կարող է ապացուցել, որ սպանել է իր ունեցվածքը պաշտպանելու համար: Եթե հարձակվողն է սպանում տիրոջը, որը պաշտպանում է իր ունեցվածքը, ապա պաշտպանվողը նահատակ է դառնում, իսկ հարձակվողը մարդասպան: Դա ասել է Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն.).

«Իր ունեցվածքը պաշտպանելուց ամեն սպանվող նահատակ կլինի»: Բուխարի

Ազգային ռեսուրսների պահպանման նշանակումները

Պահպանվող ազգային ռեսուրսները հանդիսանում են պետական սեփականություն և դրանցից ստացվող եկամուտը պետք է տեղավորվի բյուջե, բնակչության պահանջները ֆինանսավորելու համար: Նման ռեսուրսները չպետք է լինեն որոշների սեփականություն: Այդ

ռեսուրսների եկամուտները օգտագործվում են միայն հանրության բարեկեցության համար: Իսլամական հասարակության միասնական պարտքն է ուշադիր լինել բոլոր խախտումների նկատմամբ: Ընդհանուր ռեսուրսների յուրաքանչյուր անօրինական օգտագործումն արգելվում է Իսլամի կողմից: Ալլահն ասել է փառահեղ Ղուրանում

«... Եվ մի՛ տարածեք չարիքը երկրի վրա»: (2:60)

Բացի դրանից Ալլահի առաքյալն (Խ.Ա.Ռ.Ն.) ասել է.

«Մուսուլմանները երեքի համար ունեն հավասար իրավունքներ՝ արոտավայրի խոտի, ջրի ու կրակի»: Աբու Դաուդ

Մարդու պետական և անձնական իրավունքների նշանակումը Իսլամում

Իսլամը ջանքեր է գործադրում իսլամական հասարակության կապերի ամրապնդման համար: Իսլամն ուշադրություն դարձրեց ընտանիքի ներքին իրավունքներին, այնուհետև բարեկամների ու ազգականների իրավունքներին և պարտականություններին, որոն կախված են մտերմությունից: Ալլահն ասել է փառահեղ Ղուրանում.

«Ով մարդի՛կ: Վախեցե՛ք ձեր Աստծուց, որ ստեղծել է ձեզ մի ոգուց և ստեղծել Նրա կնոջը նրանից, իսկ նրանցից՝ այլ տղամարդկանց և կանանց ու բնակեցրել նրանց: Վախեցե՛ք Ալլահից, որի անունով դուք դիմում եք մեկը մյուսիդ ու պահպանում եք բարեկամական կապերը և մի կոտրեք այն : Ճշմարիտ, Ալլահը հետևում է ձեզ»: (4:1)

Ժառանգելու կանոնների մասին Ալլահն ասում է.

« Դուք չգիտեք , նրանցից որն է մոտ շահույթով, երեխաները թե ծնողները , և այդ սահմանված բաժինները պատվիրված են Ալլահից : Եվ Ալլահը Ամենագետն ու Ամենախմաստունն է:» (4:11)

Մյուս կապերի վրա Իսլամում ուշադրություն է դարձվում, քանի որ դրանք ցանցի մասնիկ են, որը միացնում է մարդկանց և մոտեցնում: Իրարից հեռու գտնվող մարդիկ նույնպես կապի միջոցի կարիք ունեն, որոնք միացնում են նրանց իրար օգնելու և գնահատելու համար, միահամուռ հասարակություն ստեղծելու համար: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Եթե նրանց իշխանություն տանք երկրի վրա, նրանք կսկսեն նամագ անել, զաքյաթ վճարել, հրամայել անել թույլատրվածն ու արգելել անել արգելվածը: Բոլոր գործերի վերջն Ալլահի մոտ է»: (22:41)

Միահամուռության մասին Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Իրար մի՛ նախանձեք: Իրար վրա զին մի բարձրացրեք, սիրեք իրար, երես մի թեքեք իրարից, իրար մի ոտնահարեք, այլ եղբայրներ և Ալլահի ծառաներ եղեք: Մուսուլմանը մուսուլմանի եղբայրն է, նրան չեն նսեմացնում, նրան չեն խաբում և նրա հետ զզվանքով չեն վերաբերվում: Բարեպաշտությունը հենց այստեղ նշեց մեր կրթքերը երեք անգամ: Չարիք է եղբորը զզվանքով վերաբերվելը: Մուսուլմանը մուսուլմանի համար անձեռնամխելի է, ինչպես և նրա արյունը, ունեցվածքն ու պատիվը»: Մուսլիմ

Նաև ասել է.

«Միրո, կապվածության, համագործակցության և կարեկցանքի օրինակ կարող է ծառայել մեր մարմինը: Եթե մարմնի մի օրգան ցավում է, ապա ամբողջ մարմինը աջակցելու է այդ ցավացող օրգանին անքնությամբ ու ջերմաստիճանի բարձրացմամբ»: Բուխարի և Մուսլիմ

Այդպիսով մուսուլմանական հասարակությունում գոյություն ունեն մի քանի կայուն մնացած հասարակական և անձնական իրավունքները: Ստորև մենք կնշենք Իսլամական Օրենքի ամենակարևոր հասարակական և անձնական իրավունքները և ուսմունքները .

1. Ամենագոր Ալլահի իրավունքները
2. Մարգարե Մուհամմեդի (խ.Ա.ո.ն.) իրավունքները
3. Այլ մարգարեների և առաքյալների իրավունքները
4. Ծնողների իրավունքները
5. Ամուսնու իրավունքները կնոջ վերաբերյալ
6. Կնոջ իրավունքները ամուսնու վերաբերյալ
7. Երեխաների իրավունքները:
8. Բարեկամների իրավունքները:

Ալլահի իրավունքները

Ալլահի հատուկ իրավունքն է հանդիսանում միայն Նրան երկրպագելը Նրան զուգընկեր , որդի կամ դուստր չտալը : Ամեն ինչի հավիտենական ճշմարտությունն է լա իլա իլ Ալլահ (Ալլահից բացի չկա երկրպագության արժանի աստված), ինչը նշանակում է, որ գոյություն չունի աստված, աստվածություն կամ օրինական անձ, որը արժանի է երկրպագության և լիովին ենթարկության: Դա մուսուլմանի հավատքի վկայությունն է, որն իր մեջ պարունակում է հետևյալը.

❖ Միայն Ալլահն է արժանի երկրպագության ու հնազանդության: Բացի Նրանից ոչ ոք իրավունք չունի երկրպագվելու: Բոլոր պնդումները, ակտերն ու գաղտնի նպատակները պետք է համապատասխանեն Ամենագորի ասածին: Մարդու բոլոր գործողությունները պետք է Նրա գոհության համար լինեն: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ձեր Աստվածն ասել է. «Կոչ արեք Ինձ, և Ես կպատասխանեմ ձեզ: Ճշմարիտ, Ինձ չերկրպագողները Դժողք կգնան նսեմացված»: (40:60)

❖ Մուսուլմանը պարտավոր է հավատալ «Անվանումներին ու ատրիբուտներին», որ Ալլահը տվել է Իրեն, կամ նրանք, որ գրված են Նրան մարգարեի (խ.Ա.ո.ն.) հայտնության մեջ: Ոչ ոք իրավունք չունի Ալլահին որևէ անուն տալ, որը ոչ Ալլահը, ոչ էլ Նրա առաքյալը չեն ասել: Ոչ ոք չի կարող որևէ անհիմն բացատրություններ տալ կամ կարծիք հայտնել այդ ավանումների վերաբերյալ: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Նրա նման ոչ ոք չկա, և Նա լսող ու տեսնող է» (42:11)

❖ Մարդը պետք է ենթարկվի Ալլահին իր անկեղծ հավատքով, հայտարարելով իր լեզվով, ընդունելով սրտով ու ցույց տալով իր շարժումներով իր պնդման անկեղծությունը, որը Ալլահն արտահայտում է Ղուրանում.

«Իմացի՛ր, որ չկա աստվածություն բացի Ալլահից, և ներողություն խնդրիր մեղքիդ համար և հավատացյալ տղամարդկանց ու կանանց համար: Ալլահը գիտի ձեր շարժերի ու կացարանի մասին» (47:19)

❖ Մարդը պարտավոր է լիովին ենթարկվել Ալլահի կամքին: Դա հիմնավորված է Ղուրանի հետևյալ այաթի վրա.

«Հավատացյալ տղամարդու և հավատացյալ կնոջ համար որոշում ընդունելու համար ընտրություն չկա, եթե Ալլահը և Նրա Առաքյալը արդեն ընդունել են որոշումը: Իսկ Ալլահին և Նրա Առաքյալին չլսողները բացահայտ շփոթմունքի մեջ է ընկած» (33:36)

❖ Մուսուլմանը պետք է անկեղծ սեր ունենա Ալլահին ու Նրա մարգարեին (խ.Ա.ո.ն.): Այդ սերը հակասությունների ժամանակ պետք է գերազանցի մյուսների ու իր նկատմամբ սիրուն: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանի մի մասում.

«Ասա. «Եթե ձեր հայրերը, որդիները, եղբայրներն ու քույրերը, ամուսինները, ցեղը և ձեռք բերած փողը, առևտուրը՝ որի ձախողման համար վախում եք, ձեր սիրելի տները, ձեր համար ավելի սիրելի են քան Ալլահը, նրա առաքյալն ու նրա ճանապարհի պայքարը, ապա սպասեք մինչև Ալլահն իր հրամանով (պատիժով) գա: Իսկ Ալլահը Ալ- Ֆասիկուն (անհնազանդ ու ապստամբ) ժողովուրդ չի ուղղորդում»» (9:24)

❖ Մարդը պետք է երկրպագի Ալլահին միայն հարկին կերպով, որը նշվել է Ալլահի կողմից Նրա մարգարեի (խ.Ա.ո.ն.) միջոցով: Արգելվում է երկրպագության ակտեր հորինել, իսկ այնուհետև վերագրել դրանք ճշմարիտ կրոնին: Բոլոր երկրպագությունները պետք է համապատասխանեն կրոնին: Օրինակ՝ «Մալահ » աղոթք առաջարկել: Նման աղոթքի արդյունքներից մեկը կարող է լինել բարիքի տարածումն ու չարիքի չեզոքացումը: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Կարդա այն՝ ինչ քեզ ներշնչած է Գրությունից և նամազ արա: Ճշմարիտ, Նամազը պահպանում է լուսկանքությունից ու նախազգուշացվողից: Սակայն Ալլահին հիշատակելը շատ ավելի կարևոր է, Նա գիտի թե ինչ եք գործում»: (29:45)

Զաքյաթի վճարումը կարիքավորներին ու աղքատներին խթանում է մաքրությանն ու ժլատությունից ազատվելուն, ինչպես նաև, ցավի ու փորձության քչացմանը նրանց համար, ում հաջողություն չի տրվել: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«... ով բաժանում է իր հարստությունը, մաքրվելով, ու ամեն ողորմություն տրամադրում է լիովին, միայն ձգտելով իր Աստծո գոհությանը: Նա անմիջապես բավարարված կլինի»: (92:18-21)

Պահքը (սաում) մարդուն թույլ է տալիս ավելի լավ վերհսկի իրեն ու բարձրացնում է նրա կարգապահությունը: Մարդը դառնում է ավելի գիտակից բարեպաշտության, աստվածավախության և աղքատների ու ավելի քիչ հաջողակների կարիքները հոգալու մեջ: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Ով դուք, ովքեր հավատացողներ եք: Ձեզ պահք է պատվիրված, նախորդ ազգերին(նրանցից առաջ եղածներին՝ քրիստոնյաներին, հրեաներին և այլերին) պատվիրված նման, գուցե աստվածավախ լինեք»: (2:183)

Հաջը (ուղտագնացությունը) իր մեջ շատ օգուտ է պարունակում, քանի որ Ալլահին ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Թող նրանք վկայեն, որ նրանց օգուտ է տալիս Ալլահի անունը նշանակված օրերին հոտի վրա, որ Նա ընծայել է նրանց: Կերեք նրանցից և կերակրեք խեղճին»: (22:28)

Այնուամենայնիվ այդ և այլ ակտերը Իսլամում նախատեսված են մարդու անձնական օգուտի համար: Չափազանց դժվար դժվարություններ չկան, որոնք առաջանում են սովորական իրադրություններում: Ալլահին ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Ալլահը ձեզ ցանկանում է թեթևություններ, և չի ցանկանում դժվարություններ»: (2:185)

Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Եթե ես քեզ հրամայում եմ որևէ բան անել, արա այնքան, ինչքան կարող ես»: Բուխարի

Նաև ասել է.

«Կրոնը պարզ է ...»: Բուխարի

Հիվանդության դեպքում կամ այլ օրինական դժվարությունների դեպքում երկրպագությունը կամ ամբողջությամբ չի իրականացվում կամ թույլատրվում են որոշ զիջումներ: Օրինակ ամենօրյա աղոթքը հարկավոր է կատարել կանգնած վիճակում, սակայն եթե մարդն ի վիճակի չէ, նա կարող է նստել, իսկ եթե դա էլ հնարավոր չէ, ապա կարող է պառկել կողքի կամ մեջքի վրա, կամ աղոթքը կարող է լինել այլ միջոցով, որը համապատասխան և հարմարավետ է տվյալ դեպքի համար: Եթե հավատացյալն ի վիճակի չէ կատարել իր աղոթքը ոչ մի կերպով, ապա կարող է աղոթել ձեռքերի կամ աչքերի շարժումներով: Անհրաժեշտ է լվացվել աղոթքից առաջ, սակայն այդ պահանջը պարտադիր չէ, եթե մուսուլմանը չի կարողանում ջուր գտնել, կամ դրա օգտագործումը կարող է վնաս պատճառել: Ջրի փոխարեն նա կարող է օգտագործել տա՛մում (չոր լվացում), և աղոթել, ասես ջուր է օգտագործել: Կինը կանացի ժամանակաշրջանում կամ ծննդաբերելուց հետո արյունահոսության ժամանակ, ազատվում է աղոթելու պարտականությունից մինչ առողջանալը: «Նասիբ» (ունեցվածքի չնչին չափ, որի հիմքով կարող են զաքյաթ վճարել) չունեցողներն ազատվում են զաքյաթ վճարելու

պարտականությունից: Ծեր ու հիվանդ մարդիկ, որոնք չեն կարող պահք պահել, ազատվում են այդ պարտականությունից: Նրանք պետք է վճարեն քավումով, եթե կարող են: Վճարը կայանում է կարիքավոր մարդուն կերակրելով պահքի ամեն բաց թողնված օրվա դիմաց: Բացի այդ, ճամփորդն իրավունք ունի կրճատել պահքը ճամփորդության ժամանակ, քանի որ ճամփորդությունը դժվարություններ ու հոգնածություն է բերում: Կինը կանացի ժամանակաշրջանի և ծննդաբերելուց հետո արյունահոսության ժամանակաշրջանի ժամանակ չի հետևում պահքին, սակայն լրացնում է դա առողջանալուց հետո: Հաջը մարդու համար պարտադիր չէ, եթե նա ի վիճակի չի անել դա որոշ խնդիրների պատճառով, քանի որ այն ծախս և առողջություն է պահանջում: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Այնտեղ կան անժխտելի նշաններ, Իբրահիմի կայանը , ով մտնում է այնտեղ ապահովություն է ստանում :Մարդիկ պարտավոր են Ալլահի առաջ կատարել հաջ դեպի Սուրբ Տուն (Քաաբա, Մեքքա), եթե նրանք ի վիճակի են կատարել դա: Եվ ինչ վերաբերվում է չհավատացողներին (հաջը ժխտողներին ու Ալլահին չհավատացողներին), ապա Ալլահն իր արարածների կարիքը չունի»: (3:97)

Իսլամում դժվարությունների հեշտացման այլ օրինակ է հանդիսանում այն իրավիճակը, որում մարդը գտնվում սննդի բացակայության դեպքը, երբ թույլատրված է կյանքը պահպանելու համար օգտագործել արգելված սնունդը ինչպիսիք են մեռած կենդանու միսը , արյունը , որը կբավարարի նրան կենդանի մնալու : Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Նա արգելել է դիակը, արյունը, խոզի միսն ու այն ինչ գոհաբերված չէ Ալլահի համար: Եթե որևէ մեկը պարտավոր է ուտել արգելվածը, առանց հանդուգնություն ցուցավերելու ու առանց սահմանն անցնելու, ապա չկա նրանում մեղք: Ճշմարիտ, Ալլահը ներողամիտ և զթասիրտ է»: (2:173)

Մարգարե Մուհամմեդի (խ. Ա.ո.ն.) իրավունքները

Ալլահը մարգարե ուղարկեց, որպեսզի նա առաջնորդի մարդկությանը, և եթե մարդը հավատում ու ենթարկվում է նրան, ընդունելով նրա օրինական իրավունքները, ալլահը հաջողություն է խոստանում այս և հաջորդ կյանքում, որպես պարգև դրա համար: Այդ իրավունքները նշված են հետևյալ համոզմունքներում. «չկա երկրպագման արժանի աստված, բացի Ալլահից», «Մուհամեդն Ալլահի ստրուկն ու առաքյալն է»: Համաձայն այս համոզմունքների, հավատացյալներից պահանջվում է հետևյալը.

□ Հավատացյալը պետք է հետևի մարգարեի պատվիրաններին և ձգտի հեռու մնալ հանդուգն արարքներից, ինչպես Ալլահը նշել է փառահեղ Ղուրանում .

«Վերցրեք առաքյալի փոխանցածները, իսկ արգելվածներից խուսափեք և վախեցեք Ալլահից, իրոք Ալլահը դաժան է պատժում :» (59:7)

□ Մուսուլմանը պետք է իր հնարավորություններին համապատասխան հետևի Մուննայի իրական սովորույթներին: Ոչ ոք իրավունք չունի այն փոփոխելու, ավելացնելու կամ ջնջելու : Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ասա. «Եթե դուք սիրում եք Ալլահին, ապա հետևեք ինձ, և այդ ժամանակ Ալլահը կսիրի ձեզ և կների ձեր մեղքերը, քանի որ Ալլահը ներողամիտ ու զթասիրտ է»: (3:31)

□ Հավատացյալը պետք է պահպանի մարգարեի (խ.Ա.ո.ն.) հատուկ դիրքը, որը տրվել է Ալլահից: Ոչ ոք չպետք է հանդգնություն ցուցաբերի նրա դիրքի վերաբերյալ: Մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Մի բարձրացրեք ինձ, ինչպես անում են քրիստոնյաները Մարիամի որդուն, (քանի որ) ես (Ալլահի) ստրուկից առավել չեմ ... ասեք. Ալլահի ստրուկն ու Նրա առաքյալը»: Բուխարի

Նան ասել է.

«Ով մարդիկ, ասեք այն ինչ պետք է ասեք, և սատանային թույլ մի տվեք զայթակղել ձեզ: Ես Մուհամմեդն եմ՝ Ալլահի ստրուկն ու առաքյալը: Ինձ դուր չի գալիս, երբ դուք ինձ առավել եք համարում, քան Ալլահն ինձ տվել է»: Ան- Նիսա

Նան ասել է.

«Մի գովաբանեք ինձ արժանիքներիցս ավելին: Ալլահն ինձ որպես ստրուկ է ստեղծել, մինչ կոչի ինձ մարգարե և առաքյալ»: Տաբարանի

□ Մուսուլմանը պետք է ցույց տա, որ ընդունում է Ալլահի առաքյալի կողմից ընդունված ամեն տեսակի որոշումը, ինչպես որ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Սակայն ոչ, երդվում եմ քո Աստծով: Չեն հավատա նրանք մինչև քեզ նրանց մեջ որպես դատավոր չունենան իրենց միջև ծագող բոլոր խնդիրների համար: Հետո իրենց մեջ դժվարություն չեն տեսնի քո դատածից և այն ընդունելու մեջ» (4:65)

□ Մարգարե Մուհամմեդի (խ.Ա.ո.ն.) ուղերձի ունիվերսալ լինելու մասին հավատը նախատեսված է ողջ մարդկության համար: Իսլամը չի նախատեսված մարդկանց որոշ կարգի համար, ինչպես նախորդ կրոններն էին իրենց առաքյալներով ու մարգարեներով: Դա պարզ է Ղուրանի հետևյալ այսաթից.

«Ասա. «Ով մարդիկ, ես Ալլահի առաքյալն եմ ձեր բոլորիդ համար: Նրան է պատկանում երկրի և երկնքի վրայի իշխանությունը: Չկա աստվածություն բացի Նրանից: Նա մահացնում և վերակենդանացնում է: Հավատացեք Ալլահին ու Նրա առաքյալին՝ անտառաճանաչ մարգարեին, որը հավատում է Ալլահին ու Նրա խոսքին Թորային և Ինջիլին և նաև Ալլահի խոսքին " Եդիր" և նա եղավ , այսինքն Աիսան , Մարիամի որդին : Հետևեք նրան, որ առաջնորդվեք»: (7:158)

□ Համոզմունքը, որ Ալլահի առաքյալը պաշտպանված էր Ալլահի կողմից, հնարավոր մարդկային սխալներից, որ կարող էին պատահել նրա ուղերձում: Դա պարունակում է իր մեջ այն համոզմունքը, համաձայն որին մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) իր կողմից ոչ մի փոփոխություն չէր անում դրանում: Դա ասված է Ղուրանի այսաթներից մեկում.

«Նա իր կողմից ոչինչ չի ասում»: (53:3)

□ Համոզմունքը, որ մարգարեն Մուհամմեդը (խ.Ա.ո.ն.) հանդիսանում է Ալլահի վերջին առաքյալը ողջ մարդկության համար, և նրանից հետո առաքյալ չի լինելու: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Եվ Մուհամմեդը ձեզանից ոչ մի մարդու հայրը չէր, այլ Ալլահի առաքյալն ու վերջին մարգարեն» (33:40)

Եվ Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

« ... Եվ չկա մարգարե ինձանից հետո»: Բուխարի և Մուսլիմ

□ Համոզմունքը, որ բոլոր կրոնական պարտականություններն Ալլահի աստվածային հրամաններն են, որոնք ուղարկված են մարդկությանը, և որ մարգարեն (ի.Ա.ն.ն.) փոխանցել է դա ամբողջությամբ, ու տվել է լավագույն խորհուրդները ժողովրդին, Ումմային բարին գործելու համար և չարից խուսափելու: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

« Այսօր անհավատները հուսահատվեցին ձեր կրոնում: Մի վախեցեք նրանցից, այլ Ինձանից վախեցեք: Այսօր Ես ձեր համար կատարելագործեցի ձեր կրոնը, մինչև վերջ տարա Իմ գրությունը ձեր հանդեպ և ձեր համար որպես կրոն ընտրեցի Իսլամը»: (5:3)

□ Համոզմունքը, որ օրենքներն Իսլամում հաստատված են Ալլահի կողմից, և երկրպագության բոլոր տեսակները հիմնավորված են աստվածային օրենքների վրա ու պտտվում են նրանց շուրջ: Մարդու անկախ գործերը չեն ընդունվելու: Ալլահն ավելի լավ գիտի, թե համապատասխանում են դրանք աստվածային օրենքներին: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Իսկ ով ցանկանում է ունենալ ուրիշ կրոն՝ բացի Իսլամից, չի ընդունվի Ալլահի կողմից և ապագա կյանքում պարտվածներից կլինի» (3:85)

□ Մուսուլմանը պետք է հարկին կերպով ողջունի Ալլահի առաքյալին (ի.Ա.ն.ն.), երբ նրա անունը հիշատակվում է հարգանքի ցուցաբերման համար, ինչպես Ալլահն է ասել փառահեղ Ղուրանում.

«Ճշմարիտ, Ալլահն ու Նրա հրեշտակները օրհնում են մարգարեին: Ով հավատացյալն է՝ ր, օրհնեք նրան և ողջունեք խաղաղությունով» (33:56):

□ Հավատացյալը պետք է իրական սեր ունենա Ալլահի առաքյալի (ի.Ա.ն.ն.) հանդեպ, որն ավելի շատ է ուրիշների հանդեպ սիրուց, քանի որ Ալլահի իրական կրոնի գիտելիքներն ու սովորույթները հանդիսանում են հոգու փրկության միակ միջոցը: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Ասա. «Եթե ձեր հայրերը, որդիները, եղբայրներն ու քույրերը, ամուսինները, ցեղը և ձեռք բերած փողը, առևտուրը՝ որի ձախողման համար վախում եք, ձեր սիրելի տները, ձեր համար ավելի սիրելի են քան Ալլահը, նրա առաքյալն ու նրա ճանապարհի պայքարը, ապա սպասեք մինչև Ալլահն իր հրամանով (պատիժով) գա: Իսկ Ալլահը ապստամբներին ժողովուրդ չի ուղղորդում» (9:24)

□ Մուսուլմանը պետք է բոլոր ջանքերն ու հնարավորությունները նվիրաբերի այլերին դեպի Իսլամ կոչելուն: Նա պետք է ձգտի լուսավորել չիմացողներին ու խաբվածներին: Ալլահն , Ամենաիմաստունը ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Կոչ արա Աստծուդ ճանապարհին իմաստությամբ ու բարի կամքով, և վիճի նրանց հետ միայն նրանով՝ ինչն ավելի լավ է: Ճշմարիտ, քո Աստվածն ավելի լավ գիտի, թե ով է շեղվել Իր ճանապարհից, և Նա ավելի լավ գիտի, թե ով է գնում հարթ ճանապարհով»: (16:125)

Դա նաև ասել է մարգարեն (ի.Ա.ռ.ն.).

«Մարդկանց փոխանցեք ամեն ինչը, նույնիսկ եթե դա լինի Ղուրանի մի այսբ»: Բուխարի , Տիրմիզի

Այլ մարգարեների և առաքյալների հրավումքները

Մուսուլմանի հավատն Իսլամում հանդիսանում է լիարժեք ու ընդունելի, եթե նա հայտարարում է Ալլահի բոլոր նախորդ մարգարեների հավատը: Մուսուլմանը պետք է հավատա, որ բոլոր նախորդ մարգարեներն ու առաքյալները ուղղված էին որոշակի խմբերին, որոշակի ժամանակահատվածի համար, այնժամ, երբ Իսլամի ուղերձը հանդիսանում է ունիվերսալ բոլոր ժամանակների ու տեղերի համար, մինչ Դատաստանի Օրը: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Առաքյալն ու հավատացյալները հավատում էին Աստծուց ուղարկվածին: Նրանք բոլորը հավատում էին Ալլահին, Նրա հրեշտակներին, Նրա գրությանն ու Նրա առաքյալներին: Նրանք ասում էին. «Մենք նրա առաքյալների մեջ տարբերություն չենք դնում»: Նրանք ասում էին. «Լսում ենք և ենթարկվում: Քո ներողությունն ենք մենք խնդրում, Աստված մեր, և Քո մոտ ենք գալու»: (2:285)

Մուսուլմանները պարտավոր են փոխանցել Իսլամի ուղերձը մյուսներին, սակայն երբեք չստիպել ընդունել դա, քանի որ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Չկա ստիպողականություն կրոնում»: (2:256)

Ծնողների իրավունքները

Ծնողների իրավունքները պարունակում են իրենց մեջ հարգանք, սեր ու ենթարկություն: Ծնողներին ենթարկվելը պետք է չխանգարի Ալլահի և Նրա առաքյալի (խ.Ա.ն.ն.) պատվիրանները կատարելուն: Դա ներառում է իր մեջ հոգատարություն և քնքշություն երկու ծնողներին, ինչպես նաև տարիքավոր ծնեղներին ամեն անհրաժեշտով ապահովելը: Համեստությունն ու հարգանքը երկու ծնողների նկատմամբ նույն մակարդակով, հանդիսանում են պարտադրություն, և ամեն տեսակի ամբարտավանություններն արգելվում են: Համբերատարությունն ու կայունությունը անհրաժեշտություններ են ծնողների կարիքները հոգալու համար, անկախ պարտավորություններից: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում **«Հրամայեց ձեզ Աստված չերկրպագել ոչինչ, բացի Նրանից, ինչպես նաև հնարավորինս լավագույն ձևով վերաբերվել ծնողներին: Եվ երբ նրանցից որևէ մեկը կամ երկուսն էլ ձերության հասնեն, ապա մի՛ ասեք նրանց. «Ֆու», մի բարձրացրեք ձայնը նրանց վրա և խոսեք միայն արժանի բառերով»:** (17:23)

Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Ալլահի (որևէ մեկից) գոհությունը հիմնված է ծնողների գոհության վրա: Ալլահը զայրույթը հիմնավորված է ծնողների զայրույթի վրա»: Տիրմիզի Երկու ծնողներն էլ ունեն այդ իրավունքները, նույնիսկ եթե նրանք մուսուլման չեն, մինչ երեխաներին Ալլահի ճանապարհից շեղելու փորձերը: Աբու Բակրի դուստր Ասման ասել է. «Իմ մայրն իմ մոտ հյուր եկավ, լինելով ոչ մուսուլման: Ես մարգարեին հարցրեցի իմ վարքի համար նրա գալուստի կապակցությամբ, ասելով. «Իմ մայրը ցանկանում է այցելել ինձ: Ես պարտավո՞ր եմ հարգանք ցուցաբերել նրա նկատմամբ»: Նա ասաց. **«Այո, հարգանք կցուցաբերես»:** Մուսլիմ

Մորը պետք է առավելություն տրվի բարության, կարեկցանքի, բարի զգացմունքների, սիրո ու կապվածության վերաբերյալ, ինչպես արդեն նշվել է Մարգարեի (խ.Ա.ն.ն.) կողմից: Մի մարդ եկավ Ալլահի առաքյալի (ա.Ա.ն.ն.) մոտ ու հարցրեց. «Ով Ալլահի առաքյալ, ո՞վ է բոլորից շատ արժանի իմ լավ վերաբերմունքին»: Նա ասաց. **«Քո մայրը»:** Անծանոթը հարցրեց. «Իսկ հետո ո՞վ»: Նա ասաց. **«Քո մայրը»:** Անծանոթը կրկին հարցրեց. «Իսկ հետո ո՞վ»: Նա ասաց. **«Քո մայրը»:** Անծանոթը կրկին հարցրեց. «Իսկ հետո ո՞վ»: Նա ասաց. **«Քո հայրը»:** Այլ տարբերակում

ասվում է, որ մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ասաց. «... քո հայրը, այնուհետև մնացած մտերիմները»: Բուխարի և Մուսլիմ

Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն.) մոր նկատմամբ նշանակել է երեք անգամ ավելի լավ վերաբերմունք քան հոր նկատմամբ: Հայրը համեմատական կարգով ունի միայն մեկ բաժին: Դա կապված է մայրերի ծննդաբերելու և երեխաներին դաստիարակելու ժամանակ կրած տառապատոհմների հետ: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Մենք մարդուն պատվիրել ենք լավ վերաբերմունք ն ծնողների նկատմամբ: Մոր համար դժվար է նրան կրելն ու ծննդաբերելը ... »: (46:15)

Դա ոչ մի կերպով չի ազդում հոր իրավունքների վրա: Մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ոչ մի որդի չի կարող վճարել (հորը), բացի նրա համար ստրուկներ գտնելու, գնելու, այնուհետև նրանց ազատելու միջոցով»: Մուսլիմ

Տղամարդու իրավունքները կնոջ վերաբերյալ

Տղամարդը հակված է մեծ իշխանությամբ տնային տնտեսության գործերը ղեկավարելուց, քանի որ նա պատասխանատու է ապահովության համար: Ընտանիքի ղեկավարությունը պետք է լինի արդարությամբ, համբերատարությամբ ու իմաստությամբ: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Տղամարդիկ կանանց հոգեբարձուներն են, քանի որ Ալլահն նրանցից մեկին առավելություն է տվել մյուսի հանդեպ և քանի որ նրանք ծախսում են իրենց ունեցվածքից» (4:34)

Նման պատասխանատվության շատ պատճառներից մեկն է հանդիսանում այն, որ տղամարդիկ, որպես կանոն, ավելի ուժեղ և ռացիոնալ են քան կանայք մինչ կանայք ավելի զգացմունքային են: Այս հատկանիշները տրված են Արարչի կողմից, որ նրանք լրացնեն մեկը մյուսին կյանքում և ընտանիքում: Կինը պարտավոր է ենթարկվել իր ամուսնու պահանջներին մինչ դրանք չհամապատասխանեն կրոնի պահանջներին: Աիշան մարգարեին հարցրել է.

«Ո՞վ ունի ամենաշատ իրավունքները կնոջ նկատմամբ»: Նա պատասխանել է. «Այդ կնոջ ամուսինը»: Նա կրկին հարցրել է. «Ո՞վ ունի ամենաշատ իրավունքները տղամարդու նկատմամբ»: Նա պատասխանել է. «Նրա մայրը»: Ալ- Հակիմ

Կինը չպետք է պահանջի տղամարդուց այն՝ ինչը տրամադրելը վեր է նրա ուժերից: Կինը պարտավոր է պաշտպանել երեխաներին և ամուսնու ազգությունը, պաշտպանելով ինքն իրեն, և լինել լիովին ողջախոհ: Նա չպետք է տնից դուրս գա առանց ամուսնու տեղյակ լինելու ու հավանության, և չպետք է թույլ տա տուն մտնել այն մարդուն ում նրա ամուսինը չի սիրում: Դա թույլ է տալիս պաշտպանել պատիվն ու ներդաշնակությունը ընտանիքում, ինչպես պնդում է Ալլահի առաքյալը (ի.Ա.ռ.ն.).

«Լավագույն կանայք այն կանայք են, ում հաճելի է նայել, ովքեր ենթարկվում են ձեզ, եթե դուք հրամայում եք նրանց (կատարել ամեն տեսակի օրինական գործողություններ), ովքեր պահպանում և պաշտպանում են ձեր հարստությունն ու ցեղը, եթե դուք բացակայում եք»:
Իբն Մաջահ

Կնոջ իրավունքները տղամարդու վերաբերյալ

Կնոջ իրավունքները տղամարդու վերաբերյալ բազում են, և կարող են շարադրվել հետևյալ կերպով.

Օժիտ: Կինը իրավունք ունի իր ամուսնուց օժիտ ստանալ, առանց որի ամուսնական պայմանագիր անվավեր է: Օժիտը չպետք է առգրավված լինի, սակայն ամուսնական պայմանագիրը լուծարելուց հետո կինը կարող է կորցնել դա ունենալու իրավունքը, ինչպես ասել է Ալլահը հետևյալ այսբում.

«Ընծայեք կանանց նրանց արժեքը մաքուր սրտով: Եթե նրանք բարի կամքով ձեզ որևէ մաս տան դրանից, ապա վերցրեք դա և վայելեք (առանց որևէ վախի), քանի որ Ալլահը թույլատրել է դա»: (4:4):

Նյութական աջակցություն: Ամուսինն իր հնարավորությունների սահմաններում պարտավոր է նյութապես ապահովել իր ընտանիքը: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Թող հարուստ տղամարդը ծախսի (յուր ապահարզան տված կնոջ ու երեխայի համար) իր հարստության չափին համապատասխան: Իսկ ով չունի, թող ծախսի Ալլահի կողմից նրան շնորհվածից: Ալլահը ոչինչի

**համար դժվարություններ չի ստեղծում ավելին քան բարիքներ է շնորհել:
Դժվարությունից հետո Ալլահը հեշտություն կբերի» (65:7):**

Կնոջ նկատմամբ առատաձեռնությունը ընդլայնելու համար, Իսլամը այդ աջակցությունը բարեգործություն է անվանել, որը փոխհատուցվում է Ալլահի կողմից: Մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) Սաադ Աբու Բակասային ասել է. «Ամեն քանակի համար, որ դուք վատնում եք ձեր ընտանիքի վրա հանուն Ալլահի, Ալլահը ձեզ կպարգևատրի, նույնիսկ հացի կտորի համար, որը կդնեք կնոջ բերանը»: Բուխարի

Կինը իրավունք ունի վերցնել անհրաժեշտ գումար իր ամուսնուց առանց նրա իմացության, որպեսզի հոգա իր և երեխաների հիմնական կարիքները: Մի անգամ Խինդ բինտ Ուտբան դիմեց Ալլահի առաքյալին (խ.Ա.ն.ն.) ասելով. «Ով Ալլահի առաքյալ, ճշմարիտ, Աբու Սուֆյանը ժլատ է և իմ ու երեխայի համար բավարար փող չի տալիս, կարո՞ղ եմ առանց նրա իմանալու գումար վերցնել»: Ինչին նա պատասխանեց.

«Վերցրու այնքան, ինչքան բավարար է քո ու քո որդու համար»: Բուխարի Շփում ու ինտիմ հարաբերություններ: Կնոջ ամենակարևոր իրավունքներից է ինտիմ հարաբերությունների բավարար քանակ ստանալը ամուսնուց, և ժամանակի արդար տրամադրումը, որում ամուսինը լինում է նրա հետ: Կնոջ և ընտանիքի անդամների այդ իրավունքը անպայման պետք է պահպանվի, քանի որ կինը սիրող տղամարդու կարիք ունի, ով նրա մասին հոգ կտանի և կկատարի իր հիմնական մարտավորությունները: Ջաբիրը պատմել է, որ մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) նրան հարցրեց. «Դու ամուսնացե՞լ ես Ջաբիր»: Ես ասացի. «Այո»: Նա ասաց. «Կույսի հե՞տ, թե՞ նրա, ով նախկինում ամուսնացած է եղել»: Ես ասացի. «Նրա հետ, ով նախկինում ամուսնացած է եղել»: Նա հարցրեց. «Ինչու՞ չես ամուսնացել կույսի հետ, որ դու կարողանայիր խաղալ նրա հետ, իսկ նա՝ քո հետ, կարողանայիր ծիծաղեցնել նրան, իսկ նա՝ քեզ»: Բուխարի

Կնոջ բոլոր գաղտնիքները պաշտպանել: Ամուսինը չպետք է պատմի իր կնոջ ամեն տեսակի թերությունները և պարտավոր է պահել ամեն ինչը, որ նա տեսնում ու լսում է կնոջից, որպես գաղտնիք, որը երբեք չպետք է բացահայտվի: Ամուսնու և նրա կանանց միջև ինտիմ հարաբերությունները պահպանվում և պաշտպանվում են Իսլամում: Ամուսնական հարաբերությունները սուրբ հարաբերություններ են Իսլամում, ինչպես ասել է Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.).

«Դատաստանի Օրը Ալլահի համար ամենավատ գործերից մեկն է լինելու այն, որ կնոջ հետ ինտիմ հարաբերություններ ունենալուց հետո ամուսինը պատմում է հասարակությանը»: Մուսլիմ

Հավասարություն ու արդարություն: Մի կնոջից ավել կին ունեցող մարդը պետք է հավասար կերպով ապահովի իր կանանց, առաջարկելով նրանց նույնատիպ կամ համահունչ ապրուստի պայմաններ ու հագուստ: Նա պետք է նրանց տրամադրի հավասար ժամանակ: Դրանում ամեն տեսակի անարդարություն խստորեն արգելված է, ինչպես ասել է Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն.).

«Ով ունի երկու կամ ավելի կին և նրանց չի վերաբերվում նույն կերպ, ապա Վերջին Օրը կհսով չափ պարալիզացված կլինի»: Նիսայի

Արդար և լավ վերաբերմունք: Ամուսինը պետք է արդար վերաբերվի ընտանիքին ու կնոջը: Ամուսինը պետք է ցուցաբերի հոգետարություն, բարություն և իր հնարավորությունների չափով լուծի բոլոր խնդիրները, իսկ տանելով յուր կնոջ թերությունները նա կգոհացնի Ալլահին երկու աշխարհներում: Տղամարդը պետք է խորհրդակցի կնոջ հետ այն ամենի մասին, որը վերաբերվում է նրանց համատեղ կյանքին ու ապագային: Նա պետք է պահպանի և ապահովի հանգիստ պայմաններ կնոջ համար, հանգստություն իր տանն ու տնից դուրս: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ավելի շատ հավատ ունեցող ու լավագույն բնավորության կողմեր հավատացյալների մեջ լավագույնները նրանք են, ով լավագույն կերպով են վերաբերվում իրենց կանանց»: Տիրմիզի

Պահպանություն ու պաշտպանություն: Ամուսինը բոլոր հնարավոր եղանակներով պետք է պաշտպանի իր կնոջը կամ ընտանիքի անդամներին ամեն տեսակի ոչ կամային իրադրություններից: Ալլահն ասում է.

«Ով դուք, որ հավատում եք: Պաշտպանեք ձեզ ու ձեր ընտանիքները կրակից, որի համար որպես վառելիք մարդիկ ու քարերն են ծառայում: Նրա հետևից լուրջ, ուժեղ ու Ալլահի հրամանից հետ չքաշվող հրեշտակներ են կանգնած ու կատարում են իրենց հրամանները՝ կրակի բնակիչների համար տանջանքներ ստեղծում» (66:6):

Նա պարտավոր է պաշտպանել սեփականությունն ու կնոջ ունեցվածքը, և չպետք է օգտագործի կնոջ ունեցվածքից ոչինչ առանց նրա համաձայնությունը նախապես ունենալով: Նա չպետք է մասնակցի իր կնոջ ունեցվածքին վերաբերվող որևէ գործողությունում առանց կնոջ համաձայնության:

Երեխաների իրավունքները

Երեխաների իրավունքները բազում են, սկսած անուն ստանալու իրավունքից: Մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Ճշմարիտ, դուք անվանվելու եք ձեր անուններով ու ձեր ծնողների անուններով Դատաստանի Օրը, այդ պատճառով լավ անուններ տվեք ձեզ»:Աբու Դաուդ

Նրանց իրավունքները պարունակում են բոլոր պահանջների ապահովում, ինչպիսիք են՝ հասանելի կացարանը, օրինական սնունդը, լավ կրթությունն ու համապատասխան դաստիարակությունը: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Մեծ մեղք է կորցնել նրանց, ում պարտավոր եք աջակցել»:Աբու Դաուդ
Ծնողները պարտավոր են սովորեցնել նրանց լավ կամային պահելաձևի և պաշտպանել նրանց վնասակար սովորություններից, ինչպիսիք են սուտը, խաբեբայությունը, խաբկանքը, եգոիզմը և այլն: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Ձեզանից ամեն մեկը մի հովիվ է և պատասխանատու է ձեր հովանու տակ գտնվողների համար»:Բուխարի և Մուսլիմ

Երեխաները իրավունք ունեն հավասար վերաբերմունք ստանալ, ընդ որում նախապատվություն չի տրվում նրանցից որևէ մեկին: Երեխաների հետ անարդար վերաբերմունք կարող է բերել մեկը մյուսի նկատմամբ վատ վերաբերմունքի: Նուման բին Բաշիրն ասել է, որ նրա հայրը նրան մի նվեր առաջարկեց իր ունեցվածքից, և նրա մայր Ումրա բինտ Ռավան ասաց. «Ես չեմ համաձայնի դա, մինչ Ալլահի առաքյալի չհաստատի դա»: Այդպիսով նրա հայրը խնդրեց Ալլահի առաքյալին (խ.Ա.ն.ն.) վկայել այդ նվիրատվությանը: Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.) հարցրեց. «Դու բոլոր երեխաներիդ ես առաջարկել այդ նույնը»: Տղամարդը պատասխանեց. «Ոչ»: Ալլահի առաքյալն ասաց. «Վախեցիր Ալլահից և արդար եղիր երեխաներիդ նկատմամբ»: Այդպիսով այդ մարդը վերադարձավ և ետ դրեց այդ նվերը»:Մուսլիմ

Բարեկամների իրավունքները

Բարեկամները հատուկ իրավունքներ ունեն, որոնք պարունակում են իրենց մեջ ուշադրությունը, այցելությունն ու աջակցությունը: Հարուստ մուսուլմանները պարտավոր են օգնել իրենց բարեկամներին, այնուհետև մտերմության հերթականությամբ: Մուսուլմանն անհրաժեշտության դեպքում աջակցում է իր եղբայրներին ու կիսում նրանց դժվարությունները: Ալլահն ասում է.

«Ով մարդի՛կ: Վախեցե՛ք ձեր Աստծուց, որ ստեղծել է ձեզ մի ոգուց և նրանից ստեղծել է կնոջ, իսկ նրանցից՝ այլ տղամարդկանց և կանանց ու բնակեցրել նրանց: Վախեցե՛ք Ալլահից, որի անունով դուք դիմում եք մեկը մյուսիդ ու պահպանում եք բարեկամական կապերը: Ճշմարիտ, Ալլահը հետևում է ձեզ»: (4:1)

Իսլամը մուսուլմաններին կոչ է անում բարի լինել բարեկամների նկատմամբ, նույնիսկ վիրավորված լինելով նրանցից, և կոչում է շարունակել հարաբերությունները նրանց հետ, նույնիսկ եթե նրանք դադարեցրել են դա: Ընտանիքների և բարեկամների ընդդիմությունները մեծ մեղք են համարվում Իսլամում, քանի որ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Հետո սպասվում է, որ եթե ձեզ իշխանություն տան, դուք սխալներ կանեք երկրի վրա և կկտրեք բարեկամական կապերը: Դրանց նմաններին Ալլահն անիծեց, զրկեց նրանց լսողությունից ու տեսողությունից»: (47:23-24)

Խոսք պետական իրավունքների և պարտականությունների մասին

- 1. Ղեկավարի իրավունքները Հասարակության նկատմամբ***
- 2. Ժողովրդի իրավունքները ղեկավարի նկատմամբ***
- 3. Հարևանների իրավունքները***
- 4. Ընկերների իրավունքները***
- 5. Հյուրերի իրավունքները***
- 6. Աղքատների իրավունքները***
- 7. Աշխատողների իրավունքները***
- 8. Գործատուների իրավունքները***
- 9. Կենդանիների իրավունքները***
- 10. Բույսերի և ծառերի իրավունքները***

11. Այլ իրավունքներ

Իսլամը հավատացյալներին հղում է կիսել աշխարհով մեկ տարածված իրենց եղբայրների փորձությունները և հնարավորին չափով օգնել նրանց: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Հավատացյալները մեկը մյուսի համար նման են մի շենքի աղյուսներին՝ ամեն մեկն ամրացնում է մյուսին»: Ասելով դա միացրեց մատները: Բուխարի

Իսլամը մուսուլմաններին սովորեցնում է հարգել այլերի հեղինակությունը և հեռու մնալ ավելորդ մեղադրանքներից: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Հեռու մնացեք կասկածներից: կասկածները վատագույն սուտն է: Մի հետևեք ձեր մուսուլման եղբայրների վատ նորություններին, արատներին և թերություններին: Մի մրցեք (չար իմաստով ու մտքով) նրանց հետ: Միրեք ձեր մուսուլման եղբայրներին: Մի կանգնեք մեջքով (երբ նրանք ձեր օգնության կարիքն ունեն): Ով Ալլահի ստրուկներ, եղբայր եղեք իրար համար, ինչպես Նա է հրամայել ձեզ: Մուսուլմանը մուսուլմանի եղբայրն է: Մուսուլմանը պետք է արդար վերաբերվի իր մուսուլման եղբայրների հետ: Մուսուլմանը չպետք է թույլ տա իր եղբորը ընկնել և չպետք է թողնի նրան նեղության մեջ: Մուսուլմանը չպետք է գովերգի իր մուսուլման եղբորը: Ինչ ունի մուսուլմանը դրա օգտագործելը կամ (անօրինական) չարաշահումը մյուս մուսուլմանների համար արգելված է (առանց համաձայնության): Բարեպաշտությունը (և արդարությունը) մեր սրտերում է: Բարեպաշտությունն այստեղ է: Մուսուլմանի համար մեծ չարիք է իր մուսուլման եղբոր գաղտնիքները բացահայտելը: Մուսուլմանի ողջ ունեցվածքն արգելված է այլ մուսուլմանի համար (խառնվելու համար)՝ նրա արյունը (սպանությունը), արժանապատվությունը, պատիվը, ընտանիքը, նրա հարստությունն ու ունեցվածքը: Ճշմարիտ, Ալլահի համար կարևոր չեն ձեր մարմինները՝ արտաքին տեսքը, նա հոգ է տանում ձեր սրտերի, գործերի ու արարքների մասին»: Մուսլիմ

Դրա համար այլ կողմնորոշիչ է ծառայում Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ռ.ն.) հետևյալ խոսքը.

«Մուսուլմանը իրական հավատացյալ չի լինի, մինչ չսիրի իր մուսուլման եղբոր համար այն ինչ իրեն է սիրում»: Բուխարի

Հասարակական իրավունքները, որոնք հանդիսանում են հանրային, բոլոր մուսուլմանների և իսլամական հասարակության համար հետևյալն են.

1. Ղեկավարի իրավունքները Հանրության նկատմամբ

Այդ իրավունքները հիմնավորված են Ալլահի հետևյալ ասածին.

Ով հավատացյալներ, ենթարկվեք Ալլահին, ենթարկվեք առաքյալին և նրան, ով ձեր մեջ իշխանությամբ է հազեցված»: (4:59)

Ավելի ներքև մեջբերված են որոշ հրահանգներ, որոնց պետք է հետևի մուսուլմանը.

□ Մուսուլմանները պետք է ենթարկվեն ղեկավարին այնինչում, որն արգելված չէ: Դա հիմնավորված է Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) հետևյալ հրահանգին.

«Լսեք և ենթարկվեք, նույնիսկ եթե ստրուկը Եթովպիայից լինի նշանակված (որպես ղեկավար), մինչ նա գործում է Ալլահի Գրքի համաձայն»: Մուսլիմ

□ Մուսուլմանները պետք է ենթարկվեն ղեկավարին, որը գործում է Ղուրանին համապատասխան, ինչը նշանակում է Ալլահին ենթարկվել: Ըմբոստության ամեն արարք, որը հրամայվում է ղեկավարի կողմից, հանդիսանում է անենթարկություն:

□ Մուսուլման լիդերներին պետք է անկեղծ խորհուրդներ տրվեն, որոնք օգուտ են բերում նրան, հասարակությանն ու ողջ ազգին: Մուսուլման ղեկավարը պետք է հիշի իր պարտավորությունների մասին և չխախտի իր խոսքը: Ալլահն ասում է.

«Փափուկ խոսացեք նրա հետ, հնարավոր է նա կլսի առակը և կվախենա»: (20:44)

Եվ Մարգարեն ասաց. «Կրոնն է խորհուրդը»: Մենք հարցրեցինք. «Ո՞ւմ համար»: Նա ասաց. «Ճշմարիտ, Ալլահի ու Նրա Գրքի, և Նրա մարգարեի, և մուսուլմանների, ղեկավարների և նրանց ժողովրդի համար»:

Հետևորդները պետք է աջակցեն ղեկավարին ճգնաժամի ժամանակ: Մուսուլմաններին հրամայված է հետևել իրենց ղեկավարին, չլքել նրան և չընդդիմացնել ժողովրդին նրա դեմ, որպեսզի տհաճություններ և չարիքներ չառաջացնեն: Դրա մասին Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է. «Եթե մարդ է գալիս ձեր մոտ, ձգտելով քանդել ձեր միությունը, երբ միակ ղեկավարն է ուղղորդում ձեզ, ապա սպանեք նրան»: Մուսլիմ

2. Ժողովրդի իրավունքները ղեկավարի նկատմամբ

Մուսուլմաններն իսլամական երկրում ունեն որոշ իրավունքներ իրենց ղեկավարության նկատմամբ: Այդ իրավունքները կարող են շարադրվել հետևյալ կետադրով.

Լիակատար արդարություն: Այն ենթադրում է, որ ամեն մարդու պետք է արդար վերաբերմունք ցուցաբերվի իսլամական հասարակություն: Բոլոր անձինք, որոնք հատուկ առավելությունների իրավունք ունեն, պետք է ապահովված լինեն դրանցով: Բոլոր մարդիկ, որոնք կատարում են որոշ պարտականություններ, արժանի են արդար ու անարգել վերաբերմունքի: Մարդկանց միջև պարտականությունները պետք է բախշվեն արդար կերպով: Ոչ մի մարդ, դաս կամ փոքրամասնություն չպետք է ունենան որևէ առավելություն կամ նախապատվություն մյուսների նկատմամբ: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով հավատացյալներ, վկայելով Ալլահի դիմաց, պահպանեք արդարությունը, նույնիսկ եթե վկայությունը ձեր դեմ լինի կամ ձեր ծնողների, կամ մտերիմ բարեկամների: Լինի նա հարուստ թե աղքատ, Ալլահը նրանց երկուսին ավելի մոտ է: Մի հետևեք ցանկություններին, որպեսզի չհեռանաք արդարությունից: Եթե դուք թաքցնեք կամ շեղվեք, ապա Ալլահը գիտի ձեր արարքների մասին»: (4:135)

Եվ Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Դատաստանի Օրը Ալլահի համար սիրելի ու մոտ է լինելու արդար ղեկավարը: Եվ Ալլահի համար ամենաատելին ու ամենահեռուն է լինելու անարդար ղեկավարն ու բռնապետը»: Տիրմիզի

Ազգային կարծիքի արտահայտում: Մարդիկ իրավունք ունեն ասել իրենց կարծիքը այն հարցերում, որոնք վերաբերվում են տնտեսությանն ու սոցիալական ասպեկտներին: Այդ գործողությունը պետք է իրականանա սովորական տեսքով: Հասարակությանը պետք է հնարավորություն տրվի արտահայտել սեփական կարծիքներն ու մտքերը, որոնք վերաբերվում են իսլամական հասարակությանը: Նման դիտակետները կարող են ընդունված լինել, եթե ծառայում են հասարակության շահերին: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ալլահի խղճով դու մեղմ էիր նրանց նկատմամբ: Եթե դու կոպիտ լինեիր ու դաժան, ապա նրանք անմիջապես կլքեին քեզ: Ներիր նրանց, ներողություն խնդրի նրանց համար և խորհրդակցիր նրանց հետ գործերի

մասին: Երբ որոշում ընդունես, ապա հույսդ դիր Ալլահի վրա, քանի որ Ալլահը սիրում է հույս դնողներին»: (3:159)

Շատ դեպքերում Ալլահի առաքյալը հետևում էր իր ընկերների խորհուրդներին: Բեդրայի մոտի մարտի ժամանակ նրա ընկերներից մեկն առաջարկեց փոխել մուսուլմանական բանակի ճամբարի վայրը: Ճակատամարտի ժամանակ մի մուսուլման մարգարեին (ի.Ա.Ն.Ն.) հարցրեց. «Ով Ալլահի առաքյալ, սա այն տե՞ղն է, որն Ալլահը նշել է մեր համար որպես ճամբար, թե այն պատերազմական պլան է և մենք ընտրություն չունենք փոխել այն: Ալլահի Մարգարեն պատասխանեց՝ "Ոչ, այդ իմ պատերազմական ստրատեգիան է:" Տղամարդը, ով հարցրեց առաջարկեց ." Օ, Ալլահի Մարգարե, այս նպատակահարմար վայր չէ: Պետք է ջրհոր գտնել, մեր թշնամիների մոտ գտնվող, և այնտեղ դնել ճամբարը: Մենք պետք է թաղենք բոլոր մնացած ջրային ռեսուրսները, այնուհետև կառուցենք մեր համար: Երբ մարտը սկսվի մենք մուտք կունենանք դեպի ջուրը, այնժամ, երբ մեր թշնամիները չեն ունենա: Այդպիսով մենք հնարավորություն կունենանք ջուր խմել և օգտագործել, իսկ մեր թշնամիները գրկված կլինեն դրանից»: Ալլահի առաքյալն (ի.Ա.Ն.Ն.) ասաց. «**Դու, անխոսք, ամենալավ խորհուրդը տվեցիր**»: Իբն Հիշամ

Իսլամական հրահանգները: Իսլամական ղեկավարի ու դատական որոշումների համար հիմնական է հանդիսանում Շարիաթը՝ Իսլամական իրավունքը: Մուսուլմանական պետության սահմանադրությունը պետք է հիմնավորված լինի Ղուրանի և Սուննայի վրա: Անձնական կարծիքի համար չպետք է տեղ լինի, եթե կա բնօրինակ տեքստը: Իսլամական օրենքը դա իրավական բարդ համակարգ է, որը նախատեսված է անձնական և ընտանեկան, քրեական, ազգային և միջազգային գործերի համար, և համապատասխանում է այդ խնդիրներին, քանի որ այն հիմնավորված է Ղուրանի և Սուննայի վրա:

Բաց դռների քաղաքականությունը: Մուսուլման ղեկավարը չպետք է հեռու լինի իր ազգից, չպետք է փոխարինող նշանակի, որը նպատակ կունենա որոշել, թե ով տեսնի ղեկավարին և ով՝ ոչ: Դա հիմնավորված է Ալլահի առաքյալի (ի.Ա.Ն.Ն.) հետևյալ հրահանգին.

«Եթե մուսուլմանների ղեկավարը թաքնվում է նրանցից և չի ձգտում բավարարել նրանց պահանջները, ապա Ալլահը չի պատասխանի նման ղեկավարի աղոթքներին Դատաստանի Օրը, ստիպելով նրան տառապել սեփական աղքատությունից ու կարիքավորությունից»: Աբու Դաուդ

Գթասրտություն մարդկանց նկատմամբ: Մուսուլման ղեկավարը պետք է լինի բարի ու գթասիրտ իր ժողովրդի նկատմամբ, երբեք չճանաբեռնվի իր հնարավորություններից ավելին: Նա պետք է բոլոր հնարավոր եղանակներով հեշտացնի իր ժողովրդի կյանքը: Մուսուլման ղեկավարը մեծ մարդուն պետք է վերաբերվի այնպես, ինչպես սեփական հորը, տղային՝ ինչպես սեփական որդուն, և իր տարեկցին՝ ինչպես եղբորը: Մուսուլման ղեկավարը պետք է հարգի ավագներին, լինի բարի, գթասիրտ դեպի երիտասարդությունը, և ուշադիր լինի իր տարեկիցների նկատմամբ: Մուրբ Ղուրանը հաղորդում է Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) անձնական հատկանիշների մասին, ով առաջին մուսուլման լիդերն էր.

«Ձեզ ձեզանից առաքյալ է հայտնվել: Նրա համար ծանր է, որ դուք տատապում եք: Նա ջանում է ձեր համար: Նա բարի ու գթասիրտ է հավատացյալների նկատմամբ»: (9:128)

Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ով բարի ու գթասիրտ է (ուրիշների նկատմամբ), թող Ալլահը գթասիրտ ու բարի լինի նրան: Գթասիրտ եղեք երկրի մարդկանց նկատմամբ և Ալլահը կողորմի ձեզ»: Աբու Դաուդ և Տիրմիզի

Օմար իբն Ալ-Հաթթաբը՝ երկրորդ մուսուլման խալիֆը, այնքան անհանգստացած էր իր պատասխանատվության համար Ալլահի դիմաց, որ մի անգամ ասաց. «Երդվում եմ Ալլահով, եթե ջորին ընկներ Իրաքում, ես կվախենայի, որ Ալլահը կհարցնի ինձ այդ մասին (Դատաստանի Օրը). «Ով Օմար, ինչու՞ դու ճանապարհ չես կառուցել ջորու համար»»:

3. Հարևանների իրավունքները

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Երկրպագեք Ալլահին, և Նրան գործընկեր մի տվեք (երկրպագությունում): Բարություն արեք ծնողներին, բարեկամներին, որբերին, աղքատներին, ձեր բարեկամ-հարևաններին և հարեւաններին, որոնք ձեր բարեկամները չեն, ձեր կողքի ընկերներին (ամուսիններին ու ճամփորդության հետևորդներին), ճանապարհորդներին և բոլոր ձեր աջ ձեռքի տակ եղածներին (ստրուկներին): Ճշմարիտ, Ալլահը չի սիրում հպարտներին և պարծենկոտներին»: (4:36)

Իսլամը հարևաններին բախշում է երեք տեսակի.

Հարևան-բարեկամը ունի երեք իրավունքներ՝ բարեկամի իրավունք, հարևանի իրավունք և մուսուլմանի իրավունք:

Հարևան-մուսուլմանը ունի երկու իրավունքներ՝ հարևանի իրավունք, մուսուլմանի իրավունք:

Հարևան-ոչ մուսուլմանը ունի մի իրավունք՝ հարևանի իրավունք: Աբդուլլա իբն Օմարը մի անգամ տուն եկավ ու տեսավ, որ նրա ընտանիքի անդամները մի ոչխար են մորթել: Նա անմիջապես հարցրեց. «Առաջարկե՞լ էք մսի կտոր որպես նվեր, մեր հրեա հարևաններին: Ես լսել եմ, թե ինչպես Ալլահի առաքյալն ասել է.

«Ջիբրիլ հրեշտակը շարունակում էր խորհուրդ տալ ինձ հարևանների հետ բարի լինել, մինչ այն պահը, երբ ես մտածում էի, որ նա նրանց ժառանգություն կտա:» Տիրմիզի

Հարևաններին վնասելը հակասում է Իսլամին: Մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է. «Երդվում եմ Ալլահով, նա չի հավատում, երդվում եմ Ալլահով, նա չի հավատում, երդվում եմ Ալլահով, նա չի հավատում»: Նրան հարցրեցին. «Ո՞վ, ով Ալլահի առաքյալ»: Նա ասաց. «Նա, ում հարևանը վնաս է կրել նրանից»: Բուխարի

Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն.) հարևանների իրավունքների մասին ասել է. «Դուք գիտե՞ք հարևանի իրավունքների մասին: (Նրանք կայանում են հետևյալում), Եթե հարևանը ձեր կարիքն ունի, ապա օգնեք նրան: Եթե հարևանը ձեզանից պարտք է ուզում, ապա տվեք (եթե ունեք): Եթե ձեր հարևանն աղքատանա, օգնեք նրան և անտարբեր մի եղեք աղքատության նկատմամբ, եթե կարող եք: Եթե ձեր հարևանը հիվանդացել է, այցելեք նրան (տեղեկացեք նրա առողջության և բարեկեցության մասին): Եթե ձեր հարևանը երջանիկ է որոշ պատճառներով, ապա շնորհավորեք նրան: Եթե ձեր հարևանի մոտ դժբախտություն է պատահել, ցավակցեք նրան: Եթե ձեր հարևանը մահացել է, գնացեք նրա թաղմանը (եթե կարող եք): Ձեր տունը նրա տնից բարձր մի կառուցեք, որ չփակեք նրա արևն ու քամին: Մի անհանգստացրեք հարևանին սննդի պատրաստման հոտով, եթե չեք պատրաստվում հյուրասիրել նրան (պատրաստված սննդով)»: Տարրանի

Նույնիսկ երբ հարևանը վնաս է տալիս, բարեհամբյուր եղեք: Մի մարդ դժգոհում էր Աբդուլլա իբն Աբբասին. «Իմ հարևանը վնասում ու անիծում է ինձ»: Նա ասաց. «Նա չի կատարում Ալլահի կամքը ձեր նկատմամբ, այդ պատճառով գնացեք և արեք Ալլահի կամքը նրա նկատմամբ»:

4. Ընկերների իրավունքները

Իսլամի համաձայն, ընկերները հատուկ իրավունքներ ունեն: Դա հիմնավորված է Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) հետևյալ հրահանգի վրա. «Ալլահի համար լավագույն ընկերները նրանք են, ովքեր լավագույն կերպով են վերաբերվում իրենց ընկերներին, և լավագույն հարևանները նրանք են, ովքեր լավագույն կերպով են վերաբերվում իրենց հարևաններին»: Տիրմիզի, Սահիհ Իբն Խուզեյմա

5. Հյուրերի իրավունքները

Իսլամի համաձայն տան տերը պարտավոր է հարգել իր հյուրերին: Մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ալլահին և Դատաստանի Օրվանը հավատացողը հարգում է իր հարևանին: Եվ Ալլահին ու Դատաստանի Օրվանը հավատացողը հարգանք է ցուցաբերում իր հյուրին և հարգում է նրա իրավունքները»:

Մի մարդ հարցրեց. «Ով Ալլահի առաքյալ, ի՞նչ է ներառում իր մեջ դա»: Նա պատասխանեց.

«Մի գիշեր և մի ցերեկ, և հյուրասիրություն երեք օրվա ընթացքում, իսկ ավելինը դա հյուրընկալողի բարեգործությունն է: Եվ ով հավատում է Ալլահին ու Դատաստանի օրվանը, պետք է բարին ասի կամ լսի»:

Բուխարի

Հյուրընկալողը պետք է ջերմ ընդունելություն ցուցաբերի հյուրերին: Հյուրը պետք է ուշադիր լինի տան տիրոջ ունեցվածքի նկատմամբ և ծախսի տակ չգցի նրան, ինչպես մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) է ասել.

«Անթույլատրելի է եղբոր մոտ այնքան մնալը, մինչ նրա մեղք գործելը»:

Մարդիկ հարցրեցին. «Ով Ալլահի առաքյալ, ինչպե՞ս հյուրը կարող է տան տիրոջը մեղք գործելու բերել»: Նա ասաց.

«Հյուրը մնում է այնքան, մինչ վերջինս ոչինչ չի ունենում առաջարկելու համար»: Մուսլիմ

6. Աղքատների և կարիքավորների իրավունքները

Ալլահը գովում է նրանց, ովքեր ծախսում են իրենց ունեցվածքից, որպեսզի օգնեն իսլամական հասարակությունում ապրող աղքատներին: Դա նշված է դուրանի հետևյալ այսբում.

«Որոշները առանցնացնում են իրենց ունեցվածքի հայտնի մասը խնդրողների և սին մնացածների համար»: (70:24-25)

Իրականում Իսլամը բարեգործությունը դիտարկում է որպես լավագույն արարքներից մեկը: Բացի դրանից, Իսլամը զգուշացնում է իրենց

հարստությունները թաքցնողներին ու պահպանողներին, որ չեն ծախսում Ալլահի ճանապարհին: Ալլահն ասում է.

«Բարեպաշտությունը չի կայանում նրանում, որ ուղղեք ձեր երեսները արևելք ու արևմուտք: Սակայն բարեպաշտություն է Ալլահին, Դատաստանի Օրվանը, Հրեշտակներին, Գրքին, մարգարեներին հավատալը, իր ունեցվածքից տալը՝ բարեկամներին, որբերին, աղքատներին, օտարական ճամփորդներին, խնդրողներին և հանուն ստրուկների ազատման, չնայելով սիրուն դեպի ունեցվածքը»: (2:177)

Աղքատներին չօգնելով հարստություն հավաքողին խիստ պատիժ է սպասվում Դատաստանի Օրը: Ալլահն ասում է.

«Ուրախացրու նրանց, ովքեր ոսկի ու արծաթ են հավաքում ու չեն ծախսում Ալլահի ճանապարհին, տանջող տառապանքներով»: (9:34)

Այդ պատճառով զաքյաթը նախատեսված էր որպես Իսլամի հիմնական հիմունքներից մեկը: Չաքյաթը կազմում է տարվա հավաքած գումարի 2,5 տոկոսը: Մուսուլմանները հաճույքով վճարում են այդ գումարը, կատարելով Ալլահի հրամանը: Նրանք վճարում են աղքատներին ու կարիքավորներին: Չաքյաթը պարտադիր է այն անձանց համար, որոնք ունեն նման գումարներ: Ալլահն ասում է.

«Չէ որ նրանց հրամայված էր ընդամենը երկրպագել Ալլահին, անկեղծորեն ծառայելով նրան, որպես միաստվածներ աղոթել ու զաքյաթ վճարել: Դա ճշմարիտ հավատ է»: (98:5)

Չաքյաթը հիմնավորվում է հետևյալ պայմաններին ու սկզբունքներին.

1. Չաքյաթ վճարող մարդը պետք է ունենա «նիսաբա» (համապատասխան գումար, որը նախատեսված է իսլամական շարիաթով):

2. Պետք է անցնի մի տարի, մինչ նա ունի այդ գումարը: Եթե տարուց քիչ ժամանակ անցնի, ապա զաքյաթը չի պահանջվի:

Իսլամը որոշում է մարդկանց, որոնք իրավունք ունեն գումար ստանալ զաքյաթից: Դա ասված է Ղուրանում.

«Ձոհաբերությունները խեղճերի ու աղքատների համար են՝ նրանց համար, ովքեր զբաղվում են հավաքով ու ցրումով, և նրանց համար՝ ում սրտերն ուզում են գերել ստրուկ գնելու համար, պարտք ունեցողների համար, Ալլահի ճանապարհի ծախսերի և ճանապարհորդների համար: Այդպիսինն է Ալլահի հրահանգը: Ճշմարիտ, Ալլահն իմացող ու իմաստուն է» (9:60):

Իսլամը ստիպում է զաքյաթ վճարել, որպեսզի վերացնի աղքատությունը իսլամական հասարակությունում, աղքատության հետ կապված խնդիրներ լուծի, ինչպիսիք են՝ գողությունները, սպանությունները, մարդկանց և ունեցվածքի վրա հարձակումները: Չաքյաթի վճարումը խթանում է իսլամական հասարակության տարբեր մասերի համագործակցությունը: Բացի դրանից զաքյաթն օգտագործվում է կարիքավորների կարիքները հոգալու համար: Չաքյաթի վճարումը մաքրում է սիրտը, հոգին, բացի դրանից հարուստներն ավելի քիչ եսասեր ու ժլատ են դառնում, երբ վճարում են մաքուր սրտով: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Վախեցեք Ալլահից ձեր հնարավորությունների չափ և ծախսեք ձեր իսկ օգտին: Իսկ սեփական ժլատությունից հեռու մնացողները հաջողակներն են»: (64:16)

Չաքյաթը մաքրում է նրանց սրտերը, ովքեր ավելի ապահովված են, քանի որ նրանք ավելի քիչ աստելություն, նախանձություն ու չարը ցանկացող մտքեր կլինեն նրանց նկատմամբ քանի որ նրանք վճարում են իրենց պարտքը :

Ալլահը զգուշացնում է, որ զաքյաթ վճարելուց հրաժարվելը մեծ մեղք է, ասելով.

«Թող չմտածեն ժլատները, ծախսել այն՝ ինչն Ալլահը նվիրել է նրանց Իր գթասրտությամբ, որ այդպես գործելը նրանց օգուտ կբերի: Հակառակը՝ դա վնաս է նրանց: Դատաստանի Օրը նրանց պարանոցները փաթաթված են լինելու այնինչով, որ նրանք ցանկանում էին: Ալլահին է պատկանում երկնքի և երկրի ժառանգությունը, և Ալլահը գիտի ձեր արարքների մասին»: (3:180)

7. Աշխատողների իրավունքները

Իսլամը աշխատողների վերաբերյալ որոշ պայմաններ է որոշել: Գործատուն, Իսլամի համաձայն, պետք է արդար վերաբերմունք ցուցաբերի իր աշխատողներին: Նման հարաբերությունները պետք է հիմնավորված լինեն հավասարության, բարյացակամության և եղբայրության վրա: Դա ասված է Ալլահի առաքյալի (Խ.Ա.Ն.Ն.) հետևյալ հաղիսում.

«Ձեր աշխատողներն ու ստրուկները ձեր եղբայրներն են, որոնք գտնվում են ձեր ենթակայության տակ: Ենթակայության տակ ունեցող որևէ մեկը

պետք է կերակրի նրան այնինչով, ինչը ինքն է ուտում, ծածկի այնինչով, ինչ նա է կրում, և չպետք է նրան ծանրաբեռնի հրա հնարավորություններից վեր: Մակայն եթե դուք ծանրաբեռնում եք նրանց, ապա հետո օգնեք նրանց»: Բուխարի

Բացի դրանից Իսլամը պաշտպանում է աշխատողների պատիվն ու արժանապատվությունը: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Լավագույն եկամուտն այն եկամուտն է, որը արդար քրտինքով է վաստակած»: Մուսնադ Ահմադ

Նաև Իսլամը պահանջում է, որ գործատուն հայտարարի աշխատավարձը, մինչ աշխատանքային համաձայնությունը: Բեյհակի և Աբդուլ Ռազակ ին ալ- Մուսանաֆ

Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.) որոշել է աշխատողի աշխատավարձը, որը նա ստանալու է: Նա ասել է.

«Դատաստանի Օրը ես երեք տեսակի մարդկանց դեմ եմ լինելու՝ իմ անունով սուտ երդվացողի, աղքատին ստրկացնողի ու գնի մեջ հարստացողի, և աշխատողին օրինական վճարը չտվողի»: Բուխարի

Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.) հանձնարարել է գործատուներին վճարել աշխատողների աշխատավարձը, մինչ վերջիններիս քրտինքը չորանալը: Իբն Մաջահ

8. Գործատուների իրավունքները

Իսլամը պահանջում է աշխատողներին լավ հարաբերություններ ունենալ գործատուների հետ: Իսլամը պահանջում է աշխատողներից կատարել իրենց պարտականությունները, սեփական հնարավորությունների չափով: Աշխատողները չպետք է վնասեն կամ չարաշահեն իրենց գործատուներին: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Ալլահը սիրում է աշխատողին, որը ձգտում է կատարելությանը իր գործում»: Աբու Յալա, Բայհակի

Աշխատանքի տարածման և աշխատողների արժանապատվության պահպանության նպատակով, իսլամը ծանր գործ ունեցողների աշխատավարձը եկամտաբեր է արել, եթե նրանք ջանասեր են սեփական գործում: Մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Լավագույն եկամուտը դա ձեռքի աշխատանքով և անկեղծ սրտով ձեռք բերվածն է»: Ահմեդ

9. Կենդանիների իրավունքները

Բոլոր տնային կենդանիները պետք է լինեն կուշտ, մշակված, և պետք է մեղմ վերաբերվել նրանց: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Մի կին Դժոռք գնաց, քանի որ նա փակված էր պահել մի կատվի, ու չէր կերակրել նրան ոչ էլ թողել ջուր խմել, ոչ էլ թողել էր սնվել գետնի միջատներով:»: Բուխարի և Մուսլիմ

Կենդանիները չպետք է ծանրաբեռնված լինեն ապրանքի փոխադրումով այնպես, որ չկարողանան տանել այն: Կենդանիները չպետք է տանջանքների ենթարկվեն, նրանց չպետք է վնաս հասցվի ոչ մի դեպքում: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ալլահն անիծում է մարդուն, որը կենդանիներին վառելով պիտակավորում է:»: Բուխարի և Մուսլիմ

Իսլամն արգելում է մարդկանց կենդանիներին որպես շարժվող թիրախներ ընդունել: Հաղորդվում է, որ իբն Օմարի կողքով երիտասարդ քուրայշիտների մի խումբ էր անցնում, որոնք կրակում էին թռչունների վրա: Իբն Օմարը հարցրեց այդ կազմակերպիչի մասին, իսկ հետո նշեց.

«Ալլահն անիծում է այն մարդուն, որն անում է դա»: Բուխարի և Մուսլիմ

Իսլամը մեղավոր է ճանաչում այն մարդկանց, որոնք ծեծում են կենդանիներին սպանելուց հետո: Բուխարի

Իսլամը նաև արգելում է վնասել կենդանիներին, ինչպես նշված է հադիսում, որը հաղորդվել է իբն Մասուդից. «Մենք ճանապարհորդում էինք Ալլահի առաքյալի հետ: Նա հեռացավ, որ պատասխանի բնության կոչին: Մինչ նա բացակայում էր, մենք մի թռչուն տեսանք նրա երկու ձագերով: Մենք վերցրեցինք ձագերին, ինչի պատճառով մայրը սկսեց թռնել մեր շուրջ: Երբ Ալլահի առաքյալը վերադարձավ, ուշադրություն դարձրեց մեր արածի վրա, և ասաց.

«Ով անհանգստացրել է (թռչունին), վերցնելով նրա երեխաներին, թող վերադարձնի նրան նրա երեխաներին»: Եվ մրջյունների մի կույտ տեսավ, որը այրել էին, ինչին ասաց. «Ո՞վ է այրել»: Մենք պատասխանեցինք.

«Մենք»: Նա ասաց. «Ճշմարիտ, ոչ ոք չպետք է տանջի կրակով բացի Կրակի Տիրոջից»: Աբու Դաուդ

Իսլամը, բացի դրանից, հրահանգում է լինել գթասիրտ, երբ կենդանուն մոռթում են սննդի համար: Չի թույլատրվում դանակը սրել կենդանու դիմաց, որը պատրաստելու են սննդի համար: Նաև չի թույլատրվում սպանել նրանց, կոտրելով նրանց վիզը, էլեկտրականությամբ և այլն, կամ սկսել մաշկը հանելը մինչ կենդանու լիովին մահանալը: Մարգարեն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ճշմարիտ, Ալլահը հրամայում է, որ դուք բարի լինեք ամեն ինչի նկատմամբ: Այդ պատճառով, եթե սպանում եք, ապա սպանեք լավ միջոցով, և եթե մոռթում եք, ապա մոռթեք լավ: Ուրեմն սրեք ձեր դանակը, որ անեք դա հեշտ ու արագ»: Մուսլիմ

Իսլամը հրամայում է մեզ սպանել վտանգավոր ու վնասակար կենդանիներին, որպեսզի պաշտպանենք մարդկանց դրանցից, քանի որ Ալլահի համար մարդու կյանքը սուրբ է, քանի որ նա մեզ պատվավոր արարած է ստեղծել երկրի վրա: Այդ պատճառով, եթե կենդանիների իրավունքները մեծ նշանակություն ունեն Ալլահի համար, ապա մարդունը ավելին է: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Մենք գնահատեցինք Ադամի որդիներին և թույլատրեցինք շարժվել երկրով և ջրով, բարիքներով օժտեցինք նրանց և մեծ առավելություն տվեցինք մյուս արարածների նկատմամբ»: (17:70)

Բարությունն ու արդար վերաբերմունքը կենդանիների նկատմամբ ներդրված են ոչ միայն կենդանու պաշտպանության համար, այն նաև լվանում է մուսուլմանի մեղքերը, և դրա միջոցով նա կարող է Դրախտ գնալ: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Մի մարդ ճամփորդության ընթացքում տանջվում էր ծարավից: Նա մի ջրհոր գտավ և իջավ այնտեղ, որ ջուր խմի, իսկ երբ դուրս եկավ, մի շուն տեսավ, որը ծարավից լիզում էր խոնավ հողը: Նա մտածեց. «Այս շունը տանջվում է ծարավից, ինչպես ես էի տանջվում»: Նա կրկին իջավ այնտեղ, կոշիկի մեջ ջուր լցրեց ու տվեց շանը, որ խմի: Ալլահը գոհ եղավ նրա արարքից և ներեց նրա մեղքերը»: Մարդիկ հարցրեցին. «Ով Ալլահի առաքյալ, մենք պարզևատրվելու ենք կենդանիներին բարիք

տալու համար»: Նա պատասխանեց. «Այո, Ամեն հոգու համար պարզև կա»: Բուխարի

10. Բույսերի և ծառերի իրավունքները

Իսլամը թույլատրվում է օգտվել ծառերի բերքից, սակայն արգելում է կտրել դրանց, առանց հարգելի պատճառի: Իսլամը հրահանգում է պահպանել ծառերը և կոչ է անում շատացնել դրանք, ամեն հնարավոր միջոցով: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Եթե ձեզանից մեկը, որը պահում է արմավենու սերմացու, Դատաստանի Օրը, թող տնկի այն մինչ դատաստանի առջև կանգնելը»: Մուսնադ Ահմադ

Իսլամը ծառատունկը ընդունում է որպես բարեգործություն, որի համար պարգևատրվում են: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Եթե մուսուլմանը տնկում է կամ հետևում է այն բույսին կամ ծառին, որից կարող են օգտվել թռչունները, մարդիկ կամ այլ կենդանիներ, ապա նրան պարզև է տրվելու այդ բարեգործության համար»: Մուսլիմ

11. Այլ իրավունքներ

Իսլամը ճամփորդության և հանրային վայրերի համար հատուկ կանոններ է ընդունել: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Մի նստեք ճանապարհների եզրերին»:

Այդ ժամանակ նրա հետևորդներն ասացին. «Ով Ալլահի առաքյալ, ճանապարհի եզրը մեր համար ամենահաճելի վայրն է նստելու, հաճոյանալու ու զրուցելու համար»: Լսելով դա նա ասաց. «Եթե չեք կարող չանել դա, ապա հարգեք նրանց իրավունքները»: Նրանք հարցրեցին. «Ով Ալլահի առաքյալ, եզրերը ի՞նչ իրավունքներ ունեն»: Նա պատասխանեց. «Խոնարհեք հայցաքը (երբ կին է անցնում), մաքրեք վնասակար իրերից, ասեք սալամ (ողջույն), ինչը շատացնում է բարին ու քչացնում է չարիքը»: Բուխարի և Մուսլիմ

Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.) նաև ասել է. «Ճանապարհների վրայից ավելորդ իրերը հավաքելը բարեգործություն է (որը պարգևատրվելու և գնահատվելու է Ալլահի կողմից)»: Բուխարի

Բացի դրանից Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ն.ն.) նախագուշացրեց. «Վախեցեք երկու գործերից, որոնք կարող են անեծքի պատճառ դառնալ»: Ներկա հետևորդները հարցրեցին. «Ով Ալլահի առաքյալ, այդ ինչ գործեր են, որոնց համար կարելի է անիծվել»: Նա պատասխանեց. « Անիծված է լինելու այն մարդը, որը հոգում է բնական կարիքները հանրային վայրերում և շվաքի տակ, որտեղ մարդիկ կարող են ապաստան գտնել»:

Մուսլիմ

Հիմնականում Իսլամը ստիպում է մուսուլմաններին լինել ուշադիր ու հոգատար իրար նկատմամբ, անկախ գտնվելու վայրից: Մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Հավատացյալների օրինակ սիրո, կապվածության, համագործակցության և կարեկցանքի մեջ կարող է ծառայել մեր մարմինը: Եթե մարմնի մի օրգան ցավում է, ապա ողջ մարմինը աջակցելու է դրան անքնությանմբ ու բարձր ջերմությամբ»: Բուխարի

Եվ նա հրամայեց աշխատել, հանուն եղբայրների իրավիճակի բարելավման.

«Ձեզանից ոչ ոք իրական հավատացյալ չէ, մինչ մուսուլման եղբորը սիրելն այնպես , ինչպես ինքն իրեն է սիրում»: Բուխարի

Կարևոր է հիշել, որ մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Հավատացյալներն իրար համար նման են մի շինության աջակցելով մեկը մյուսին »: Այնուհետև մատերն իրար սեղմեց: Բուխարի

Մուսուլմաններին արգելված է իրար դժվար կացության մեջ թողնել, ինչպես մարգարեն (խ.Ա.ն.ն.) է ասել.

«Ով չի աջակցում մուսուլմանին, երբ ոտնահարում են նրա սուրբ իրավունքներն ու ցածրացնում են նրա պատիվը, Ալլահը թողնում է նրան, երբ նրա պահանջում է Նրա օգնությունը :Ոչ ոք չի օգնում մուսուլմանին , երբ նրա պատիվը վնասված է և իրավունքները ոտնահարված , բացի Ալլահից , երբ նա ունի Նրա օգնության կարիքը :»Աբու Դաուդ

Այնուամենայնիվ, եթե այդ կանոններն ու իրավունքները հանդիսանում են անօրինական, ապա նրանք այդպես էլ կմնան մարդկանց պատկերացումների մեջ: Եթե չկան օրինական հիմքեր, ապա դրանք կմնան ընդամենը անիրական իդեալներ:

Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ն.ն.) ասել է.

«Դուք պետք է կանգնեցնեք տգետ մարդուն չարիքից: Դուք նման տգետ մարդուն պետք է ստիպեք բարին գործել, իսկ հակառակ դեպքում, թող Ալլահը չուշացնի ձեր պատիժը»:Աբու Դաուդ

Այսպիսով, Ալլահը, որպեսզի պահպանի և պաշտպանի մարդու իրավունքները իսլամական հասարակությունում, տվեց Իր առաքյալին (խ.Ա.ն.ն.) համապատասխան պատվիրանները: Ալլահը հրամայում է դուրս չգալ թույլատրվածի սահմաններից և պատիժ է վերադրում, որոնք հայտնի են որպես խուդուդ (սահմանված պատիժներ): Նա կարող է նաև հատուկ պատիժ սահմանել հաջորդ կյանքի համար:

Մենք կնշենք որոշ կանոններ « կարելիների » և «չի կարելիների», որոնք սահմանել է Իսլամը.

Իսլամն արգելում է մարասպանությունը: Իսլամը նման գործը որակավորում է որպես հիմնական մեղքերից մեկը: Դա ասում է Ղուրանը.

«Մի՛ սպանեք ոգին, որի սպանությունը արգելել է Ալլահը, եթե չունեք դրա իրավունքը Եվ, եթե մեկը արել է այդ սխալմամբ, Մենք տվել ենք նրա ժառանգներին իշխանություն, պահանջել քիսաս, կամ ներել: Բայց, թող նա չչարաշահի կյանքը վերցնելու կապերը, քանի որ նրան օգնում է օրենքը»: (17:33)

Իսլամն արգելում է մարդկանց պատվի, արժանապատվության ու անձնական կյանքի դեմ բոլոր գործողությունները: Իրականում նման գործողությունները հայտնի են որպես մեծ մեղքեր: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ասա. Օ, Մուհամեդ «Եկեք ձեզ կարդամ այն, ինչ արգելել է ձեզ ձեր Տերը. Մի՛ կապեք Նրան ոչնչի հետ, վերաբերվեք ձեր ծնողներին լավագու՛յն կերպով՝ լի բարությանբ, մի սպանեք ձեր երեխաներին, վախենալով աղքատությունից, քանի որ Մենք կապահովենք ձեր և ձեր երեխաներին սննդով: Մի մոտեցեք Ալ-Ֆաուախիսին (նոխկալի արարքներին), ոչ բացահայտ, ոչ էլ թաքուն, մի սպանեք ոչ մի հոգի (բացի այն դեպքից, երբ դա մի անհավատ է և հարձակում է մուսուլմանների վրա), եթե դրա իրավունքը չունեք (եթե չի պահանջում արդարությունը): Դա ձեզ պարտադրել է Ալլահը, միգուցե դուք հասկանաք»: (6:151)

Բացի դրանից, Իսլամն արգելում է այն գործերը որոնք որակավորվում են որպես ամոթալի, կամ այն գործերը, որոնք ընդունելի չեն հասարակության համար: Այդպիսով անընդունելի պահվածքի բերող բոլոր գործողությունները նույնպես արգելված են Իսլամում: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Եվ չմոտենաս միխիային քանի որ այն Ֆախիսա (մեծ մեղք ու տհաճ արարք) է և մի ամոթալի ճանապարհ (որ դժոխք է տանում)» (17:32)

Ալլահն արգելում է բոլոր տեսակի ագրեսիաները այլերի ունեցվածքի դեմ: Այդպիսով, գողության ու խաբեբայության բոլոր տեսակներն արգելված են Իսլամում: Այդ մասին ասվում է հետևյալ հադիսում.

«Յուրաքանչյուր մեզ խաբողը մեզանից չի»: Մուսլիմ

Տոկոսով պարտք տալն ու նման գործերն արգելված են Իսլամում, ի դեմ անարդարության, որը նրանք տարածում են տնտեսական համակարգում և վնասում աղքատներին: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Դա, քանի որ նրանք ասում էին. «Ճշմարիտ, առևտուրը նման է վաշխատությանը»: Սակայն Ալլահը թույլատրել է առևտուրը և արգելել է վաշխատությունը»: (2:275)

Ալլահն արգելում է խաբեբայության և դավաճանության բոլոր տեսակները: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով հավատացյալներ, մի դավաճանեք Ալլահին ու առաքյալին և ձեզ վստահված ունեցվածքը մի խլեք մտադրորեն»: (8:27)

Իսլամն արգելում է մենաշնորհը: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Ոչ ոք չի մենաշնորհում, բացի օրինախախտից»: Մուսլիմ

Իսլամն արգելում է կաշառակերության բոլոր տեսակները: Ալլահի առաքյալն ասել է.

«Թող Ալլահն անիծի կաշառք տվողներին ու վերցնողներին»: Աբու Դաուդ և Տիրմիզի

Նման արգելումներ դրված են անօրինական միջոցների վրա, որոնց օգնությամբ գումար են ստանում: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Եվ անարդարորեն մի խժոռք ուրիշի ունեցվածքը և մի օգտագործեք դա, որ կաշառեք կատավարիչներին կամ դատավորներին, որպեսզի խժոռք մարդկանց ունեցվածքի որևէ մասը, մտածված և անարդար կերպով»: (2:188)

Իսլամը դատապարտում է իշխանության չարաշահումը: Իրականում Իսլամը թույլատրում է ղեկավարին վերադարձնել գումարը, որը վերցվել է անարդարությամբ և ներդնել իսլամական բյուջե: Ալլահի առաքյալը (Խ.Ա.Ն.Ն.) նշանակեց Իբն-Նեյլ, Լիուտբիահին զաքյաթ հավաքող: Երբ նա բերեց հավաքած զաքյաթը, ասաց. «Մա ձեր համար է, իսկ սա ինձ որպես նվեր է տրվել»: Ալլահի առաքյալը (Խ.Ա.Ն.Ն.) շատ զայրացավ, լսելով դա, և ասաց.

«Եթե նա նստեր իր հոր կամ մոր տանը, կստանա՞ր այդ նվերներից որևէ մեկը: Երդվում եմ Նրանով, Ում ձեռքերում իմ կյանքն է, ոչ ոք սրանից ոչինչ չի ստանա, բացի նրանից, ով կրելու է դա պարանոցին Դատաստանի Օրը, նույնիսկ եթե դա ուղտ է»: Այնուհետև նա բարձրացրեց ձեռքերն այնպես, որ մենք տեսանք նրա ուսատակերի սպիտակությունը, և ասաց. «Ով Ալլահ, վկայում եմ, որ ես երեք անգամ փոխանցել եմ ուղերձը»: Բուխարի և Մուսլիմ

Իսլամն արգելում է ալկոհոլային ըմպելիքները: Ալլահն ասում է.

«Ով դուք, որ հավատում եք: Ճշմարիտ, Ալկոհոլը, վիճակահանական խաղերը, Ալ-Անսաբները (Քաաբայի մոտ գտնվող քարերը, որ բազմաստվածները սուրբ էին համարում և նրանց մոտ կենդանիներ էին զոհաբերում) և Ալ-Ալգամը (գուշակության երեք աշեշներից քաշելը հետագայի համար, որոշում ընդունելու համար) Մատանայի գործի նոխկալի մեղքեր են: Այդպիսով հեռու մնացեք դրանցից, գուցե և հաջողվեք» (5:90)

Մարդուն կամ կենդանուն վնասելն այսինքն ծեծը, բամբասելը, սուտ վկայությունը և այլն արգելված է: Ալլահն զգուշացնում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով հավատացյալներ, հեռու մնացեք ամեն տեսակի ենթադրություններից, քանի որ որոշ ենթադրություններ մեղսալի կլինեն: Մի հետևեք իրար և մի բամբասեք իրար հետևից: Մի՞ թե ձեզանից որևէ մեկին դուրեկան կլինի ուտել սեփական հանգուցյալ եղբոր միսը, եթե

դուք զգվանք էք զգում դրա նկատմամբ: Վախեցե՛ք Ալլահից: Ճշմարիտ, Ալլահը մեղանչություն ընդունող և գթասիրտ է»: (49:12)

Իսլամը պահպանում և պաշտպանում է այլերի պատիվն ու արժանապատվությունն ու արգելում է զրպարտությունը: Ալլահն ասում է.

«Իսկ նրանք՝ ովքեր անարդարորեն կցածրացնեն (խոսքերով կամ արարքներով) հավատացյալ տղամարդկանց ու կանանց, ապա վերցնում են իրանց վրա ամենավատ ստորացումը և մի բացահայտ մեղք»: (33:58)

Իսլամում ավելի մեծ ուշադրություն է դարձվում մարդու անձնական գործերին, և ամեն տեսակի միջամտությունն արգելված է: Ալլահն ասում է.

«Ով հավատացյալներ, մի մտեք ուրիշների տները, մինչ թույլատրություն խնդրելն, եթե ձեզ ասվի վերադառնալ, ապա վերադարձեք ու նրանց խաղաղությամբ ողջունեք: Դա ավելի լավ է ձեր համար: » (24:27)

Արդարադատությունը հանդիսանում է Իսլամի հիմքերից մեկը: Թույլատրելի չէ անարդար լինել որևէ մեկի նկատմամբ, նույնիսկ սեփական անձի: Ալլահն ասում է.

«Ալլահը հրամայում է Ալ-Ադլ (արդարություն) և Ալ-Իխսան (Ալլահի դիմաց ծառայության կատարում լավագույն ձևով) և Իտա-դի Էլ-Կոռֆա (բարեկամներին իրենց իրավունքները տալ, նրանց լավ վերաբերվելով ու սերտ կապեր պահպանելով) և արգելում է Ալ-Ֆախսա (ամեն լոխկալի արարք) և Ալ-Մունկառ (ամեն ինչ, որ արգելվում է Իսլամական Օրենքի կողմից) և Ալ-Բագի (վատ վարվելու և անարդարության ամեն տեսակ): Ձեզ պատվիրում է, որ լրջորեն ի նկատի ունենաք: Հավատարիմ եղեք Ալլահի պատվիրաններին, մի խախտեք երդումները, քանի որ դուք Ալլահով էք երդվացել: Ճշմարիտ, Ալլահը գիտի ձեր արարքների մասին»: (16:90-91)

Բացի դրանից, համաձայն Քուդսի հադիսի, Ալլահն ասում է.

«Ով իմ ստրուկներ, Ես արգելել եմ Իմ հանդեպ անարդարությունը: Ես անօրինական եմ հայտարարել ձեր միջև անարդարությունը: Այդ պատճառով իրար հանդեպ անարդար գործեր մի արեք»: Մուսլիմ

Ալլահը չի թույլատրում անարդարությունը նույնիսկ նրանց, ովքերն մուսուլմաններից տարբերվում են հավատով ու կրոնով: Ալլահը մուսուլմաններից պահանջում է բարի ու արդար լինել իսլամական պետությունում ապրող ոչ մուսուլմանների հետ: Ալլահն ասում է.

«Ալլահը չի արգելում ձեզ լինել բարի և արդար նրանց հետ՝ ովքեր չեն պատերազմում ձեր դեմ կրոնի պատճառով և ձեզ չեն արքայություն ձեր օջախներից: Քանի որ, Ալլահը սիրում է արդարներին»: (60:8)

Իսլամն արգելում է վիրավորել ոչ մուսուլմանների համոզմունքները, երբ դա կարող է դառնալ պատասխան վիրավորանքների պատճառ: Ալլահն ասում է.

«Մի վիրավորեք նրանց, ում նրանք երկրպագում են Ալլահի հետ միաժամանակ, այլապես նրանք կսկսեն Ալլահին վիրավորել, ելնելով թշնամությունից ու տգիտությունից: » (6:108)

Դրա փոխարեն Ալլահը հրամայեց մուսուլմաններին քաղաքավարի երկխոսություն տանել նման մարդկանց հետ: Ալլահն ասում է.

« Ասա. Ով Գրի մարդիկ: Եկեք միանանք մեր եւ ձեզ համար մեկ խոսքի շուրջ, այն մասին, որ մենք չենք երկրպագի ոչ մեկին, բացի Ալլահից, չենք ընդհանրացնի նրա հետ այլ նմանակների և չենք ընդունի միմյանց որպես տեր, Ալլահի հետ մեկտեղ»: եթե նրանք մերժեն, ապա ասաք. «Վկայեցեք, որ մենք մուսուլման ենք»: (3:64)

Իսլամն արգելում է սոցիալական, քաղաքական ու կամային ամեն տեսակի վիրավորանքներն ու վնասները: Ալլահն ասում է.

«Մի տարածեք անարդարությունը երկրի վրա այն բանից հետո, երբ այն կարգի է բերված: Կոչ արեք Նրան վախով ու հույսով: Ճշմարիտ, Ալլահի գթությունը մոտ է բարեգործներին»: (7:56)

Իսլամն արգելում է ոչ մուսուլմաններին բռնությամբ դեպի Իսլամ կոչել: Ալլահն ասում է.

«Եթե քո Աստվածը ցանկանար, ապա երկրի վրա բոլորը կհավատային: Մի թե դու մարդկանց կստիպեիր հավատացյալ դառնալ»: (10:99)

Դա չի նշանակում, որ մուսուլմանները չպետք է մյուսներին Իսլամ կոչ անեն, սակայն հրահանգում է անել դա բարի ու գթասիրտ կերպով: Իսլամը կատարում է միջազգային ուղերձ, և չունի տարածքային կամ ռասսայական սահմանափակումներ: Մակայն ուղղորդումը Ալլահի ձեռքում է, այլ ոչ թե մարդկանց :

Իսլամը մարդկանց հրահանգում է խորհրդակցել իրենց ղեկավարի հետ: Խորհրդի սկզբունքը գործում է այն դեպքերում, երբ չկան Ղուրանում համապատասխան հրահանգներ: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

« ... իրար մեջ խորհրդակցում են գործերի մասին ...» (42:38)

Իսլամը պնդում է, որ իրավունքները տրվում են արժանի մարդկանց: Իսլամը նաև կոչ է անում դեպի լիակատար արդարության: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ճշմարիտ, Ալլահը հրամայում է մեզ արդարությամբ վերադարձնենք պահպանության համար վստահված ունեցվածքը դրա տիրոջը, երբ դուք դատում եք մարդկանց: Ինչ հոյակապ է այն՝ ինչի մասին տեղեկացնում է Ալլահը: Ճշմարիտ, Ալլահը լսող և տեսնող է»: (4:58)

Իսլամը հրահանգում է մարդկանց օգնել ճնշվածներին, նույնիսկ ուժի կիրառությամբ, անհրաժեշտության դեպքում: Այդ մասին ասվում է Ղուրանի հետևյալ այսթում.

«Եվ ինչու՞ չկռվեք Ալլահի ճանապարհին, հանուն անբաժին մնացած տղամարդկանց, կանանց ու երեխաների, որոնք ասում են. «Աստված մեր, հանիր մեզ այս քաղաքից, որի բնակիչները ճնշողներ են: Ընծայիր մեզ Քեզանից մի խնամակալի և պաշտպանի և բարձրացրու մեզանից , Քեզանից մեկին , ով կօգնի »: (4:75)

Իսլամը սահմանում է գործադիր համակարգ կամ իշխանության օրգաններ, հանուն ընդհանուր շահի: Քանի որ կան որոշ մարդիկ, որոնք երբեք օրենքին չեն ենթարկվելու առանց ուժի գործադրման ընդդեմ նրանց հանցավոր գործունեությանը, այդ համակարգն աշխատում է որպեսզի երաշխավորի մարդկանց իրենց իրավունքներից օգտվելը: Այն նաև աշխատում է այդ իրավունքների վերահսկման և կանոնավորման համար, որպեսզի կանխարգելի ամեն տեսակի ագրեսիա, և կիրառի համապատասխան պատիժները օրինախախտների նկատմամբ: Ավելի

ներքև մեջբերվում է իսլամական համակարգերի համառոտ ծանոթացում, որոնք հանդիսանում են կառավարական ընդհանուր համակարգի մասնիկներ:

Դատական համակարգը Իսլամում

Դատական իշխանությունը հանդիսանում է անկախ վարչական համակարգ իսլամական ղեկավարությունում: Այն նախատեսված է իրավական ամեն տեսակի վեճերի լուծման համար: Համակարգը կառուցված է այնպես, որ ապահովի արդարությունը մարդկանց մեջ, դադարեցնի ճնշումներն ու պատժի ճնշողներին: Իսլամական համակարգը հետևում է Դուրանից և Սուննայից Ալլահի ու մարգարեի (խ.Ա.ո.ն.) հրահանգներին:

Կան որոշ դասակարգումներ դատավորի համար, որը հավակնում է իսլամական դատական համակարգում մի պաշտոնի համար: Հավակնորդը պետք է լինի հասուն, հոգեպես առողջ մարդ, ունակ լինի հաղթահարել խնդիրներն ու դժվարությունները, որոնք կապված են աշխատանքի հետ: Նա պետք է լավ կրթված լինի, պարտավոր է սովորել Շարիաթը, ինչպես նաև, լավ տեղեկացված լինել աշխարհիկ գործերի մասին, որպեսզի չլինի խաբված կամ սխալ տեղեկացված: Նա պետք է հնարավորություն ունենա որոշումներ կայացնել աշխարհիկ և կրոնական գործերում: Նա պետք է լինի արդար, արժանի և ունենա բարձր կամային հատկանիշներ: Նա պետք է լինի օրինակելի պահելաձև ունեցող մարդ, որպեսզի նրա դատավարությունը հեշտությամբ ընդունելի լինի վեճի երկու կողմերի համար:

Իսլամը տրամադրում է դատավորների պահելաձևի համար հատուկ կոդ, որը պետք է պահպանվի: Հետևյալ նամակը, որն ուղարկվել է երկրորդ խալիֆ Օմար իբն Ալ-Հաթթաբի կողմից մի ոչ մեծ իշխանություն ունեցող դատավորներից մեկին, որոշում է բոլոր դատավորների ղեկավարական հիմունքները.

«Երկրորդ խալիֆ, Ալլահի ստրուկ, Օմար Ալ-Հաթթաբից Աբդուլլա իբն Կայսին, Ասսալամ ալեյկում: Դատը մարդկանց միջև, որոնք (վիճում են), հանդիսանում է ճշգրիտ և պարտադիր գործ, որը պետք է հետևվի և

իրացվի ինչպես հարկն է: Դուք պետք է (ձգտեք) հասկանալ մարդկանց, որոնք դիմում են ձեզ: Բացի դրանից, մարդկանց բոլոր իրավունքները պետք է պաշտպանվեն: Հատուկ ուշադրություն դարձրեք մարդկանց դատարանում տեղավորելուն, որ ազդեցիկ մարդու մտքով չանցնի իր կարգավիճակից օգտվելը: Բացի դրանից, թույլ մարդը չպետք է կորցնի արդար դատի հույսը: Հայցվորը պետք է ապացույցներ ներկայացնի: Մեղադրյալը պետք է երդվի, եթե նա մերժեց և հրաժարվեց հայցվորի պահանջը: Մարդիկ, որոնք պետք է երդվեն, պետք է ընդհանուր խոսքի գան իրար հետ: Այնուամենայնիվ, ընդհանուր խոսքն անընդունելի է, եթե խախտում է օրենքը: Եթե դուք որոշում եք ընդունել, սակայն վերանայելով գործը հայտնաբերում եք, որ սխալվել եք, և օրինական է հանդիսանում այլ որոշում, ապա (վերսկսեք գործը) և ընդունեք ճիշտ որոշումը: Դուք պետք է հասկանաք, որ գործը վերսկսելն ու նոր որոշում ընդունելը (ավելի) լավ է, քան սուտը: Ձգտեք հասկանալ բարդ խնդիրները, որոնք հաստատումներ չունեն Դուրանում ու Սուննայում, և հետագոտեք որոշումներն ու դեպքերը, որոնք եղել են նախկինում, և միայն այն ժամանակ, երբ կունենաք պահանջվող գիտելիքները, կարող եք որոշում ընդունել: Ընտրեք այն որոշումը, որն ավելի շատ կգոհացնի Ալլահին և ավելի մոտ կլինի ճշմարտությանը Նրա համար: Հնարավորություն տվեք հայցվորին, որը պնդում է, որ ներկա ժամանակ ապացույցներ չկան, նրան որոշ ժամանակ տալով, որ նա կարողանա հայթայթել դրանք: Եթե նման հայցվորը ներկայացնում է պահանջվող ապացույցները, ապա որոշումը պետք է ընդունվի նրա օգտին: Եթե ոչ, ապա դատավորը հայցին դեմ է: Բոլոր մուսուլմանները հանդիսանում են հուսալի, քանի որ անհանգստանում են ցուցմունքների համար, բացառությամբ այն անձանց, որոնք մեղադրված են եղել իսլամական հասարակությունում որևէ ամոթալի արարք գործելու մեջ, կամ այն անձինք, որոնք դիտմամբ տալիս են սխալ ցուցմունքներ, կամ բարեկամները կամ հայցվորի հետ կապ ունեցող մարդիկ: Ալլահը գիտի մարդկանց բոլոր գաղտնիքները և օգնում է ձեզ (դատավորներին) ապացույցներ ներկայացնելով: Բացի դրանից դուք պետք է լինեք համբերատար և չդժգոհեք վեճերից, որոնք կապված են որոշ հարցերի հետ, քանի որ այդ ժամանակ Ալլահը գոհանում է արդյունքներից և պարզևատրում է ձեզ համբերատարության համար: Եթե մարդն ունի բարի ու մաքուր ոգի Ալլահի դիմաց, ապա Նա կբարելավի այդ մարդու հարաբերությունները հասարակության հետ»: Տիրմիզի

Ամեն մարդ իսլամական հասարակությունում, անկախ նրա հավատից ու կրոնական պատկանելիությունից, իրավիճակից, դիրքից, ունի որոշ անփոփոխ իրավունքներ, որոնց մեջ են հետևյալները.

1. Ճնշողներից պաշտպանություն որոնելը: Մարդը կարող է դատի տալ իրեն ճնշողին:

2. Դատավորի կողմից լսված լինելու իրավունքը: Դա հիմնավորված է Ալլահի առաքյալի (Խ.Ա.Ն.Ն.) հադիսի վրա ուղղված Ալիյին, երբ նա վստահեց նրան դատավորի կարգավիճակը, ասելով.

«Ճշմարիտ, Ալլահն ուղղում է ձեր սրտերն ու ամրացնում ձեր լեզուները (ճշմարտությամբ): Երբ հայցվորն ու մեղադրյալը նստած են ձեր առջև, որոշում մի ընդունեք ի օգուտ որևէ մեկին, մինչ բոլորի հայտարարությունները լսելը»: Աբու Դաուդ

3. Անմեղ համարվելու իրավունքը, մինչ մեղքն ապացուցված չէ: Ալլահի առաքյալն (Խ.Ա.Ն.Ն.) ասել է.

«Եթե մարդկանց համար որոշում են ընդունում հիմնվելով նրանց պահանջին, դուք կտեսնեք, որ մարդիկ ուզում են այլ մարդկանց արյունն ու հարստությունը: Այնուամենայնիվ, մեղադրվողը պետք է երդվի»: Բուխարի և Մուսլիմ

Իսկ Բայհակիի տարբերակում այդ հադիսն ավարտվում է այսպես.

«Ապացույցները պետք է ներկայացվեն հայցվորի կողմից, և երդումը պետք է տրվի մեղադրյալի կողմից»:

4. Մեղադրվողի օրինական դատական գործի ու նրա իրավունքների պաշտպանության իրավունքը: Օրինակ՝ Մեղադրյալին արգելված է որևէ տեսակի տանջանքների ենթարկել՝ նրա նկատմամբ բռնի ու դաժան գործողություններ կիրառել, տառապանքներ տալ, որ նա ստիպված լինի տալ ամեն տեսակի ցուցմունքներ: Ալլահի առաքյալն (Խ.Ա.Ն.Ն.) արգելեց դա, ասելով.

«Ալլահն ազատում է իմ ումման (ազգը) հետևյալից՝ սխալներից, խավարումից ու ամեն բանից, որ նրանք անում են ստիպողաբար»: Իբն Մաջահ

Երկրորդ խալիֆ Օմար իբն Ալ-Հաթթաբը հայտարարել է. «Մարդը պատասխանատվություն չի կրելու խոստովանության համար, եթե դուք նրան ցավ եք պատճառել, վախեցրել եք նրան կամ բանտարկել (խոստովանություն ստանալու նպատակով)»: Աբու Յուսուֆ

5. Իրավունքը, որի համաձայն միայն մեղավորներն են պատժվելու և անձնական պատասխանատվություն են տալու արածի համար: Դա նշանակում է, որ ոչ ոք չպետք է պատասխանատու լինի այլերի սխալների համար: Մեղադրանքն ու պատիժը պետք է ուղղված լինեն մեղավորին և չվերաբերվեն նրա ընտանիքի անդամներին:

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով է բարիք գործում, ապա անում է դա իր օգտին: Իսկ ով չարիք է գործում, նա գործում է ի վնաս իրեն: Քո Աստվածը անարդար չի Իր ստրուկների նկատմամբ»: (41:46)

Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Ոչ ոք չպետք է իր վրա (վերցնի) իր եղբոր կամ հոր մեղքը»: Նիսայի

Հիսրա Պատասխանատվության համակարգը Իսլամում

Հիսրան հանդիսանում է Իսլամի կամավորական պատասխանատվության համակարգ, համաձայն որին մուսուլմանությունը տարածում է բարին ու արգելում է չարը, որպեսզի հետևյալ շարիաթի օրենքներն ու պատժվեն հասարակության մեջ մեղք գործողները: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Դուք լավագույն համայնքն եք, որ ստեղծվել է մարդկանց մեջ: Դուք ձգտում եք դեպի բարին, հրաժարվում եք անպարկեշտությունից և հավատում եք Ալլահին:» (3:110)

Այս համակարգի համաձայն, քննիչներն ու տեսուչները կարգավորում են հարաբերությունները հասարակությունում, լուծում են խնդիրներն ու պահպանում են կարգապահությունը հասարակական կյանքում,

մարդկանց պաշտպանելով ֆիզիկական հարձակումներից հասարակական վայրերում:

Մուսուլմանը պետք է վախենա Ալլահի պատժից և պատասխանատվությունից: Ալլահն ասում է.

«Իսրայելի անհավատ զավակները անիծված էին Դավիթի ու Մարիամի որդի Հիսուսի լեզուներով: Դա կատարվեց, քանի որ նրանք չսեցին ու անցան թույլատրվածի սահմանները: Նրանք չէին պահպանում իրար արգելված արարքներից, որ անում էին: Ինչ պիղծ էին նրանց արարքները»: (5:78-79)

Համաձայն Ալլահի առաքյալի (Խ.Ա.Ն.Ն.) հաղիսներին, իսլամական հասարակությունում ամեն ոք պետք է ակտիվորեն մասնակցի պարտադիր հիսբային, սեփական հնարավորությունների չափով: Ալլահի առաքյալն (Խ.Ա.Ն.Ն.) ասել է.

«Ձեզանից ով չար արարք է տեսնում, պետք է փոխի (կանգնացնի) իր ձեռքով: Եթե նա չի կարող, ապա պետք է անի դա լեզվով ... եթե չի կարողանում, թող կանգնացնի սրտով, և դա կլինի հավատի ամենացածր (մակարդակը)»: Մուսլիմ

Յուրաքանչյուր մեղսալի արարքի խափանումն արգելված է, եթե դա բերում է ավելի մեծ վնասներ, քան հակառակ դեպքում: Պետք է լինել իմաստուն ու հեռատես, բարիքը շատացնելուց և չարիքը կանխելուց:

Ալլահի առաքյալը (Խ.Ա.Ն.Ն.) որոշում է մարդկանց իրավունքները մի ասվածում.

«Ձեր ունեցվածքը, արյունն ու պատիվը անձեռնամխելի են իրար համար, այնպես, ինչպես ձեր օրը (Հաջի Արաֆա օրը), ինչպես ձեր ամիսը (ուղտագնացության ամիս) և ձեր այս քաղաքը (Մեքքա)»: Բուխարի

Մարդու իրավունքների մեծամասնությունը, որոնք մեջբերված են դեկլարացիայում համապատասխանում են Ալլահի առաքյալ (Խ.Ա.Ն.Ն.) վերոնշյալ խոսքերում: Իսլամի օրենքներն ու կանոնները ստեղծված են մարդու իրավունքների պահպանման և պաշտպանության համար:

Մարդու իրավունքների իսլամական դեկլարացիան⁴

Այս դեկլարացիան, որն ընդունվել է Կահիրեում, վերաբերվում է Իսլամում մարդու իրավունքներին: Հարկ է նշել, որ նշված դեկլարացիայի իրավունքները հանդիսանում են միայն դեկլարացիոն հիմունքներ և ընդհանուր կանոններ, քանի որ Ղուրանի համաձայն պարտադիր իրավունքները կապված են իրար հետ շղթայի պես: Մարդու իրավունքները ընդհանուր կանոններն ու հիմունքները Իսլամում բաժանվում են տարբեր մասերի իսկ հետո՝ մասնիկների: Այդպիսով, մենք միայն հակիրճորեն կզննենք դրանք, քանի որ մանրամասն նկարագրումը պահանջում է հետազոտություն: Կարելի է համոզվածությամբ ասել, որ Իսլամը եկել է, որ պաշտպանի մարդու բոլոր իրավունքները և երջանկացնի մարդկային էակները այս և հաջորդ կյանքում:

Ես սկսում եմ գթասիրտ, գթառատ Ալլահի անունով:

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով մարդիկ: Մենք ձեզ ստեղծեցինք տղամարդուց և կնոջից և ազգեր ու ցեղեր արեցինք ձեզ, որպեսզի դուք ճանաչեք միմյանց և ձեզանից Ալլահի ամենահարգելին դա ամենաստվածավախն է: Եվ Ալլահը ունի լիարժեք գիտելիք և լավ տեղեկացված է ամենից » (49:13)

Իսլամական կոնգրեսի անդամ երկրները լիովին հավատում են Ալլահին՝ ամեն ինչի Արարչին, Նրան, Ով ստեղծել է մարդուն իդեալական տեսքով ու հարգում է նրան: Ալլահը վստահեց մարդուն զարգացնել և պահպանել երկրի կյանքը, որ Նա ստեղծել է: Ալլահը հանձնարարեց հետևել աստվածային խոսքերին ու պարտավորություններին, ամեն գոյություն ունեցողը մարդուն ենթարկելով:

Հավատացեք Մուհամմեդի (խ.Ա.ո.ն.) ուղերձին, որն ուղարկված էր հրահանգներով ու իրական կրոնով, որպես ողորմություն մարդու համար, որպես ազատիչ բոլոր ստրկացածների համար, բոլոր բռնակալների ու

⁴ Դոկտոր Մահմուդ ալ- Ջուհալիլի, Մարդու իրավունքները Իսլամում, էջ. 400

գոռոզ մարդկանց հակառակորդ: Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն.) հայտարարել է բոլոր մարդկանց հավասարությունը: Գոյություն չունի ոչ մի առավելություն որևէ մարդու և այլ մարդու համեմատությամբ, բացի բարեպաշտությունից: Ալլահի առաքյալը (խ.Ա.ո.ն.) չեղյալ է հայտարարել բոլոր մարդկային տարբերությունները, որոնց Ալլահը ստեղծել է մի հոգուց:

Մաքուր միաստվածական կրոնի համար, որի վրա կառուցված է Իսլամը, որին կոչ է արվում մարդկությունը և որը ստիպում է չերկրպագել ոչնչի, բացի Ալլահից, հիմք է հավատքը, որը կառուցված է մարդկային ճշմարիտ ազատության, արժանապատվության և անձեռնամխելիության վրա մարդու ստրկությունից ազատելու նշանակմամբ:

Դրա համար հիմք է հանդիսանում իսլամական հավերժ շարիաթը, որը բերվել է մարդկությանը որպեսզի պահպանվի հավատը, կրոնը, հոգին, ազգը, պատիվն ու հետևորդները Իսլամի նորմերով: Բոլոր հրահանգների, որոշումների ու առաջարկների համար հիմք է հանդիսանում ամեն ինչ պարունակող և հավասարակշիռ իսլամական շարիաթը:

Մենք համարում ենք, որ Իսլամի համաձայն, հիմնական իրավունքներն ու քաղաքացիական ազատությունները հանդիսանում են իսլամական հավատի ու կրոնի ուրույն մասը: Ոչ ոք չպետք է խախտի այդ իրավունքները կամ դրժել դրանք: Այդ հիմնական իրավունքները, աստվածային և երկնային, նշված են եղել Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) կողմից բոլոր Գրություններում: Իրականում, Ալլահը մարդկությանն ուշարկեց վերջին մարգարեին՝ Մուհամմեդին (խ.Ա.ո.ն.), որը ամբողջացրեց բոլոր նախկինում ուղարկվածների ուղերձը: Այս հիմնական իրավունքները հարգելը հանդիսանում է երկրպագության տեսակներից մեկը և դա դրժելը ըստ Իսլամի հանդիսանում է չարիք: Ամեն մարդ անձնական պատասխանատվություն է կրում այդ իրավունքներին հետևելու համար: Ազգը նույնպես ընդհանրորեն պատասխանատու է դրա համար:

Ելնելով վերը ասվածից, իսլամական կոնգրեսի անդամ երկրները հայտարարում են հետևյալը.

Հողված առաջին

Ողջ մարդկությունը մի մեծ ընտանիք է: Մարդիկ միացել են, որ լինեն Ալլահի ստրուկները և նրանք հանդիսանում են մարգարե Ադամի որդիները: Մարդկային արժանապատվության ու պատվի առումով բոլոր մարդիկ հավասար են: Բոլորը հավասար են նաև պատասխանատվությունում: Ոչ ռասսան, ոչ մաշկի գույնը, ոչ լեզուն, ոչ սեռը կրոնական համոզմունքներ չեն, քաղաքական պատկանելիություն չեն, ոչ էլ սոցիալական կարգ, այլ միայն տարբերություններ են: Ճշմարիտ հավատը հանդիսանում է մարդկության կատարելագործման արժանապատվության ամրացում:

Լավագույն մարդիկ լավագույնն են ամեն ինչում: Չկա առավելություն որոշ մարդկանց այլերի նկատմամբ, բացի բարեգործությանը վերաբերվող գործերում:

Հոդված երկրորդ

Կյանքը Ալլահի պարզն է, որը տրվել և երաշխավորվել է յուրաքանչյուրին: Հասարակության բոլոր անդամները, պատություններն ու երկրները պետք է համագործակցեն իրավունքների պաշտպանությունում բոլոր ազրեսիաների դեպքերում: Ոչ մի կյանք չպետք է պահանջվի, առանց հարկին իրավական հիմնավորման:

Անօրինական է հանդիսանում մարդկությունը վերացնող միջոցների ու գործիքների օգտագործումը:

Մարդկային կյանքի պահպանումը հանդիսանում է իրավական պարտավորություն:

Մարդու ֆիզիկական անվտանգությունը հարգվում է: Ոչ ոք իրավունք չունի հարձակվել մարդու վրա: Նաև ոչ ոք իրավունք չունի շորթել մարդու անվտանգությունը առանց օրինական հիմնավորումների: Պետությունը պետք է երաշխավորի այդ իրավունքը:

Հոդված երրորդ

Ուժի գործադրման կամ զինված պայքարի դեպքում անօրինական է հանդիսանում չպատերազմողների սպանությունը, ինչպիսիք են տարիքավորները, կանայք և երեխաները: Վիրավորվածներն ու հիվանդները բուժվելու իրավունք ունեն: Գերիները (ռազմագերիները)

ունեն սննդի, հագուստի և պաշտպանության իրավունք: Անօրինական է վնասել զոհվածների դիակները: Ռազմագերիները պետք է փոխանակվեն: Պատերազմի պատճառով բաժանված ընտանիքները իրավունք ունեն միանալ:

Արգելվում է կտրել թշնամու ծառերը, ոչնչացնել ցանքն ու կենդանիներին, քանդել շենքերն ու այլ քաղաքացիական շինությունները կրակոցների կամ պայթյունների միջոցով և այլն:

Հողված չորրորդ

Յուրաքանչյուր մարդ անձեռնամխելիության, պատվի ու արժանապատվության իրավունք ունի հետմահու կյանքում: Պետությունն ու հասարակությունը պետք է պաշտպանեն հանգուցյալի աճյունն ու թաղման վայրը (գերեզմանը):

Հողված հինգերորդ

Ընտանիքը հանդիսանում է հասարակության հիմնական մասնիկը: Ամուսնությունը հանդիսանում է ընտանիքի կառուցման ու ձևավորման հիմքը: Տղամարդիկ և կանայք իրավունք ունեն ամուսնանալ: Ամուսնությունում չի կարող լինել ռասային, մաշկի գույնին կամ ազգային պատկանելիությանը վերաբերվող որևէ սահմանափակում:

Հասարակությունն ու պետությունը պետք է հանեն բոլոր խոչընդոտներն ու հեշտացնեն ամուսնությունները: Նրանք պետք է երաշխավորեն ընտանիքի պաշտպանությունն ու անդամների առողջությունը:

Հողված վեցերորդ

Տղամարդիկ ու կանայք հավասար են մարդկային անձեռնամխելիության դիտակետից: Կանայք իրավունք ունեն ունենալ հավասար իրավունքներ ու պարտականություններ տղամարդկանց հետ: Նրանք իրավունք ունեն սեփական քաղաքացիական իրավունքների ընդունման և պահպանել սեփական ազգանունն ու անունը: Ամուսինը պատասխանատու է ընտանիքի առողջության համար և ֆինանսական կարիքների:

Հողված յոթերորդ

Յուրաքանչյուր նորածին ունի ծնողների, հասարակության, պետական խնամակալության, դաստիարակության, նյութական ապահովության, կրթության ու կամային հարգանքի իրավունք: Պտուղն ու մայրը պետք է հատուկ կերպով խնամվեն:

Ծնողներն ու խնամակալները իրավունք ունեն ընտրել դաստիարակության տեսակը, որը նախընտրում են իրենց երեխաների համար: Այնուամենայնիվ, երեխաների հետաքրքրություններն ու ապագան պետք է պատկանի շարիաթի սկզբունքներին:

Ծնողներն ունեն որոշ իրավունքներ իրենց երեխաների նկատմամբ: Բարեկամները նույնպես ունեն իրենց իրավունքներն իրար նկատմամբ, որոնք համապատասխանում են շարիաթի սկզբունքներին:

Հոդված ութերորդ

Ամեն մարդ իրավունք ունի լիովին օգտվել սեփական իրավունքներից, պարտավորությունները կատարելու պայմանով: Եթե մարդն այլևս չունի իր իրավունքները օգտագործելու հնարավորություն, լիովին կամ մասամբ, նրա համար պետք է խնամակալ, Վալի ,նշանակվի:

Հոդված իններորդ

Կրթությունը հանդիսանում է իրավունք, որը տրվում է բոլորին, և գիտելիքներ ստանալը պարտադիր է: Կրթություն ստանալու առաջարկն ու տրամադրումը հանդիսանում է պարտադրանք, որը դրվում է հասարակության կամ պետության վրա: Պետությունը պետք է երաշխավորի միջին կրթություն ստանալը, և ապահովի ուսանումը պահանջվող միջոցներով, ստեղծի համապատասխան միջավայր հետաքրքրությունների ծառայության համար և հասարակության անդամների բարեկեցության համար: Կրթությունը պետք է թույլ տա մարդուն իմանալ նաև Իսլամի (որպես կրոն և կենսակերպ), տիեզերքի և գիտելիքներով մարդկությանը օգուտ տալու միջոցների մասին:

Յուրաքանչյուր մարդ իրավունք ունի կրթություն ստանալ ի շնորհիվ որոշ տարբեր ուսումնական հաստատությունների, ինչպիսիք են ընտանիքը, դպրոցը, համալսարանները, հասարակական տեղեկատվական միջոցները և այլն: Նրանք պետք է առաջարկեն համապատասխանող

աշխարհիկ և կրոնական դաստիարակություն, ձևավորեն լիակատար և ներդաշնակ անձ, ամրացնեն նրանում Ալլահի ամենագորության հավատը և դաստիարակեն հարգանք մարդու իրավունքների և պարտականությունների նկատմամբ:

Հոդված տասներորդ

Մարդը պետք է հետևի և ենթարկվի Իսլամին (ենթարկություն Ալլահին), որը հանդիսանում է իրական ճշմարիտ կրոնը: Այդ պատճառով ոչ ոք իրավունք չունի ստիպել մյուսներին անել որևէ արարք, որը չի համապատասխանում նրանց կամքին: Բացի դրանից, ոչ ոք իրավունք չունի օգտվել աղքատությունից, թուլությունից ու այլ մարդու անտառաճանաչությունից, որ ստիպի նրան փոխի սեփական կրոնը կամ դառնալ արեիստ:

Հոդված տասնմեկերորդ

Մարդը ծնվում է ազատ: Ոչ ոք իրավունք չունի ստրկացնել նրան, ցածրացնել, իրեն ենթարկել կամ շահագործել: Չպետք է լինի ստրկություն բացի Ալլահին ենթարկվելուց: Գաղութացման և իմպերիալիզմի բոլոր տեսակները լիովին արգելված են: Գաղութացումը հանդիսանում է ստրկության վատագույն տեսակը: Տառապող մարդիկ իրավունք ունեն գաղութացումից ազատվել: Նման մարդիկ իրավունք ունեն ինքնուրույնորեն որոշել սեփական ճակատագիրը: Բոլոր մնացած մարդիկ պետք է պահպանեն արդար ու ճիշտ գործը, որն ուղղված է օկուպացիայի բոլոր տեսակների ու գաղութացման բոլոր տեսակների դեմ: Ընդ որում բոլոր պետություններն ու ժողովուրդները իրավունք ունեն պահպանել իրենց յուրահատկությունն ու սեփական պետությունը ու բնական պաշարները ղեկավարել:

Հոդված տասներկուերորդ

Ամեն մարդ իրավունք ունի ազատորեն տեղաշարժվել, ընտրելով իր համար համապատասխանող ապրելավայր իր երկրի կամ պետության սահմաններում, նույնիսկ դրա սահմաններից դուրս: Սակայն, եթե նրա սեփական երկրում գտնվելը վտանգավոր է, ապա նա իրավունք ունի թաքստոց գտնել այլ երկրում: Երկիրը, որը թաքստոց է տրամադրում, պետք է պաշտպանի այդ մարդուն:

Հոդված տասներեքերորդ

Պետությունն ու հասարակությունը պետք է ապահովեն աշխատանքով ամեն աշխատունակ մարդու: Ամեն մարդ պետք է ունենա ընտրության ազատություն, որպեսզի ընտրի ավելի լավ համապատասխանող աշխատանք, որը համապատասխանում է նրա և հասարակության շահերին: Աշխատողը չպետք է անի այն ինչի չի կարող անել: Աշխատողը չպետք է իր կամքին հակառակ անել որևէ գործեր: Աշխատողին արգելված է շահագործել ու վիրավորել, վնասել նրան: Տղամարդ կամ կին աշխատողը, առանց որևէ տարբերությունների, իրավունք ունի ստանալ արդար աշխատավարձ: Աշխատավարձը վճարելուց չպետք է լինեն հետաձգումներ: Աշխատողն իրավունք ունի ստանալ (ամենամյա) հանգիստ, դրամաշնորհ, նյութական բարելավում և այլ գումարային պարգևներ: Աշխատողը պարտավոր է բարեխղճորեն ու ձգտումով կատարել իրենց աշխատանքը: Եթե վեճ է առաջանում աշխատողի և գործատուի միջև, պետությունը պետք է միջամտի, որպեսզի լուծի խնդիրը, արդարադատություն անի և ստիպի կողմերին ընդունել որոշումը կամայինորեն:

Հոդված տասնչորսերորդ

Ամեն մարդ իրավունք ունի ստանալ արդար ու օրինական եկամուտ: Ապրանքների մենաշնորհը, խաբեբայությունը, իրեն և ուրիշներին վնասելը, վախճառությունը արգելվում են: Բոլոր վերոնշյալ գործողությունները արգելված են օրենքով:

Հոդված տասնհինգերորդ

Բոլոր մարդիկ ունեն սեփականության իրավունք: Բացի դրանից, անհատականորեն թույլատրված է օգտվել սեփականության իրավունքից, եթե նույն անձին և այլ անձանց վնաս չի հասցվի: Արտահանումն արգելվում է, բացի այդ դեպքերից, երբ դա ծառայում է հասարակության շահերին, այն պայմանով, որ բոլորը կստանան իրենց բաժինը: Արգելվում է առգրավել ունեցվածքը, եթե դա նախատեսված չի օրենքով:

Հոդված տասնվեցերորդ

Յուրաքանչյուր մարդ իրավունք ունի օգտվել գիտական, գրական, գեղարվեստական կամ տեխնիկական գործունեության բերքերից: Բացի դրանից, ամեն մարդ ունի իր հոգևոր ու նյութական շահերի պաշտպանության իրավունքները, որը կապված է նրա գործունեության հետ, երբ այն չի հակասում շարիաթի օրենքներին:

Հողված տասնյութերորդ

Ամեն մարդ իրավունք ունի ունենալ կյանք այնպիսի միջավայրում, որն ազատ է կամային կաշառակերությունից ու սահմանափակումներից: Նման միջավայրը պետք է ապահովի մարդու կամային ինքնագնահատականը, սեփական բնավորության ցուցաբերումը: Եվ հասարակությունը, և պետությունը պետք է ապահովեն ու տրամադրեն ֆիզիկական անձանց այդ իրավունքը:

Հասարակությունն ու պետությունը պետք է բոլորին ապահովեն (համապատասխան և անհրաժեշտ) առողջապահություն ու սոցիալական օգնություն, հնարավորության չափով օգտագործելով բոլոր պետական միջոցները:

Պետությունը պետք է ապահովի արժանապատիվ կյանքի պայմաններ մարդկանց և նրանց ընտանիքների համար: Այդ իրավունքը պարունակում է իր մեջ կացարան, հագուստ, համապատասխան կրթություն, բժշկական ծառայություններ և այլ հիմնական խնդիրների լուծումներ:

Հողված տասնութերորդ

Ամեն մարդ իրավունք ունի ունենալ կյանք և անվտանգություն հասարակությունում, արժանապատիվ վերաբերմունք դեպի իրեն, կրոնի ու կարծիքի ազատություն, ընտանիքի անդամների արժանապատվություն հնարավորության սահմաններում:

Ամեն մարդ իրավունք ունի առանձնաձև անձնական գործերի ժամանակ իր տանը՝ ընտանիքի անդամների միջավայրում: Անթույլատրելի է լրտեսել ու հետևել նրան: Զրպարտությունն արգելված է բոլորին: Պետությունը պետք է պաշտպանի մարդուն ամեն հեզնական միջամտությունից:

Մեփական կացարանը հանդիսանում է անձեռնամխելի բոլոր դեպքերի համար: Այնտեղ արգելված է մտնել առանց բնակվողների թույլտվության, այն չի կարող քանդվել կամ առգրավվել, իսկ բնակիչները չեն կարող տեղահանվել:

Հողված տասնիններորդ

Բոլոր մարդիկ, անկախ նրանից, թե ղեկավար են, թե ենթակա, պետք է օգտվեն հավասար իրավական իրավունքներից:

Բոլոր մարդիկ պետք է իրավունք ունենան խնդիր կայացնել դատական որոշումը նրանց հայցով:

Չեն կարող լինել պատիժներ, որոնք նախատեսված չեն շարիաթով:

Մեղադրյալը համարվում է անմեղ, մինչև բոլոր ապացույցները ներկայացվեն արդար դատարան, որում նրան տրամադրված են պաշտպանության բոլոր երաշխիքները:

Հողված քսաներորդ

Ոչ ոք չպետք է լինի ձերբակալված կամ սահմանափակվի իր ազատություններում, վտարված կամ պատժված առանց հարկին դատական որոշումի: Անձինք չպետք է ենթարկվեն ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշումների կամ այլ վերաբերմունքի, որը վնասում է նրանց անձնական արժանապատվությունը: Մարդը չի կարող լինել բժշկական փորձարկումների ենթարկված առանց նրա համաձայնության կամ նրա կյանքին ու առողջությանը վտանգ չսպառնալուց: Բացի դրանից, չի թույլատրվում, որ պետությունը բացառությունների օրենքներ ընդունի:

Հողված քսանմեկերորդ

Խստորեն արգելվում է պատանդ վերցնելը:

Հողված քսաներկուերորդ

Ամեն մարդ իրավունք ունի արտահայտել իր կարծիքները, եթե դա չի հակասում շարիաթի օրենքներին ու հիմունքներին:

Ամեն մարդ իրավունք ունի շատացնել բարիքը և արգելել, չարիքը շարիաթի օրենքներին ու հիմունքներին համապատասխան: Լրատվամիջոցներն ու տեղեկությունը հասարակության համար հանդիսանում են գոյատևման համար անհրաժեշտություն: Լրատվամիջոցները չպետք է օգտագործվեն մարգարեի (խ.Ա.ո.ն.) արժանապատվությունը ցածրացնելու համար, և չպետք է զբաղվեն որևէ ոչ ցանկալի ու կոռուպցիոն գործերով: Բացի դրանից, բոլոր հարցերը, որոնք հասարակությունում վեճ են առաջացնում, արգելված են:

Անթույլատրելի է առաջացնել ազգայնամոլական կամ գաղափարախոսական ստեղծություն, կամ որևէ գործ, որն առաջ է բերում ռասայական խտրականություն:

Հոդված քսաներեքերորդ

Իշխանությունը հիմնավորված է վստահության վրա, ընդ որում դրա չարաշահումը կամ մտածված խտրականությունը արգելված են, որպեսզի պաշտպանվեն մարդկանց իրավունքները:

Ամեն մարդ իրավունք ունի ուղղակի կամ անուղղակի կերպով դեկավարել երկրի հասարակական գործերը: Բացի դրանից, նա իրավունք ունի մուտք գործել հասարակական կազմակերպություններ, շարիաթի համաձայն:

Հոդված քսանչորսերորդ

Բոլոր իրավունքներն ու ազատությունները, որոնք մեջբերված են այս դեկլարացիայում, կանոնավորվում են շարիաթով:

Հոդված քսանհինգերորդ

Շարիաթի օրենքներն ու սկզբունքները հանդիսանում են դեկլարացիայի ցանկացած հոդվածի բացատրման աղբյուրներ:

Կահիրե, Մուհարրամ ամիս, 1411 թ.

05.08.1990

Վերոնշյալ իրավունքները ճանաչելը հանդիսանում է ճիշտ ճանապարհ իսլամական հասարակության համար, որը կարող է բնութագրվել հետևյալ կերպով.⁵

Հասարակությունը, որը կառուցված է արդարության հասկացության վրա ... ոչ ոք չի գերազանցում ոչ մեկին իր ռասայով, մաշկի գույնով կամ լեզվով: Մարդը պետք է պաշտպանված լինի ճնշվածությունից, ցածրացումից ու ստրկություն: Ալլահն ասում է.

«Մենք գնահատեցինք Ադամի որդիներին և թույլատրեցինք շարժվել երկրով և ջրով, բարիքներով օժտեցինք նրանց և մեծ առավելություն տվեցինք մյուս արարածների նկատմամբ»: (17:70)

Հասարակության հիմքը գտնվում է ընտանիքի ամուր համակարգում, որը ապահովում է կայունությունն ու աճը: Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով մարդիկ: Մենք ձեզ ստեղծեցինք տղամարդուց և կնոջից» (49:13)

Հասարակություն է այն տեղը՝ որտեղ ղեկավարն ու ենթակաները հավասար են շարիաթի դիմաց: Քանի որ շարիաթը դա հրաման է վերևից, հասարակությունում չի թույլատրվում խտրականություն:

Հասարակություն է այն տեղը՝ որտեղ իշխանությունն ու ուժը վստահված են ղեկավարին, որը ձգտում է հասնել որոշ նպատակների, շարիաթի սահմաններում:

Հասարակությունն է այն տեղը՝ որտեղ մարդը համարում է, որ Ալլահն իսկապես հանդիսանում է ամեն ինչի արարիչը և Նրա բոլոր արարածները օգտագործվում են Ալլահին պատկանող բոլոր էակների համար: Այն ամենն ինչ ունենք, դա Ալլահի ընծան ու գթությունն է, և չկա Նրանից ավելի առատաձեռն ու գթառատ: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Նա ձեզ ենթարկեց երկրինն ու երկնքին: Ճշմարիտ, այդ պատիվ և բարություն է Նրա կողմից ...»: (45:13)

⁵ Ամենը վերցված է Մարդու Իրավունքների Իսլամական Միջազգային Դեկլարացիայից:

Հասարակությունը, որում քաղաքականությունը կանոնավորում է հասարակական գործերը, հիմնավորված է խորհրդի հիմունքներին: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

« ... որոնք պատասխանում են իրենց Աստծուն, աղոթում են, խորհրդակցում են միմյանց հետ գործերի մասին ու ծախսում են Մեր ընծայածից»: (42:38)

Հասարակություն է, որը բոլորին ընձեռնում է հավասար հնարավորություններ, համաձայն նրանց պոտենցիալին ու ունակություններին: Այդպիսի անձինք պատասխանատու են լինելու իրենց ազգին սեփական գործերի համար, իսկ հետո Արարչի դիմաց՝ ապագա կյանքում: Ալլահի առաքյալն (խ.Ա.ո.ն.) ասել է.

«Մեզանից ամեն մեկը հովիվ է, և պատասխանատու է նրա խնամակալությունն ունեցողների համար: Առաջնորդը հովիվ է, և պատասխանատու է իր քաղաքացիների համար: Տղամարդն իր ընտանիքի հովիվն է, և պատասխանատու է ընտանիքի համար: Կինն իր ամուսնու տան հովիվն է և պատասխանատու է նրա հովանու տակ գտնվողների համար: Ծառան հանդիսանում է իր տիրոջ ունեցվածքի հովիվը, և պատասխանատու է այն ամենի համար, որ գտնվում են նրա խնամակալության ներքո: Ձեզանից յուրաքանչյուրը հովիվ է, և պատասխանատու է իր խնամակալության ներքո ամեն ինչի համար»: Բուխարի և Մուսլիմ

Հասարակություն է, որում ղեկավարներին ու ենթականերին լսում են հավասար իրավունքներով դատարանում և արդար դատավճիռ են ընդունում:

Հասարակությունը է, որտեղ ամեն մարդ արտացոլում է ազգային գիտակցությունը: Ամեն մարդ իրավունք ունի դատական գործ հարուցել ամեն օրինախախտի դեմ, որը հանցանք է գործել ողջ բնակչության նկատմամբ: Նա նաև կարող է ստանալ ուրիշների աջակցությունը այդ գործում: Հանցագործության բոլոր վկաները պարտավոր են օգնել նրան, այլ ոչ թե չեզոքանան գործի զննման ժամանակ:

Շարիաթում մարդու իրավունքների հատկանիշները հետևյալներն են.

Ա. Շարիաթի համաձայն, մարդու իրավունքները հանդիսանում են աստվածային: Դրանք կախված չեն կրթերից, շահերից ու անձնական ցանկություններից :

Բ. Մարդու իրավունքները համապատասխանում են իսլամական հավատին ու հիմունքներին: Դրանք ներկայացվում և պահպանվում են աստվածային դատաստանով: Այդպիսով, այդ իրավունքների ամեն ոտնահարում առաջի հերթին հանդիսանում են Ալլահի աստվածային կամքի ոտնահարում և հանգեցնում են պատիժների այս և հաջորդ կյանքերում:

Գ. Մարդու այդ իրավունքները հանդիսանում են ամեն ինչ ընդգրկող ու համապատասխանում են մարդու բնույթին: Դրանք համապատասխանեցված են մարդու բնական յուրահատկություններին և հաշվի են առնում նրա թուլությունները, ուժը, աղքատությունն ու հարստությունը, արժանիքներն ու ցածրեցումները:

Դ. Այդ իրավունքները վերաբերվում են բոլորին, համաձայն իսլամական իրավունքներին, անկախ մաշկի գույնից, ռասայից, կրոնից, լեզվից կամ սոցիալական դիրքից, այսինքն, մարդու այդ իրավունքները հանդիսանում են մշտական: Դրանք չեն ենթարկվում որոշ ժամանակաշրջանի կամ տեղի, և ոչ մի պայմանների կամ իրավիճակների: Ոչ առանձին անձինք, ոչ հասարակությունը չեն կարող փոխել մարդու այդ իրավունքները:

Ե. Այդ իրավունքները հանդիսանում են բավարար, որպեսզի ստեղծեն հասարակություն, որը տրամադրում է իր քաղաքացիներին արժանի և արժանապատիվ կյանք: Այդ իրավունքները հանդիսանում են Ալլահի ողորմությունը՝ բոլոր երկրների աստծու, և նախատեսված են ողջ մարդկության համար: Մարդու իրավունքները նաև ծառայում են քաղաքական, սոցիալական, կամային ու տնտեսական արդարությունը մարդկային հասարակության մեջ պահպանելուն:

Զ. Այնուամենայնիվ, մարդու իրավունքները սահմանափակ են և չեն հանդիսանում բացարձակ: Այդ իրավունքները համապատասխանում են շարիաթի հիմնական օրենքներին ու հիմունքներին: Դրանք չեն վնասում հասարակության շահերին ու բարեկեցությանը: Օրինակ՝ մտքի ու խոսքի ազատությունը երաշխավորված է բոլորին: Բոլոր մարդիկ անկասկած իրավունք ունեն ասել ճշմարտությունը: Բոլորն իրավունք ունեն տալ

խելամիտ խորհուրդներ մյուսներին, քանի այդ խորհուրդները շահավետ են հասարակությանը: Խորհուրդները կարող են տրվել աշխարհիկ կամ կրոնական թեմաների վերաբերյալ: Սակայն, գոյություն ունեն որոշ սահմաններ, այլապես դա կբերի քառասյին իրավիճակ հասարակությունում: Այստեղ մեջբերված են այս սահմանափակումներից մի քանիսը.

□ Օբյեկտիվ երկխոսության ազատությունը պետք է հիմնավորված լինի իմաստության և բարի խորհուրդների վրա: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Կոչ արա Աստծուդ ճանապարհին իմաստությամբ ու բարի կամքով, և վիճի նրանց հետ միայն նրանով՝ ինչն ավելի լավ է: Ճշմարիտ, քո Աստվածն ավելի լավ գիտի, թե ով է շեղվել Իր ճանապարհից, և Նա ավելի լավ գիտի, թե ով է գնում հարթ ճանապարհով»: (16:125)

□ Անհրաժեշտ է ամեն գնով հետևել Իսլամական հավատի հիմնական հիմունքները, ինչպիսիք են Ալլահի գոյություն ունենալը, Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ո.ն.) և բոլոր մնացած մարգարեների ու առաքյալների խոսքերի ճշմարտություն լինելը:

□ Համապատասխան կանոններին ամեն կերպով չհետևելը վիրավորական է ուրիշների համար ... անկախ նրանից, թե հանդիսանում է հոգևորական, թե աշխարհիկ հանցանք, օրինակ՝ մարդկանց մասին վատ խոսելը, վիրավորելն ու նրանց գաղտնիքները բացահայտելը: Նման անօրինական գործերը տարածելու են չարիք ու վնաս մարդկանց մեջ իսլամական հասարակությունում կամ այլ հասարակություններում:

Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ճշմարիտ, նրանց, ովքեր սիրում են, որ հավատացյալների մասին տհաճություններ տարածվեն, տանջալի տառապանքներ են սպասվում այս և վերջին կյանքում: Ալլահը գիտի, իսկ դուք չգիտեք»: (24:19)

Իսլամում մարդկանց իրավունքների մասին սխալ պատկերացումները

Ավելի ներքևում բերված են Իսլամի մասին սխալ պատկերացումների օրինակներ, որոնք հիմնականում վերաբերվում են մարդու իրավունքներին: Հարկ է նշել, որ այդ նշումների մեծ մասը կարող էր ուղղված լինել այլ կրոնների քննադատմանը, ինչպիսիք են Քրիստոնեությունն ու Հուդայականությունը, քանի որ այդ կրոններն ունեն ավանդույթներ ու նորմաներ, որոնք չեն համապատասխանում մարդու ժամանակակից ապրելակերպին: Մեր բացատրությունները կապված են միայն Իսլամական սկզբունքներին, սկսած դրա սկզբից և զուրկ են ամեն անարդարությունից և կեղծիքից, որոնք գալիս են մյուս կրոնների անունից, որոնք մեծ դեր են խաղացել անվան աղտոտմանը: Իսլամում երբեք գոյություն չի ունեցել գիտության և կրոնի միջև որևէ թյուրիմացություն, ինչն արտացոլվեց ազգի դանդաղ, բայց կայուն զարգացմանը Արարչի, Նրա առաքյալների սահմաններում, որոնք հայտնեցին մեզ Օրենքը:

□ **Առաջին սխալը**

Որոշ մարդիկ պնդում են, որ իսլամական օրենքը սահմանափակում է մարդու ազատությունը և հակասում է ժամանակակից աշխարհի և մարդու իրավունքների մարդու պատկերացումներին:

Պատասխան շարիաթի մասին սխալ պատկերացմանը

Այս խաբուսիկ և լայնորեն տարածված կարծիքը քննարկված էր մեր կողմից նախաբանում: Այստեղ մենք կնշենք, որ մուսուլմանները հավատում են այնինչին, որ իսլամական օրենքը հանդիսանում է լիակատար ողջ կյանքի համար և ունիվերսալ է բոլոր վայրերի և ժամանակների համար: Իրական ազատությունը հանդիսանում է սեփական էգոիստական ցանկություններից կամ դեկավարող օլիգարխիայից ու իերարխիայից հրաժարվելը: Ազատությունից զրկված լինելու վատագույն ցուցաբերումը դա այլ մարդկանց երկրպագելն է: Երկրպագել կարելի է միայն Ալլահին: Իսլամը դեմ է նրանց անբարոյականությանը, ովքեր կարծում են, թե կարող էր անել այն ինչ ցանկանում են: Իսլամը դա միայն մարդու և Արարչի միջև հոգևոր կապի կրոն չէ, այլ նաև կրոն է, որը պարունակում է իր մեջ Ալլահի պատվիրանները կյանքի բոլոր դեպքերի համար: Իսլամը կանոնավորում է մարդու և արարչի, մարդու և հասարակության և ազգերի միջև

հարաբերությունները: Ի տարբերություն Հուդայականությունից, Իսլամը հանդիսանում է ունիվերսալ կրոն և չի սահմանափակվում միայն մի մարդկային ռասայով: Չնայած, որ Քրիստոնեությունը հանդիսանում է ունիվերսալ կրոն, այն շեղվել է իր ճանապարհից, որի մասին ասում էր Հիսուսը:

«Ես ուղարկված եմ Իսրայելի տան մոլորված գառներին»: Մաթեոս

Հիսուսն ասաց իր 12 աշակերտներին, որոնք ընտրված էին նշել Հրեական տասներկու ցեղերը.

«Այդ 12 աշակերտներին հրամայեց չգնալ հեթանոսների ճանապարհով, չգնալ սամարացիների քաղաքը և խորհուրդ տվեց գնալ Իսրայելի տան մոլորված գառների մոտ:» Մաթեոս

Իսլամի Մարգարեն ուղարկվել է որպես գութ մարդկությանը : Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Մենք ուղարկել ենք քեզ ինչպես գութ ամբողջ աշխարհի արարածներին :» 21:107

Իսլամական շարիաթն ունի երկու ասպեկտներ: Առաջինն իր մեջ ընդգրկում է հավատ, համոզմունք, երկրպագության տարբեր ձևեր ու օրենքներ, որոնք հանդիսանում են մշտական, առկա չի փոփոխությունների, անկախ դրա տեղից ու ժամանակից: Օրինակ՝ աղոթքը Իսլամում մի ծիսակատարություն է, որն ունի ստանդարտ հատկանիշներ, Ղուրանի ընդունում և տարբեր երկրներում կատարվող աղոթքների նմանություններ, ինչպիսիք են Նիգերիայում, Արաբիայում կամ Ինդոնեզիայում:

Նույնպես կարելի է ասել Չաքյաթի մասին, որը գործում է աշխարհի տարբեր երկրներում: Հասարակության համար օրենքները միատեսակ են, և ոչ ոք իրավունք չունի չարաշահել դրանք: Այդ օրենքները հանդիսանում են մշտական շինության հիմքերը, մարդկանց միջև հավասարության հիմքերը, քանի որ նրանք իրենց բնույթով նույնատիպ են ամենուրեք:

Իսլամական շարիաթի երկրորդ ասպեկտը օրենքներն են, մանավանդ նրանք, որոնք կանոնավորում են մարդկանց, երկրների և ազգերի միջև հարաբերությունները, որոնք համապատասխանեցված են անդադար փոխվող հասարակության փոխվող կարիքներին: Նման նորմերն ու

կանոնները կարող են փոխվել հասարակության ընդհանուր պահանջարկին համապատասխան: Խորհրդակցության հիմունքը հանդիսանում է նման գործընթացներից մեկը: Այդ հիմունքը մեջբերվում է Ղուրանում ընդհանուր տեսքով, առանց մանրամասն քննարկումների: Ղուրանում չկա հիմնական տեղեկություն, որը կբացատրեր, թե ինչպես կատարել և ապահովել շուրայի հիմունքները, սակայն Սուննան տալիս է որոշ խորհուրդներ: Իսլամի այդ յուրահատկությունը թույլ է տալիս շուրայի հիմունքին բավարարել մարդկանց կամ հասարակության պահանջները, որոնք կարող են գործադրել շուրան իրար նկատմամբ աննշան փոփոխություններով՝ ժամանակի համաձայն: Այդ դյուրաշարժությունն արտացոլում է Իսլամի իրական լիակատարությունն ու ունիվերսալ բնույթը:

□ *Երկրորդ սխալը*

Այն մարդիկ, որոնք չգիտեն Իսլամի մասին տարրական ճշմարտություններ՝ սուտ գիտնականները, Իսլամի թշնամիները պնդում են, որ Իսլամը չի հարգում ոչ մուսուլմանների օրինական իրավունքները իսլամական երկրներում:

Ոչ մուսուլմանների իրավունքների մասին անարդար պատկերացման պատասխանը

Իսլամական շարիաթը նախատեսում է պարտավորություններ և իրավունքներ իսլամական հասարակությունում ապրող ոչ մուսուլմանների համար: Դա այդ մոլորության համար կարող է լինել համոզիչ հերքում: Իսլամական գրքերի ընդհանուր իրավունքներն ուսումնասիրելով, մենք գտնում ենք հետևյալը. «Ոչ մուսուլմաններն ունեն այնպիսի իրավունքներ, որոնք ունեն նաև մուսուլմանները: Նրանք նույնպես պարտավոր են անել այն՝ ինչ պարտավոր են մուսուլմանները»: Դա ընդհանուր կանոն է, և դրան են հիմնվում արդար և հավասար օրենքները, որոնք ոչ մուսուլմաններին տալիս են անվտանգության, սեփականության ու կրոնական իրավունքներ և այլն:

Իսլամը թույլատրում է կրոնական զրույցներ ոչ մուսուլմանների հետ, կոչելով մուսուլմաններին դեպի դրան: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Եթե Գրության մարդկանց հետ վիճում եք, ապա արեք դա լավագույն կերպով: Դա չի վերաբերվում նրանցից որոշներին, որոնք անում են դա անարդարությամբ: ասացեք. «Մենք հավատում ենք այնինչին, որը գրված է ձեզ: Ձեր Աստվածն ու մեր Աստվածը մի Աստված է, և մենք երկրպագում ենք միայն նրան»»: (29:46)

Ալլահը ուղղում է դեպի այլ կրոններ, ասելով.

Ասա. «Դուք տեսե՞լ եք նրանց, որոնց կոչ եք անում, բացի Ալլահից: Ցույց կտա՞ք ինձ երկրի այն մասը, որ նրանք ստեղծել են: Թե՞ նրանք երկնքի համատերերն են: Բերեք ինձ Գրություն, որը նախորդում է դրան, կամ գոնե գիտելիքի որևէ հետք, եթե դուք ճշմարիտ եք»: (46:4)

Իսլամն արգելում է որոշիչ միջոցառումներ կիրառել, որ մարդկանց այլ կրոններից բերեն դեպի Իսլամը: Ալլահն ասում է.

«Եթե քո Աստվածը ցանկանար, ապա երկրի վրա բոլորը կհավատային: Մի՞ թե դու մարդկանց կստիպելիս հավատացյալ դառնալ»: (10:99)

Ղուրանում, Մուննայում, այնուհետև և շարիաթում նշվում է, որ հասարակության անդամների համար կա կրոնական ազատություն: Մուսուլմանական պատմությունն ունի շատ օրինակներ, երբ մուսուլմանները լավ էին վերաբերվում ոչ մուսուլմանների հետ, իսկ նրանց հասարակություններում զգվանք կա մուսուլմանների, և նույնիսկ սեփական ժողովրդի նկատմամբ:

Մուսուլմանները պետք է արդար վերաբերվեն բոլոր այլ մարդկանց հետ, որոնք չեն վնասում նրանց:

Ալլահն ասում է.

«Ալլահը չի արգելում ձեզ լինել բարի և արդար նրանց հետ՝ ովքեր չեն պատերազմում ձեր դեմ կրոնի պատճառով և ձեզ չեն արքայություն ձեր օջախներից: Քանի որ, Ալլահը սիրում է արդարներին»: (60:8)

Ովքեր պատերազմում են Իսլամի դեմ, թշնամական մտադրություններ ունեն և արքայություն են մուսուլմաններից, ունեն տարբեր վերաբերմունք ըստ Իսլամի :

Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ալլահն արգելում է ձեզ ընկերանալ միայն նրանց հետ, ովքեր կրոնի պատճառով կովում են ձեր դեմ, արքայություն էին ձեզ ձեր կացարաններից և խթանում էին դա: Իսկ նմաններին ընկերակցողներն ու օգնական ընդունողները հանդիսանում են անօրեններ»: (60:9)

Մուսուլմանների և ոչ մուսուլմանների համագործակցությունը հիմնավորված է հասարակ և բարի հարաբերությունների վրա: Գործնական հարաբերությունները թույլատրվում են և ոչ մուսուլմանների հետ: Մուսուլմանը կարող է ուտել հրեաների և քրիստոնեաների սննդից: Տղամարդ մուսուլմանը կարող է ամուսնանալ հրեա կամ քրիստոնյա կնոջ հետ, ինչպես կբացատրվի ստորև: Մենք պետք է հիշենք, որ Իսլամը հատուկ ուշադրություն և նշանակություն է տալիս ընտանիքին:

Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

Այսօր ձեզ թույլատրված է օգտակար սնունդ: Գրության մարդկանց սնունդը նույնպես թույլատրված է ձեզ, իսկ ձեր սնունդը՝ նրանց, նաև թույլատրված է հրեա և քրիստոնյա կնոջ ողջամիտությունը հավատացյալների շարքերից և այն կնոջ ողջամտությունը, որը նրանց շարքերից է, ում մեզանից շուտ է եկել Գրությունը, եթե դուք վճարեք նրանց պարզը (օժիտ), ցանկանալով պահպանել ողջամտությունը, չշնանալով և նրանց որպես ընկերուհի չընդունելով: Անիմաստ են նրա գործերը, ով հեռացել է հավատից, իսկ կյանքի վերջին օրը կլինի վնաս կրածների շարքերում»: (5:5)

□ Երրորդ սխալը

Որոշները պնդում են, որ Իսլամական պատիժները բարբարոսական և դաժան են, նաև խախտում են մարդկանց իրավունքները:

Պատիժների մասին սխալ պատկերացումների պատասխանը

Բոլոր հասարակություններն ունեն ծանր հանցագործությունների համար պատիժների համակարգ: Ժամանակակից համակարգն օգտագործում է բանտախցիկային մեկուսացման երկար ժամանակը, սակայն շատ մասնագետներ նշում են, որ բանտարկումը անարդյունավետ պատժամիջոց է՝ հանցագործի մոտ ավելի հաճախ առաջանում է կորստի զգացողությունը, անպետքությունը և չարության զգացողությունը այդ

համակարգի նկատմամբ: Բացի դրանից, գոհերը հաճախ չեն հավատում, որ արդարությունը հաղթանակեց: Գոյություն ունեն շատ վեճեր համապատասխան պայմանների և դատավճիռ կայացնելու մասին: Չենք ասում բանտերի հսկայական համակարգների ու դրանց հետ կապված ամեն ինչի ծախսերի մասին:

Սկզբի համար պետք է նշենք, որ Իսլամում քրեական պատիժների համակարգը հանդիսանում է իսլամական հասարակության յուրօրինակ և անհերքելի մասը, որը ստեղծում է հավասար հնարավորություններ և ապահովում է քաղաքացիների բարեկեցությունը, թույլ չտալով հանցագործությունների չնչին կիրառումները:

Հանցանքները Իսլամում բաժանվում են երկու մասի՝

1) Հանցագործություններ, որոնք համար պատիժ է նշանակված, որը համապատասխանում է շարիաթին: Այդ հանցագործությունները ներառում են իրենց մեջ դավաճանություն և սրբապղծություն, սպանություն, հարձակում, շնություն և սանձարձակություն, գողություն, ակոհոլի և այլ ուղեղը մթազնոդ իրերի օգտագործում, սուտ մեղադրանք, մարդկանց հանդեպ ագրեսիա և այլն:

2) Հանցագործություններ, որոնք չունեն նշանակված պատիժ շարիաթում: Իրավական կանոններով նշանակվում են պատիժներ, որոնք համապատասխանում են մուսուլմանների և մուսուլմանական հասարակության շահերին: Պատժի այդ տեսակը հայտնի է որպես «Տազիր»:

Հանցագործություններ, որոնց համար շարիաթով նշանակված է պատիժ, բաժանվում են երկու մասերի:

Առաջին մասին են պատկանում Ալլահի հրամանները չկատարելը և շարիաթով նշանակված արգելումները խախտելը: Այդ հանցագործությունները ներառում են ակոհոլի չարաշահումը, գողությունը և շնությունը: Նման հանցագործությունների պատիժը չի կարող մեղմացվել, եթե կան ապացույցներ:

Խուղուղի (դրամական կամ մարմնային պատիժներ) կիրառման կանոնները, շարիաթի համաձայն, հանդիսանում են արդարադատության հիմքը: Օրինակ՝ այդ պատիժները կիրառվում են միայն այն հանցանքների համար, որոնք մեծ վնաս են հասցրել մարդու հինգ

հիմնական պահանջներին (կրոն, կյանք, միտք, պատիվ և ընտանիք, ունեցվածք): Դրանք կարող են ընդունվել միայն հստակ ապացույցների առկայության դեպքում: Պատիժները կարող են հերքվել կասկածների և փաստերի անբավարարության դեպքերում:

«Անհրաժեշտ է նշել Խուդուդը որպես պատիժ, երբ կան կասկածներ և մեղմացնող հանգամանքներ»: Աբդուլլահ Իբն Մասուդ, Դթահահաբի

Այդ խիստ պատժամիջոցների կիրառման նպատակն է հասարակությանը դաս տալը: Դրանք ծառայում են, որպես որակով և ստուգված համակարգներ, և ապահովում են խաղաղությունն ու անվտանգությունը: Օրինակ՝ եթե որևէ մեկը գիտի, որ կարող է պատժվել որոշ գործերի համար, ապա կանի՞ դա:

Աշխարհիկ պատիժներին լրացնում են ժամանակավոր պատիժները՝ հանցագործները պետք է վախենան նաև Ալլահը հավիտենական պատժից: Իսլամական հասարակությունում բոլոր մարդիկ, որոնք խախտում են օրենքները և իսլամական կանոնները, ենթարկվելու են խիստ պատժի: Ամեն մարդկային հասարակությունում կան որոշ անձինք, որոնք երբեք կարգի չեն գալիս, եթե նրանց վրա չեն կիրառվում մարմնական պատիժները: Մենք նկատել ենք, որ Իսլամն ամեն հանցանքի համար նշանակում է համապատասխան պատիժ, քանի որ իմաստուն Ալլահն ամեն ինչ գիտի մարդու հոգու և Իր բոլոր արարածների մասին:

«Խիրաբա» հասկացողությունը ներառում է իր մեջ թալան, սպանություն թալանի ժամանակ, կացարանի կամ աշխատավայրի շենք անօրինական զինված մուտք և խաղաղ բնակիչներին զենքով սարսափեցնել: Դա տառացիորեն նշանակում է հասարակությունում պատերազմական գործողություններ անել:

Նման հանցանքի համար նախատեսված է այն պատիժը, որը նշված է Ղուրանի հետևյալ խոսքերում.

«Ճշմարիտ, Ալլահի և Նրա առաքյալի դեմ մարտնչողները ձգտում են երկրում տարածել անարդարություն, որի համար նրանք պետք է սպանվեն կամ խաչվեն, կամ պետք է խաչվեն նրանց ձեռքերն ու ոտքերը, կամ պետք է վտարվեն երկրից: Դա նրանց համար խայտառակություն կլինի այս կյանքում, իսկ Վերջին կյանքում նրանց համար մեծ

**տառապանքներ են սպասում: Բացառություն են հանդիսանում մեղանշող
ու վերադարձողները մինչ նրանց վրա ձեր իշխանությունը լինելը:
Իմացե՛ք, Ալլահը ներողամիտ ու զթասիրտ է»: (5:33-34)**

Այդ պատիժը կիրառվում է տարբեր կերպով՝ կախված հանցագործության
հաճախականությունից ու բնույթից: Իշխանությունը լիազոր է կիրառել
պատիժը հանցագործությանը համապատասխան: Եթե գողը սպանում է և
խլում է գումար, պատիժը կարող է լինել մահը և խաչելը: Եթե նա խլում է
փողը և սպանում է, սակայն չի սպանում, ապա պատիժը կարող է լինել
ձեռքը կամ ոտքը կտրելը: Եթե նա սպանում է զոհին, սակայն չի վերցնում
ոչինչ, ապա նա կարող է մեղադրվել սպանության մեջ: Եթե նա
վախեցնում է խաղաղ բնակիչներին, սակայն չի սպանում, ապա կարող է
վտարվել, զրկվել ազատությունից որոշ գիտնականների համաձայն:

ՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ. Գոյություն ունի հանցագործությունների դաս, որի
համար պատիժ է սահմանվում Կասիսը (վրիժառություն):
Իրավականորեն մտածված սպանության համար համապատասխան և
արդար լուծում է նրան կյանքից զրկելը:

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

**«Ով հավատացյալներ, ձեզ վրիժառություն է հրահանգված սպանվածների
համար՝ ազատը՝ ազատի համար, ստրուկը՝ ստրուկի, կինը՝ կնոջ»: (2:178)**

Եթե զոհի ընտանիքը որոշի ներել մեղավորին, ապա մահապատիժը չի
լինի: Եթե նրանք ընդունում են գումարը, ապա պատիժը չի լինի:

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

**«Եթե մեղավորը ներվում է իր եղբոր կողմից, ապա պետք է արդար
վարվել և վճարել ինչպես հարկն է»: (2:178)**

Թալանն ու գողությունը. Ալլահը որպես պատիժ գողության համար
սահմանել է ձեռքը կտրելը: Դա հիմնավորված է Ղուրանի հետևյալ
այսբիս.

**«Գողին ու թալանչուն կտրեք ձեռքերը որպես պատասխան նրա, որ նա
արել է: Այդպիսին է պատիժը Ալլահի, քանի որ Ալլահը Ամենազոր է,
Իմաստուն»: (5:38)**

Ձեռքը կտրելով պատժելը կիրառվում է հատուկ պայմաններում ու հանգամանքներում:

Առաջին հերթին, գողունը պետք է համապատասխանի որոշ արժեքի:

Երկրորդ հերթին, գողունը պետք է լավ պահպանվի:

Երրորդ հերթին, եթե գողության մեղադրանքը հիմնավորված է միայն կասկածների վրա, կամ դրա պատճառն է հանդիսանում սովը կամ ծայրահեղ աղքատությունը, ապա գողի ձեռքի չի կտրվի:

Գողությունը հանդիսանում է շատ լուրջ հանցագործություն, որը առանց պատիժ թողնելու դեպքում կարող է դառնալ տարածված երևույթ, սպառնալ հասարակության սոցիալական և տնտեսական կյանքին: Գողը կարող է հանդիպել դիմադրության, որը կարող է հղել նրան այլ հանցագործությունների՝ սպանության, հարձակման: Եթե գողը հասկանում է, որ նրա ձեռքերը կտրվելու են գողության համար, նա անկասկած կգրկվի հանցագործություն անելու մտքից:

Շնորհուն ու պոռնկություն, Իսլամը հրահանգում է ծեծով պատժել նրանց, ովքեր ամուսնացած չեն եղել և անպատվություն են անում:

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

«Շնացած տղամարդուն և կնոջը մտրակահարեք հարյուր անգամ: Թող ձեզ գրթարտությունը չտիրի այդ ժամանակ հանուն Ալլահի կրոնի, եթե դուք հավատում եք Ալլահին և Դատաստանի Օրվանը: Իսկ նրանց պատժի վկա թող լինի հավատացյալների մի խումբ»: (24:2)

Ինչ վերաբերում է նախկինում ամուսնացած տղամարդկանց կամ կանանց, ովքեր շնացել են, ապա պատիժը քարկոծումով մահն է: Նշված տուգանքը կիրառվում և իրականացվում միայն հատուկ պայմաններում: Ամուսնացած տղամարդ կամ կին, կարող են քարկոծելով մահվան հետեյալ երկու դեպքում մեղանշման կամ չորս վկաների դեպքում. Անկեղծ ճանաչումը ենթադրում է, որ չկա հարկադրանք կամ ուժ հավաքելու ապացույցներ. մեղադրանքը չի բավարարվում մեղքի առաջին ընդունումից : Ճանաչումը ուժի մեջ է մտնում միայն այն դեպքում, եթե մեղադրանքը կրկնվում է չորս անգամ, կամ չորս տարբեր հանդիպումների և դատական նիստերին. Դատավորը կարող է ասել. «Դա կարող է լինել, որ դուք պարզապես համբուրեց, գրկեց եւ դիպավ առանց

սեռական գործողության »: Այն չի տալիս հիմքեր վերջնական որոշման . Այս պրակտիկան հիմնված է Մարգարեի (Խ.Ա.Ն.Ն.) Սուննային, որը վերաբերում է: այն դեպքերին , երբ նրանք շնացել են և այդ վկայում է հղիությունը :

Երկրորդ իրավիճակը պահանջում է չորս ազնիվ վկաների: Այդ չորս արդար վկաները պետք է լինեն ճշմարիտ իրենց հայտարարություններում ու վարքագծում: Չորս վկաները պետք է հաստատեն իրենց դիտարկումներն և փաստեր ներկայացնեն, որ նրանք տեսնում են մարդու առնանդամի ներթափանցումը կնոջ մեջ: Այս իրավիճակը հազվադեպ է և հնարավոր է միայն այն ժամանակ, երբ երկու կողմերն էլ հրապարակորեն կատարում են այս ապօրինի արարքը, ցույց տալով իրենց արհամարհականությունը հասարակության, օրենքի, պատվի և արժանապատվության նկատմամբ:

Շնությունն ու պոռնկությունը (գուտ իսլամական տեսանկյունից) չեն համարվում, ինչպես աշխարհիկ իրավունքի մի իրավասությունն անձնական եւ մասնավոր հարցում: Մա համարվում է հասարակության իրավունքների ոտնահարում (հատկապես ընտանիքի պատիվը և կանանց), քանի որ այդ գործողությունները հանգեցնում են բացասական հետևանքների: Այն ցածրացնում է հասարակական արժեքներն ու սկզբունքները, որպես ամբողջություն: Մա հանգեցնում է սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների տարածման: Մա հանգեցնում է հղիության արհեստական ընդհատմանը: Մա հանգեցնում է ապօրինի երեխաների, ովքեր չեն ստանում պատշաճ խնամք իրենց ծնողներից: Արդյունքում, երեխան կարող է կապված լինի մեկ այլ անձի, ոչ թե իրական հորը: Երեխան կարող է զրկվել պատվից և արժանապատվությունից: Մա առաջացնում խնդիրներ ժառանգության համակարգում և երեխաները, որոնք չունեն ժառանգելու իրավունքը ժառանգում են և հակառակը: Բացի այդ, ազնիվ մարդը կարող է ամուսնանալ այդ մարդուն անգիտակցաբար, որի հետ չի կարող ամուսնանալ , ինչպես քույր, մորաքույրը և այլն: Այս հանցագործությունը իսկապես ծանր է, քանի որ հերքում է ծնողների խնամակալության երեխաներին, և դա կարող է հանգեցնել ֆիզիոլոգիական եւ սոցիալական հիվանդության և անկայունության: Երեխայի համար մայրն ու հայրը էական են խաղաղության մտքի, ապաստանի, անվտանգության աջակցության և երջանկության համար:

Զրպարտություն. Հասարակության ներկայությամբ ծեծ է սահմանված կեղծ մեղադրանքով պոռնկության կամ շնության համար:

Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Նրանց, ովքեր կմեղադրեն ողջամիտ կանանց և չեն բերի չորս վկաներ, մտրակեք ութսուն անգամ և երբեք մի ընդունեք նրանց վկայությունը, քանզի նրանք անազնիվ են»: (24:4)

Հաստատելու նպատակով կատարվում է այս տուգանքը, որը պաշտպանում է պատիվն ու հեղինակությունը անմեղ մարդկանց համար: Անպատժելի կեղծ մեղադրանքները տանում են դեպի ապօրինի գործողությունների, վրեժխնդիր լինելուն եւ նույնիսկ հարձակման կամ սպանության: Նման գործողությունների նկատմամբ իսլամական շարիաթը սահմանել է խիստ տույժեր իրավախախտ նկատմամբ, եթե այդ գործողությունները կարող են հաստատվել վկաների կողմից: Պատիժը դառնում է կանխարգելող միջոց, որը ուղղված է արմատախիլ անելու այդ չարիքը հասարակությունից: Իսլամը պահանջում է, որ վկայությունը հիմնավորված լինի և կեղծ մեղադրանքները չեն ընդունվում, եթե վկաները հաստատում են, որ մարդը ստում է: Եթե զրպարտիչը լիովին ապաշխարում է իրենց արարքների համար Ալլահին և բարելավում է իր վարքագիծը, ապա գործը կարող է վերանայվել:

Ուղեղը մթագնող նյութեր: Մի մարդ կարող է ունենալ առողջ սնունդ եւ խմել Ալլահի կողմից սահմանված չափով: Բոլոր տեսակի թմրանյութերը արգելված են, քանի որ դա ոչ միայն վնաս է մարդու մարմնին, մտքին և ընտանիքին, այլ նաև վնաս է ողջ հասարակությանը: Թմրանյութերը կոչվում են «բոլոր չարիքների ծնող», քանի որ նրանք կարող են բերել այլ մեղքերի: Իսլամն իրականացնում է հասարակական ծեծի պատիժը նրանց համար, ովքեր օգտագործում և վաճառում են դրանք: Այս օրենքն օգտագործվում է վնասակար նյութերի օգտագործումը վերացնելու և սեփականության պաշտպանությանը, մտավոր եւ ֆիզիկական առողջությունը պահպանելու համար: Ալկոհոլը եւ թմրամիջոցները հանգեցնում է այլ հանցագործությունների, ինչպիսիք են սպանությունը, բռնությունը, պոռնկությունը, շնությունը, բռնաբարությունը եւ արյունապղծությունը: Ալկոհոլիկները կամ թմրամոլները դառնում են անիմաստ հասարակության անդամ, ովքեր չեն կարողանում կատարել արդյունավետ գործունեություն: Կախվածություն ունեցողը կարող է

կատարել որևէ անբարո արարք, ստանալ թմրանյութեր են գողության կամ այլ հանցագործության միջոցով: Այն լուրջ վտանգ է առողջության և համաճարակի . Շատ գումարներ, ռեսուրսներ եւ ժամանակ ծախսել իրենց գործերի համար, որը լուրջ վնաս է հասցնում ընտանիքի եւ հասարակության, որպես ամբողջություն. Քանի որ ակոհողը կամ կախվածությունը կարող է դառնալ վտանգավոր և նման իրավիճակ Իսլամը չի ընդունում .

Բոլոր վերը նշված պատժի միջոցները նպատակ ունեն պաշտպանել մարդու իրավունքներն ու արժանապատվությունը: Օրինապահ քաղաքացիներն են դրանք արտացոլում բացարձակ աստվածային իմաստության և արդարության: Ընդհանուր լուծումն այն է, որ պատիժը պետք է լինի համաչափ, ինչպես նաև հաշվի առնվի մեղքի չափը և տեսակը:

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Չարիքի պատիժը հանդիսանում է համաչափ չարիքը»: (42:40)

Նաև ասել է.

«Եթե դուք պատժեք նրանց, ապա պատժեք այնպես, ինչպես նրանք էին պատժում ձեզ: Սակայն եթե դուք համբերություն ցուցաբերեք, ապա այդպես լավ կլինի համբերատարների համար»: (16:126)

Արդար պատիժ է հանցագործության հավասարագոր չափելը, բայց կա ողորմություն, որը թույլ է տալիս ֆինանսական միջոցների փոխհատուցում կամ ներում, քանի որ նման գործողությունները կարող են նաև մտահոգիչ լինել հասարակության համար:

Ալլահն ասում է.

«Մենք նրանց այնտեղ հրահանգել ենք. հոգի հոգու դիմաց, աչք՝ աչքի, քիթ՝ քիթի, ականջ՝ ականջի, ատամը ատամի, իսկ վերքի համար՝ նույնը: Սակայն եթե որևէ մեկը կգոհաբերի դա, ապա դա նրա համար թողություն կլինի: Իսկ Ալլահի Ուղարկածի համաձայն որոշում չընդունողները հանդիսանում են օրինախախտներ»: (5:45)

Ներումը խորհուրդ է տրվում, ինչպես ասել է Ալլահը.

«Թող նրանք ներեն ու համբերատար լինեն: Մի՞ թե դուք չեք ցանկանում, որ Ալլահը ների ձեզ: Ալլահը ներողամիտ ու գթասիրտ է»: (24:22)

Եվ Ալլահը ներում է մարդկանց մեծամասնությանը: Ալլահն ասում է.

«Սակայն, եթե որևէ մեկը ների ու վերականգնի խաղաղությունը, ապա նրա պարգևը Ալլահից է լինելու:» (42:40)

Իսլամը չի ձգտում վրեժ լուծել մեղավորներից, այն միայն սահմանում է խիստ տույժեր բռնության եւ դաժանությամբ կանխելու համար: Պատժի նպատակն է պաշտպանել մարդու իրավունքները եւ հարգանքը օրենքի և կարգի շնորհիվ կոշտ արդարադատության և օրինակելի հնազանդության հասնել: Ընդհանուր նպատակն է պահպանել խաղաղություն և անխռովություն, սովորեցնել բոլորին մտածել հանցանք կատարելուց առաջ: Եթե մարդասպանը գիտակցում է, որ նա կարող է սպանել մի մարդու ապա կսպանվի, եթե գող գիտակցում է, որ իր ձեռքը պիտի կտրեն գողանալու համար, ապա հասկանում է, որ սպասում է հասարակական պատժի, և դավաճանը գիտակցում է, որ նա կարող է քարկոծվել, զրպարտիչը գիտակցում է, որ նա նույնպես հրապարակավ ծեծի կենթարկվի: Նրանք մտածում են, արդյո՞ք պետք է կատարել հանցանքը: Վախը պատժի պահում, կանխում է հանցագործությունը, հետեաքար կյանքը հասարակության մեջ ավելի ապահով ու խաղաղ է ընթանում:

Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում.

«Վրեժը կփրկի ձեր կյանքը, ով մտքի տերեր: Գուցե դուք աստվածավախ լինեք»: (2:179)

Պատասխանը, որ հիմնադրվել է Իսլամի պատիժը աներևակայելի բռնի է, շատ պարզ է: Քանի որ բոլորը համաձայն են, որ հանցագործությունները, որոնք շատ վնասակար են հասարակության մեջ, միջոցներ պիտի ձեռնարկվեն դրանց դեմ այն մարդիկ, ովքեր կատարել են, պետք է պատժվեն որպեսզի նվազի հանցագործությունների աճը: Սա ենթադրում է համեմատություն իսլամական օրենքի և արհեստականորեն ստեղծված աշխարհիկ օրենքների տարբերությունները պատիժների միջև: Ինչպես տեսնում եք, Իսլամական պատիժը պարզ է, թեթե, բազմակողմանի, գործնական եւ տրամաբանական, քանի որ հնարավորություն է տալիս քրեական զգացողություն, որը կատարել է հանցագործը զոհի նկատմամբ: Ալլահը գիտի լավագույն կերպով, որ

արդար արդյունավետ տուգանքը հանցագործության կանխարգելիչն է: Տրամաբանությունն ու արդարությունը պահանջում են գիտելիքներ բոլոր գոհերի իրավունքների մասին: Նրանց իրավունքները չպետք է արժեզրկվեն հանցագործների կողմից: Եթե վարակված մարմինը չի կարող բուժվել, այն պետք է հանել, որպեսզի փրկվի ողջ օրգանիզմը:

Պետք է նշել, որ շատ հաճախ լրատվությունը վատ պատկեր է տալիս Իսլամի, մուսուլմանակն հասարակարգի և Շարիաթի մասին: Ըստ այդմ, կարելի է մտածել, որ իսլամական պատիժները իրագործվում են ամեն օր: Մակայն, իրականում այդպիսի օրինակները, որտեղ քարկոծվել կամ հրապարակայրեն պատժվել են, իսլամական պատմության մեջ շատ քիչ են: Օրինակ, քարկոծումը կատարվել է մեղսագործի պահանջով, որպեսզի արարքի պատասխանը կրվի այս կյանքում և հանդիպի Ալլահին անմեղ: Մյուս պատիժների օրինակները նույն են:

Չորրորդ սխալը

Շատերը պնդում են, որ Իսլամից հեռանալը շարիաթի համաձայն պատժի է ենթարկվում, որն էլ մարդու իրավունքների խախտում է: Մարդու իրավունքների ժամանակակից հավաքածուն երաշխավորում է բոլոր մարդկանց կրոնական ազատությունը: Այդ պատիժը նրանց կարծիքով հակասում է նրան, որ Ալլահն ասել է.

«Չկա ստիպողականություն կրոնի մեջ»: (2:256)

Պատասխան այդ թյուրիմացությանը.

Իսլամական շարիաթը պատիժ է սահմանել այն մարդու համար, որը Իսլամ ընդունելուց հետո հեռացել է իր համոզմունքներից և հերքել է իսլամական հավատն ու օրենքները:

Մարգարեն (խ.Ա.ռ.ն.) ասել է.

«Օրենքով, մուսուլմանի արյունը պետք է թափվի միայն երեք դեպքերում՝ պոռնկության, կյանքը կյանքի դիմաց, կրոնի հերքում և հասարակությունից հեռացում»: Բուխարի և Մուսլիմ

Նաև ասել է.

«Սպանել նրան, ով փոխում է իր իսլամական կրոնը»:Բուխարի

Մերժումը իսլամի, որպես կենսակերպ հետո դրա ընդունման ընկալվում է որպես չարամիտ քարոզչության ընդդեմ իսլամի եւ խայտառակություն որոշակի մահմեդական համայնքի, որտեղ նա ապրում է կրոնափոխ: Նման հրաժարումը նպաստում է ոչ միայն մարդկանց չընդունելով իսլամը որպես կենսակերպ, այլև նպաստում է հանցագործության եւ անարգանքի տարածման. Օրինակ, մերժումը իսլամի ցույց է տալիս, որ մարդիկ նրան միացան միայն փորձելու կրոնը, բայց .ոչ որպես ապրելակերպ: Այսպիսով, այս ձախողումը կունենա բացասական միտումը իսլամի, դրանով անարժան ապստամբում հարձակում մահմեդական համայնքի ներսում: Այսպիսով, պատիժը, ըստ Ալլահի, Ով գիտի ավելի լավ:

Ընդհանուր չհավատալը և մերժումը անվավեր է ըստ իսլամական շարիաթի, քանի որ նման մարդը չի մնա հավատարիմ հավատքին: Սա ավելի վտանգավոր է, քան, երբ մարդը երբեք չի եղել մուսուլման.

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում

«Ով հավատացյալներ, ապա մերժեք Հավատքը, հետո հավատացեք կրկին և կրկին մերժեք Հավատքը և աճեք անհավատության մեջ ,և Ալլահը չի ների նրանց , ոչ էլ կուղղորդի ուղղու»(4:137)

Մենք պետք է ընդունենք հետևյալ կետերը ուշադրության կենտրոնում: Սպանել կրոնափոխին իսլամից հուշում է, որ այդ անձը խախտել է գրավականները իսլամի ու բաց և հրապարակայնորեն դավաճանել է իսլամը: Այսպիսով, կրոնափոխը վտանգում բարոյական եւ հասարակական կարգի հիմքը. Այս դավաճանություն կարող է արագացնել հեղափոխությանը և հրահրել վտանգավոր ապստամբության իսլամական հասարակության մեջ: Այս տեսակի հանցագործության առավել վտանգավոր է ցանկացած հասարակությունում, եւ, հետեւաբար, կոչվում է «դավաճան». Դատապարտված կրոնափոխին հնարավորություն է տրվում երեք օր փոխել իրենց միտքը և վերադառնալ դեպի իսլամ: Որակավորված իսլամական գիտնականները պետք է նստեն նրա կողքին եւ բացատրեն նրան մեղքի լրջությունը , որով նա պարտավորվում է իր հոգին, ընտանիքը, հասարակությունը, և փորձում է ամրագրել սխալները: Կազատվեն պատժից, եթե վերադառնան իսլամի, և պետք է ազատ արձակվեն, Այդպիսի կրոնափոխի պատիժը իրականում ,

լուծում է մյուս անդամների համար , որպեսզի խոչընդոտի անհավատության պրոպագանդան հասարակությունում :Եթե նման մարդը չի հայտարարել կամ տարածել իր մտքերը , ապա Ալլահին է թողնվում պատիժը նրա համար, Ալլահը գիտի լավագույն կերպով, թե ովքեր են հավատում և ովքեր են մերժում հավատը, որ անկեղծ է, և ով է փարիսեցի: Իսլամական իշխանությունը հիմնված է արդարությանը բաց արտաքին հանգամանքների վրա, և անսասան Ալլահի կամքում:

Մյուս կողմից, այս որոշումը ցույց է տալիս, որ այդ ընդունումը կամ մերժումը իսլամի շատ լուրջ հարց է: Ցանկացած փորձ դարձի պահանջում է որոշակի քանակությամբ ժամանակ ուսուցման, հետազոտության գնահատման եւ ուսումնասիրության բոլոր ասպեկտների, իսլամի որպես կենսակերպ Նման կոպիտ պատիժը չի տալիս որևէ զիջումների հնարավորություն, ով ցանկանում է խաղալ, և նենգորեն դավաճանել իսլամը:

Իսլամը չի համարում մերժումը մեկ դավաճանություն հավատի, այլ վնաս ամբողջ համակարգին: Այս ձախողումը զավակ է ներքին հեղափոխության և հրահրում է ապստամբություն հասարակության մեջ: Իսլամը չի ընդունում այն, ինչ տանում է հանցագործության ու անհանգիստ իրավիճակի հասարակության համար:

Սույն օրենքն հավատափոխության իսլամի ավելի մեղմ է քան օրենքները բազմաթիվ ժամանակակից քաղաքական համակարգերում, որոնք սահմանված են ցանկացած գործողության տապալելիս գոյություն ունեցող ռեժիմի կամ կառավարության դեմ որպես անօրինական պատիժներ, ինչպիսիք արտաքսում, ազատազրկում և բռնագրավում: Նույնիսկ այդպիսի մարդկանց հարազատները ենթարկվում են քրեական հետապնդման և պատժի: Իսլամը միայն պատժում կրոնափոխին պարզապես եւ անմիջապես, ինչը շատ արդյունավետ է և կանխարգելիչ:

□ **Հինգերորդ սխալը**

Որոշները պնդում են, որ մուսուլման կնոջն արգելքը ամուսնանալ ոչ մուսուլմանի հետ, հանդիսանում է մարդու իրավունքների և անձնական ազատության խախտում, որը թույլատրվում է ժամանակակից հասարակական կյանքում: Ամեն մարդ կարող է ամուսնանալ ում հետ ցանկանում է: Կարևոր է նշել, որ մուսուլման տղամարդկանց նույնպես արգելված է ամուսնանալ բազմաստվածների հետ, ինչպիսիք են

ինդուիստներն ու բուդդայականները: Եվ ու՞ր է այստեղ մարդու իրավունքների ու անձնական ազատության ոտնահարումը: Պարզ է, որ վերոնշյալը հանդիսանում է սխալմունք և այդ արգելումները ոչ մի դեպքում չեն ոտնահարում մարդու իրավունքները Իսլամում, ինչպես դա կբացատրվի հետագայում, որը ապահովում է ներդաշնակությունը ընտանիքում:

Ոչ մուսուլմանների հետ ամուսնության սխալ պատկերացման պատասխանը⁶

Ըստ իսլամի, դա մի սահմանափակում է, որը պաշտպանում և պահպանում է ընտանեկան արժեքները և ընտանեկան միջուկը: Ամենաժամանակակից աշխարհիկ օրենքները թույլ են տալիս ցանկացած սեռական հարաբերություններ, չափահասների միջև փոխադարձ համաձայնությամբ, նույնիսկ միասեռամոլություն: Այս ամենը անընդունելի է Իսլամի համար, քանի որ սեռական հարաբերությունները միայն թույլատրվում են տղամարդու եւ կնոջ օրինական ու պատվավոր ամուսնությունից հետո: Իսլամը ձգտում է բոլոր միջոցներով պաշտպանել բարոյականությունը մարդկային ցեղի և պաշտպանել ընտանիքը փլուզումից ու ամուսնալուծությունից: Հնարավոր ամուսինը խորհուրդ է տրվում ուշադրություն դարձնել իր ներդաշնակության, հուսալիության իր ապագա կնոջը, իր հետ աշխատանքի անհատական երջանկության և հաջողության համար, ինչպես նաև ապագա սերունդների եւ ընտանիքների համար: Այն կարող է հանգեցնել հակամարտության, որ արգելված է ամուսնությունից հետո: Կրոնական պատկանելիությունը ամուսնությունը չկայանալու լուրջ պատճառ է:

Գոյություն ունեն արգելքների երեք դեպքեր.

1-ին դեպքն է: Մահմեդական տղամարդը արգելվում է ամուսնանալ բազմաստվածի, հեթանոսների կամ աթեիստի հետ, քանի որ Իսլամական հավատքը չի արդարացնում բազմաստվածությունը, կրոնամերժություն և կռապաշտությունը: Իսլամն արգելում է ամուսնությունը, որտեղ ամուսիններից մեկը, չի հարգում մյուսի շահերն ու ցանկությունները: Այս դեպքում կլինեն շարունակական վեճեր և շփոթություն: Նման

⁶ Վերցված Շարիաթի Մարդու Իրավունքները Իսլամական Շարիաթում գրքից : Բեյրութ , Դար ալ-Քիթաբ ալ Լիբնանի 1973

խնդրահարույց ամուսնությունները, ի վերջո ավարտվում են ամուսնալուծությամբ և հանգեցնում ընտանիքի փլուզման, որոնք բացասաբար են ազդում երեխաների վրա:

2-րդ դեպքն է: Մահմեդական տղամարդը թույլատրվում է ամուսնանալ քրիստոնյա կամ հրեա կնոջ հետ, քանի որ իսլամը ընդունում Մովսեսին ու Հիսուսին և Ալլահը նշում է դրանք Ղուրանում և պաշտպանում է նրանց ու Ալլահի բոլոր իրական մարգարեներին և սուրհանդակներին նսեմացումներից: Չնայած որոշ տարբերությունների որոշ սկզբունքների հավատքի եւ կրոնի, ամուսնությունը չի կարող ունենալ խնդրահարույց բնույթ, ինչպես նշվել է վերևում, և կարող են շարունակել բարգավաճել, եթե մյուս բոլոր գործոնները նպաստավոր են նրանց համար:

3-րդ դեպքն է: Իսլամն արգելում է ամուսնությունը ոչ մուսուլմանների հետ մահմեդական կանանց, քանի որ հրեաները, քրիստոնյաները և բազմաստվածները մերժել են Մուհամմեդի (խ.Ա.ո.ն.) ուղերձը: Բնական և պատմական պատճառներով, տղամարդիկ տիրել են կանանց: Ամուսինը, ով չի դավանում իսլամ, գուցե օգտվելով իրենց գորությամբ և իշխանությամբ չի թույլատրում իրականացնել իր կնոջ հավատքը և նրա սկզբունքները. Նա կարող է խոսել Մարգարեն (խաղաղություն լինի նրան) եւ իսլամի , և այս իրավիճակը կարող է հանգեցնել խնդիրների և ատելության: Բնականաբար, այս վեճը կհանգեցնի թույլ կնոջ գայթակղման հրաժարվելու հավատքից: Եթե նա պաշտպանում է իր հավատքը, այն կարող է հանգեցնել անարդար մեղադրանքների եւ ֆիզիկական բռնության. Որպես թույլ սեռի, նա կարող է այս սարսափելի իրավիճակը չարաշահել, որպեսզի պաշտպանի իրեն եւ իրենց երեխաներին: Իսլամն արգելում է նման ամուսնություն, ինչը անխուսափելիորեն հանգեցնում է բռնության, հակամարտության, ծանր սթրեսի կամ ամուսնալուծության նրանց համար, ովքեր մտահոգված են, որ դա նման է առաջին դեպքում: Այս երրորդ դեպքը , ընդհանուր առմամբ, վատագույնն է և հետևաբար արգելվում է:

□ **Վեցերորդ սխալը**

Որոշները համարում են, որ ստրկատիրական համակարգը Իսլամում հակասում է Իսլամական հավասարության և լիակատար անձնական ազատության համոզմունքներին: Դա հանդիսանում է մարդու իրավունքների ոտնահարում:

Ստրկատիրության մասին սխալ պատկերացման պատասխանը

Համակարգը ստրկության մուսուլմանների մեջ տարբեր է մյուս երկրներից, և շատ մարդիկ նմանեցնում են այն հույների, հռոմեացիների եւ եվրոպական գաղութարարներին: Իսլամը առաջինը ընդունեց ստրկության համակարգը, քանի որ դա եղել է ընդունելի և անհրաժեշտ մասը տնտեսական և սոցիալական պայմանների այդ օրերի համար: Համակարգը ստրկության ամբողջ աշխարհում բնական երևույթ է, շատ մարդիկ օգտագործել են այն որպես տնտեսության գոյության կարևոր հատված և որպես սուբյեկտիվություն: Ստրկությունը ընդունված և ճանաչված է նախորդ կրոններից:

Ինչպես ասված է աստվածաշնչում.

«10. Երբ մոտենում ես մի քաղաք է և պայքարում ես դրա դեմ, ապա հռչակում ես խաղաղություն. 11. Եթե համաձայնվում է խաղաղություն ձեզ հետ եւ բացում ձեզ դարպասները, բոլոր այն մարդկանց, որը գտնվում է այնտեղ պետք է լինի վտակների քեզ, և ծառայեն քեզ 12. Եթե նա չի տալիս խաղաղություն քեզ, Բայց պատերազմում է քո դեմ, ապա դու պաշարելիք այն:

13. Իսկ երբ Տերը, քո Աստուած մատնեց այն քո ձեռքերում է, դու դիր ամեն արական էակ սրի եզրին . 14. կանայք եւ երեխաները ու անասունները, եւ այն ամենը, որ կա քաղաքում, ձերն են և վերցրեք ավարը քո թշնամիների, որը տվել է ձեզ Տերը, քո Աստվածը. 15. Այնպես անել, բոլոր քաղաքներում, որոնք շատ հեռու են ձեզանից , որոնք այդ ազգերինը չեն . 16. Բայց քաղաքներում այդ ժողովուրդների, որ Տեր Աստված տվեց քեզ որպես ժառանգություն, թող ամեն կենդանի բան, որ շնչում է 17. Բայց պետք է բոլորովին ոչնչացնել նրանց (Երկօրինություն 20:10-17)»:

Իսկ հրեական օրենքի համաձայն տերը կարող է նույնիսկ ծեծել իր ստրուկին մինչև մահ, ինչպես հաստատում է նրանց պետության օրենքը.

«20. Եվ եթե մի մարդ վնասի իր ստրուկին կամ սպասուհուն, իր գավազանով, և նա մահանա նրա ձեռքից, ապա նա պետք է պատժվի. 21. Բայց եթե նրանք մի օր, կամ երկու, ողջ մնան, ապա նա չպետք է պատժվի, քանի որ դա նրա գումարն է (Ջեյմս Թագավորի Տարբերակ 21:20-21)»:

Ոչ մի տեղ չի ասվել, որ կան ցուցումներ, որ Աստվածաշնչում արգելվում է ստրկությունը և դա հանգեցրել է բազմաթիվ մարդկանց բողոքի: ԱՄՆ նախագահ Ջեֆֆերսոն Դեյվիսն ասել է.

«Ստրկությունը] ստեղծվել է հրամանագրով Ամենակարող Աստծո ... այն ճանաչվում է Աստվածաշնչում, երկու կտակարանում, սկսած Ծննդոց և հայտնության մեջ... այն գոյություն է ունեցել բոլոր ժամանակներում, տեղի է ժողովրդի բարձրագույն քաղաքակրթության եւ բարձրագույն հմտություն է արվեստի»:⁷

Հաշվի առնելով այս աշխարհը, շրջակա միջավայրը, իսլամական օրենքը վերացնում է ստրկությունը հասարակության մեջ: Չկա ուղիղ խորհուրդ կտրուկ դադարեցնել բոլոր գործողությունները կապված ստրկության, սակայն ստրկությունը աղբյուրները չեն սահմանափակվում, և նրանք աստիճանաբար նվազել են, իսկ կա ազատություն ստրուկների, որը խրախուսվում է: Բացի այդ էլ, կան խիստ կանոններ պայքարի ստրկության թույլտվություն ստրուկներին գնելու իրենց ազատությունը: Առաջին քայլը պետք է ազատել իրենց սրտերում եւ մտքերում գոյություն ունեցող ստրկությունից : Մարդիկ ասացին, որ առաջինը դուք պետք է զգաք ուժեղ, առողջ եւ հզոր ներսում, փոխեք եւ ազատեք ոգին թուլությունից եւ ստորությունից: Իսլամը վերակառուցում է մարդու զգացմունքներն ու ազնիվ մտքերը ստրուկների սրտերում, անվանելով նրանց եղբայրներ այլ ոչ թե սեփականատերեր:

Ալլահի առաքյալն (ի.Ա.Ս.Ն.) ասել է.

«Ձեր աշխատողներն ձեր եղբայրներն են, որոնք ձեր հրամանատարության ներքո են: Ունենալով ստորադաս մեկին կերակրել նրան, թե ինչ դուք եք ուտում, ծածկել նրան ինչ դուք եք հագնում, եւ չպետք է բեռնել նրան իր կարողություններից վեր: Սակայն, եթե դուք անում եք այդպես, ապա օգնեք նրանց»: Բուխարի և Մուսլիմ

Ստրուկներին տրված են այնպիսի իրավունքներ, որոնք չեն հակասում Ղուրանին և Սուննային: Ստրկատերերը պետք է բարի լինեն, որ նրանց ստրուկները, կանայք և սպասուհիները չտառապեն:

Ալլահն ասում է.

⁷ Ջեֆֆերսոն Դեյվիս

«Երկրպագեք Ալլահին, եւ Նրան գործընկեր մի տվեք (երկրպագությունում): Բարություն արեք ծնողներին, բարեկամներին, որբերին, աղքատներին, ձեր բարեկամ-հարևաններին եւ հարեւաններին, որոնք ձեր բարեկամները չեն, ձեր կողքի ընկերներին (ամուսիններին ու ճամփորդության հետևորդներին), ճանապարհորդներին և բոլոր ձեր աջ ձեռքի տակ եղածներին (ստրուկներին): Ճշմարիտ, Ալլահը չի սիրում հպարտներին եւ պարծենկոտներին»: (4:36)

Մարգարեն (ի.Ա.ո.ն.) հոգ էր տանում իր ստրուկների մասին, և այդ մասին վկայում է այն փաստը, որ նա հրամայել է մուսուլմաններին պաշտպանել նրանց աղոթքներն ու իրավունքները:

Նա ասել է.

«Ով հարվածի ստրուկին, ծեծված կլինի մեր կողմից»: Ալ- Հակիմ

Ստրկության, ըստ իսլամական ուսմունքների, սահմանափակվում է միայն ֆիզիկական ստրկությամբ և հարկադիր դարձի ոչ մի կերպ չի տիրապետում: Ստրուկն իրավունք ունի պահպանել իր հավատքը: Իսլամը հանդես է գալիս մարդկային հավասարության, ապահովելով նպաստ բարեպաշտություն եւ արդարության կողմնակից: Իսլամը ստեղծեց եղբայրության և միասնության կապերը ստրուկների և նրանց տերերի միջև, դրա մի կատարյալ օրինակ է, այն դեպքը, երբ Ալլահի առաքյալը (ի.Ա.ո.ն.) հրավիրել է իր զարմուհուն Զեյնաբ Բնթ Զահշին, որ ամուսնացնի իր ազատած ստրուկի Զեյդ իբն Հարիթի հետ : Վերջինս նաև նշանակվել է բանակային, որը բաղկացած է մի շարք հայտնի ուղեկիցներից:

Իսլամը հետևում է երկու հիմնական մեթոդների վերացնելու ստրկությունը Իսլամական հասարակությունում, խուսափել խուսափել շփոթությունից և քառսից : Այդ մեթոդները խուսափում են տարբեր դասերի միջև թշնամությունից : Իսլամական հասարակությանը, չպետք է տրվի որևէ վնաս:

Առաջին ճանապարհը: Վերացնել և սահմանափակել ստրկության աղբյուրները, որը շատ տարածված խնդիր է իսլամական պատմության մեջ: Ստրկության աղբյուրները իսլամից առաջ հայտնվել է միայն այն պատճառով, որ պատերազմի, որը ընթացքում գերեվարածները դառնում էին ստրուկներ: Ծովահենությունը և առեւանգումը ևս մեկ տարածված

աղբյուր է, որի միջոցով մարդիկ վաճառվում էին որպես ստրուկ. Եթե մարդը ունեցել է պարտք, նա կարող էր դառնալ ստրուկ պարտատիրոջը :Մեկ այլ աղբյուր էր ծնողների իրենց երեխաների վաճառքը: Մարդիկ կարող են վաճառել իրենց ազատությունը, վճարման որոշակի գումարով : Շատ հանցագործություններ են վերափոխման ստրկությամբ: Անարգողը դառնում է ստրուկ տուժողին կամ նրա ընտանիքի անդամների կամ ժառանգներին: Անձը կարող է լինել ստրուկ, նույնիսկ, եթե նրա հայրը եղել է ազատ մարդ, եւ դա եւս մեկ աղբյուր է ստրկության:

Դա ստրկության օրինական աղբյուրներ են:

Իսլամը խախտում է այդ օրենքները միայն երկու դեպքերում.

(1) ռազմագերիների կամ բանտարկյալների օրինական պատերազմ է մահմեդականների. Խնդրում ենք նկատի ունենալ, որ ոչ բոլոր բանտարկյալներն են ճանաչվել ստրուկներ, նրանցից ոմանք ազատ են արձակվել, իսկ մյուսները վճարել են փրկագին: Այս հիմնված է փառահեղ Ղուրանում

«Երբ դուք հանդիպում եք անհավատներին մարտի դաշտում, ապա կապեք նրանց գլուխները: Երբ թուլացնեք նրանց, ապա պնդացրեք շղթաները: Իսկ հետո կամ ներեք նրանց, կամ գումար պահանջեք նրանց ազատելու դիմաց, մինչ պատերազմն ավարտվի: Ահա այդպե՛ս: Եթե Ալլահը ցանկանար, ապա Ինքը վրեջխնդիր կլիներ նրանց, սակայն Նա ցանկացավ փորձել ձեզանից որոշներին մյուսների միջոցով: Նա երբեք չի արհամարհի Իր ճանապարհի մարդկանց գործերը»: (47:4)

Իսլամի թշնամիները, օգտագործվում էին բոլոր միջոցները կանգնեցնել կանգնեցնել իսլամի տարածումն ու առաջընթացը դարեակզբին : Ոչ մուսուլմանները այդ ժամանակ մուսուլմաններին պահում էին որպես պատանդներ , ստիպելով մահմեդականների անել նույնը:

(2) Ժառանգական ծառան, ծնված ստրուկ ծնողներից. Նման երեխան համարվում է ստրուկ. Սակայն, եթե սեփականատերը, ստրուկ աղջկան որպես օրինակն հարձ երեխան որպես արդյուք կլինի ազատ , ինչպես հայրը : Այս դեպքում, ծառան կոչվում է «մայր», որը չի կարող վաճառվել է եւ չի կարող ներկայացվել, եւ պետք է ազատ արձակվի տիրոջ մահից հետո:

Երկրորդ ճանապարհը ստրկության վերացման նրանց ազատելու խրախուսումն է: Ստրուկի ազատման հիմնական ուղին տիրոջ կողմից ազատ արձակումն է: Մինչ Իսլամը , ստրուկը համարվում էր այդպիսին մինչ մահ , և ազատման պարագայում տերը վճարում էր տուգանք: Իսլամը ներկայացրեց ստրուկի ինքնազատման պրակտիկան, որտեղ նրանք վճարում են իրենց տերերին ազատության դիմաց: Ստրուկի սեփականատերը կարող է ցանկացած ժամանակ եւ առանց որեւէ պատասխանատվության կամ ֆինանսական տուգանք ազատ արձակել նրան: Որոշ կանոններ ստրուկների սահմանված ազատագրման համար թվարկված են ստորև.

1) Քավությունը մեղքերի համար: պատահական սպանության մեղքի քավման համար, որը պատժամիջոցներ է սահմանում ազատվելու բարեպաշտ մահմեդական ստրուկների, ի լրումն արյան գումարի տուժած ընտանիքների համար: Ասվում է Սուրբ Ղուրանում.

"Հավատացյալին պատշաճ չէ սպանել հավատացյալին, բացառությամբ սխալմամբ: Ով սպանեց հավատացյալին սխալմամբ, նա պետք է ազատի մի հավատացյալ ստրուկ ու սպանվածի ընտանիքին փրկագին վճարի եթե նրանք ներում են նրան:» (4:92)

2) Մեղքի քավում Դթիհարի երդումով⁸, որի մասին ասված է հետևյալ այսթում.

«Ովքեր հայտարարում են իրենց կանանց իրենց իսկ համար արգելելի, իսկ հետո հերքում են ասածը, պետք է ազատեն մի ստրուկ, մինչ իրար դիպչելը: Այդ մասին ձեզ հայտնում են, և Ալլահը գիտի ձեր գործերի մասին»: (58:3)

3) Խոստումի խախտելու մեղքի քավումը: Ալլահին ասում է.

«Ալլահը ձեզ չի կանչի անմտածված երդումների համար , բայց , Նա կկանչի հաշվի մտադրված խոստումների համար: Դրա թողության համար անհրաժեշտ է կերակրել տաս աղքատների կամ մի ստրուկ ազատել: Ով չի կարող անել դա, պետք է պահք պահի երեք օր: Դա է ձեր երդումների ներումը, եթե դուք երդվացել եք և խախտել: Պահպանեք ձեր

⁸ Դթիհարան երդման մի տեսակ է , որտեղ ամուսինը ասում է իր կնոջը , որ նա դառնում է անթույլատրելի իր համար , ինչպես իր մոր մեջքը : Այս գոյություն ունեւ Իսլամից առաջ , որը Իսլամը չեղյալ հայտարարեց :

երդումները: Այդպես է Ալլահը պարզեցնում Իր նշանները, գուցե դուք շնորհակալ լինեք»: (5:89)

4) Ռամմադան ամսվա պահքի խախտելու ներման օրինակ է հետևյալ դեպքը, երբ մի մարդ մարգարեին (խ.Ա.ո.ն.) ասաց.

«Ով Ալլահի առաքյալ, ես ոչնչացրել եմ ինձ»: Ալլահի առաքյալը հարցրեց. **«Ինչու »:** Նա հայտնեց, որ սեռական հարաբերություններ է ունեցել իր կնոջ հետ Ռամմադան ամսվա պահքի ժամերին: Ալլահի առաքյալը հարցրեց. **«Դու ստրուկ ունե՞ս»:** Պատասխանը բացասական էր: Ալլահի առաքյալը հարցրեց. **«Դու կարո՞ղ ես վաթսուն մարդկանց կերակրել»:** Պատասխանը կրկին բացասական էր: Այնժամ, երբ այդ մարդը նստած էր առաքյալի հետևորդների հետ, առաքյալը եկավ թարմ խուրմաներով: Առաքյալը հարցրեց նրան և նա առաջ եկավ: Ալլահի առաքյալը նրան ասաց. **«Վերցրու սա և բաժանիր աղքատներին, որպես բարեգործություն»:** Նա պատասխանեց. **«Ով Ալլահի առաքյալ, Ալլահով եմ երդվում, ողջ Մեդինայում իմ ընտանիքից աղքատ ընտանիք չկա»:** Լսելով դա առաքյալը ժպտաց այնպես, որ երևում էին նրա ատամները, և ասաց. **«Ուրեմն վերցրու և կերակրի քո ընտանիքին»:** Բուխարի

Ստրուկ ունեցող մարդը իր մեղքերի թողության համար պետք է ազատի այդ ստրուկին, իսկ գումար ունեցողը , ով չունի ստրուկ կարող է վերցնել ստրուկ և գումարի միջոցով ազատել նրան :

5) Ստրուկներ ազատելը հայտարարված է որպես լավագույն արարք Ալլահի համար: Ալլահն ասում է.

«Նա չսկսեց հաղթահարել դժվար ճանապարհը: Ո՞րտեղից կարող էիր իմանալ, թե ինչ է դժվար ճանապարհը: Դա ստրուկ ազատելն է»: (90:11-13)

Ալլահի առաքյալը կոչ արեց ազատել Ալլահի ստրուկներին: Ալլահի առաքյալն ասել է.

«Յուրաքանչյուրը, ով ազատում է մուսուլման ստրուկներ, Ալլահը կազատի նրա մարմնի յուրաքանչյուր օրգանը դժոխային կրակներից ի հատուցում ամեն ազատված ստրուկի , նույնիսկ նրա սեռական օրգանները ստրուկի սեռական օրգանների դիմաց ... »: Բուխարի և Մուսլիմ

Բացի դրանից Ալլահի Առաքյալն ասել է.

«Այցելեք հիվանդներին, կերակրեք քաղցածներին և ազատեք ստրուկներին»: Բուխարի

6) Ստրուկ ազատվում է սեփականատիրոջ կամքով նրա մահից հետո: Սա կարող է գրված լինի, հաղորդում է բանավոր, և այլն: Եթե սեփականատերը ասում է, ցանկացած ձեռով, որ իր ստրուկը լինելու է ազատ մարդ նրա մահից հետո, ծառան ապահովում է ազատությունը սեփականատիրոջ մահից հետո: Որպես նախազգուշական միջոց, իսլամը արգելել է վաճառքի կամ փոխանցման նման հայտարարությունը: Եթե ծառային տրվում այնպիսի խոստում, և սեփականատերը տանում է նրան, որպես հարձ, ապա նրանց ընդհանուր երեխան ծնվում է որպես ազատ քաղաքացի: Բացի այդ, ստրուկ այդ դեպքում չեն կարող վաճառվել կամ տրվել որպես նվեր այլ անձի, ինչպես նաև ազատվում է:

7) Ստրուկի ազատումը հանդիսանում է ևս մի մեթոդ Ձաքյաթի: Ալլահն ասում է.

«Ձոհաբերությունները խեղճերի ու աղքատների համար են՝ նրանց համար, ովքեր զբաղվում են հավաքով ու ցրումով, և նրանց համար՝ ում սրտերն ուզում են գերել ստրուկ գնելու համար, պարտք ունեցողների համար, Ալլահի ճանապարհի ծախսերի և ուղեկցողների համար: Այդպիսինն է Ալլահի հրահանգը: Ճշմարիտ, Ալլահն իմացող ու իմաստուն է» (9:60):

8) Քավությունը չարդարացված է ծեծի և դեմքին հարվածելու միջոցով: Իսլամը պահանջում է ազատել ստրուկներին, եթե տերը անարդարացիորեն հարվածում կամ ապտակում է ստրուկին: Ալլահի առաքյալի հաղիսում ասվում է.

«Յուրաքանչյուր ստրուկին հարվածողը կամ ապտակողը պետք է քավի իր մեղքը նրան ազատելով»: Մուսլիմ

9) Ստրուկների պայմանագրային ազատությունը: Այն պարունակում է իր մեջ դեպքեր, երբ ստրուկը խնդրում է իր տիրոջից ազատել նրան, որոշ գումարի դիմաց, որին նրանք համաձայնում են: Եթե ստրուկը պահանջում է նման համաձայնություն ապա ստրկատերը պարտավոր է հնարավորություն տալ նրան: Այդ դեպքում ստրուկը ձեռք է բերում իրավունք ունենալ առևտուր, սեփականություն և այլ

անհրաժեշտություններ ազատման գումարը ձեռք բերելու: Նույնիսկ իր տիրոջ համար աշխատելը պետք է լինի որոշակի գումարով : Բացի դրանից Իսլամը որոշ օգնություններ է տրամադրում ստրուկներին, որոնք ձգտում են դեպի ազատություն: Նույնիսկ տերը պետք է զոհաբերի գումարի որոշ չափ կամ ստրուկին հեշտ աշխատանք տա ու վճարի դրա դիմաց, որ վերջինս կարողանա ազատություն ձեռք բերել: Ալլահն ասում է.

« Եթե ձեր ենթարկության տակի ծառաներն ուզում են նրանց մարման նամակը տալ, ապա տվեք դա նրանց, եթե նրանցում բարի որակներ եք գտնում, և տվեք Ալլահի ունեցվածքից, որը Նա ընծայել է ձեզ»: (24:33)

Մենք կարող ենք ասել, որ Իսլամը չի օրինականացնում կամ տարածում ստրկատիրությունը, այլ սահմանում է օրենքներ ու կանոններ, որոնք խթանում են ստրկության աղբյուրների սահմանափակմանը ու ստրուկների մեկընդմիջտ ազատմանը:

Եզրակացություն

Եզրակացությունում մենք կպատմենք նոր պատմությունից մի դեպք

Մաուղյան Արաբիայի թագավորության արդարադատության նախարարությունը անց կացրեց երեք սիմպոզիումներ Սաֆաս ամսում 1392: Արդարադատության նախարարներն ու շատ գիտնականները, բուհերի դասախոսներն ունկնդրեցին չորս գիտնականների խոսքեր՝ Իռլանդիայի արտաքին գործերի նախկին նախարարի ու եվրոպական կոմիտեի քարտուղարին, հայտնի գիտնականին ու իսլամական հետազոտողներին, ֆրանսիական ամսագրի տնօրեն և տաղանդավոր գիտնականին:

Մահմեդական գիտնականները բացատրել են իսլամի էությունը առօրյա կյանքում համեմատած մյուս սկզբունքների հետ, նրանք նաև լուսաբանել են Իսլամի հիմնական կանոնները և Շարիաթի մանրանասները և սկզբունքները : Նրանք բացատրում են կարեւորությունը , առավելություններն ու արդյունավետությանը հիմնական իսլամական պատժամիջոցների ընդդեմ ծանր

հանցագործությունների ժողովրդի եւ հասարակության դեմ: Նրանք մանրամասն բացատրեցին, որ նման պատիժները կարող են ռացիոնալ լինել խաղաղության պահպանման և հասարակության պահպանման , որպես ամբողջություն: Եվրոպացիները հիացան Մահմեդական գիտնականները մանրամասն բացատրություններով և իսլամի մարդու իրավունքների հայեցակետով : Պարոն Մակբրայդը՝ եվրոպական պատվիրակության նախագահը ասել է. «Այդ մարդու իրավունքները պետք է ճանաչվեն և հայտարարվեն հենց այս երկրից ամբողջ աշխարհին: Մահմեդական գիտնականները պետք է հայտարարեն մարդու այս իրավունքները միջազգային հանրությանը . Ի դեպ համապատասխան գիտելիքների բացակայության պատճառով :Իսլամի և Իսլամական կառավարման պատկերը աղավաղված է ամբողջ աշխարհի աչքում .»⁹

Այս գրքույկը մի ներածական դասախոսություն է իսլամում մարդու իրավունքների մասին: Հուսով եմ եւ աղոթում եմ , որ այս քննարկումը կբացի նոր հեռանկարներ նրանց համար, ովքեր ցանկանում են ավելին իմանալ իսլամի ճշմարտության մասին , որը միտումնավոր, աղավաղված է իսլամի թշնամիների կողմից:

Ես կոչ եմ անում ընթերցողներին մանրամասն տեղեկություններ հավաքել իսլամի մասին՝ որպես կենսակերպ հուսալի աղբյուրներից առանց որևէ նախապայմանի: Ես զգում եմ պարտավորված ցանկացած օգնության ովքեր ցանկանում են սովորել և ավելին իմանալ իսլամի մասին՝ որպես կենսակերպ:

Մուսուլմանները առ իսլամ մյուսներին կանչելով, պետք է լինեն անկեղծ իրենց բարի մտադրություններում, ձգտելով միայն բավարարելու Ալլահին՝ այս կյանքում, և ապագայում վայելելու մշտական տեղ է այգում, եւ մաքրվելու ցանկացած անձնական մոտիվներից :Ալլահի առաքյալի ուղեկիցներից մեկը մի անգամ ասել է, երբ հարցրեցին Ալլահի ճանապարհին , իր մասնակցության պատճառը

⁹ Վերցված է Աբդուլ Մուսսին աթ- Թուրքիի՝ Իսլամը և Մարդու Իրավունքները՝ գրքից :

«Մենք եկել ենք ազատագրել մարդկանց ուրիշներին պաշտելուց և այլ կրոնների անարդարություններից և ցույց տալ նրանց իսլամի արդարությունը :».

Ինչ վերաբերում է աստվածային պարզնին , մենք մուսուլմանները , հավատում ենք, որ կան երկու վայրեր ապագա կյանքում: դրախտ երանության եւ հավերժական երջանկություն, եւ դժոխքի կրակի եւ հավերժական խոշտանգում: Չաննան բացառիկ պարզն է Ալլահից նրանց համար, ովքեր հնազանդվում նրան.

Ալլահն ասում է փառահեղ Ղուրանում .

Եթե որևէ մեկը կարող է ընտրել մեկ այլ հավատք այլ բան, քան իսլամը, նման պահվածքը չի հաստատվի, և այսուհետ նա կլինի նաև պարտվող: (3:85)

Նաև ասում է.

Ճշմարիտ, Ֆիրդաուսի այգիները կլինեն բարեգործ հավատացյալների կացարանը: Նրանք ընդմիջտ կլինեն այնտեղ և իրենց համար որևէ փոփոխություն չեն ցանկանա»: (18:107-108)

Բացի դրանից, Ալլահը Իր պատվիրաններին չհնազանդվողների մասին ասել է Ղուրանում:

Ալլահն ասում է.

Ճշմարիտ , Ալլահը չի ներում, երբ իրեն երկրպագելու համար գործընկերներ են տալիս, սակայն ներում է մնացածը (կամ պակաս լուրջ) մեղքերը , որը ցանկանում է: Ալլահին գործընկեր տվողը մեծ մեղք է գործում»: (4:48)

Ալլահն ասում է.

Ճշմարիտ, Գրության մարդկանցից ու բազմաստվածներից, որոնք մերժում են , կհայտնվեն դժոխային կրակներում, և կլինեն այնտեղ ընդմիջտ: Նրանք վատագույն արարածներն են»: (98:6)

Իսլամի գալուստից մինչ օրս , նրա թշնամիները պայքար են մղում , որը շարունակվում է մինչ այժմ : Նրանք, ովքեր դեմ են իսլամին, օգտագործ ում են բոլոր հնարավոր միջոցները այս պատերազմում . Հոգևոր արժեքներով մարդիկ մնում են անկոտորուն , քանզի նրանք

տարբերում են ճիշտն ու սուտը: Շատ հավատացյալ մարդիկ ուրիշ հավատքներից շարունակում են միանալ Իսլամին, ինչպես կյանքի ուղղու և կրոնի, որը ապացուցում է նրա հմայքը: Ալլահն .Ամենագոր հավաստիացրել է մեզ, փառահեղ Ղուրանում

Ալլահն ասում է.

«Ճշմարիտ, Մենք ուղարկել են հիշեցում և Մենք պաշտպանելու ենք այն»:(15:9)

Եկեք ավարտենք մեր գրքույկը Ալլահի առաքյալի (խ.Ա.ն.ն.) գեղեցիկ հաղիսով.

«Ալլահի համար Լավագույն մարդկիկ նրանք են, ովքեր առավել օգտակար են (մյուսների համար): Ալլահի համար լավագույն արարքն այն է, որը բերում է նրան բավականություն, երբ դուք թեթևացնում եք հիվանդի տառապանքները, կամ վճարում եք նրա պարտքերը, կամ ազատում եք նրան սովից (առաջարկելով ուտելիք): Ավելի լավ է ինձ համար քայլել մուսուլման եղբոր հետ և օգնել նրան, քան ամբողջ ամիս մզկիթում առանձնանալ: Նա, ով վերահսկում է իր զայրույթը (այս աշխարհում), Ալլահը կների նրա հանցանքները: Նա, ով զսպում է իր զայրույթը, որը կարող է վնասել ուրիշներին (նրանց), Ալլահը կլրացնի նրա սիրտը սիրով և երջանկությունով Դատաստանի Օրը: Ով աջակցում է վկայություն մուսուլմանական եղբայրության, Ալլահը կաջակցի այն օրը, երբ նա սայթակի և կրնկնի: Իհարկե, չար բնույթը և վարքագիծը փչացնում են լավ գործերը և բարեպաշտ գործունեությունը, ինչպես քացախ մեղրը»: Տաբարանի, Ալ- Ալբանի

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى أَشْرَفِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَلَّبَهُ أَجْمَعِينَ

Փառք Ալլահին՝ աշխարհների Աստծուն:

Ես խնդրում եմ Աստծուց

Օրհնել և պահպանել ամեն

*Չարիքից մեր մարգարե
Մուհամմեդին, նրա ընտանիքին,
Հետևորդներին և բոլոր նրանց,
Ովքեր հետևում են նրան
Ճշմարտության ճանապարհին:*

